ՀՀ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ
«ՀԱՑԻԿԻ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ-Ի
2026-2031 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԴՊՐՈՑԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ՀՀ Շիրակի մարզի «Հացիկի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ը հանդիսանում է Հացիկ բնակավայրի միակ պետական ուսումնական հաստատությունը՝ ապահովելով ոչ միայն համայնքի, այլ նաև հարակից բնակավայրերի՝ Հացիկավանի (4 սովորող) սովորողների կրթության կազմակերպումը։ Վերջին տարիներին Կարմրաքար գյուղում դպրոցահասակ երեխաների բացակայության պայմաններում դպրոցի ծառայությունների տարածքը որոշ չափով սահմանափակվել է։

Դպրոցը գործում է ՀՀ Շիրակի մարզ, Ախուրյան համայնք, Հացիկ բնակավայր, 13-րդ փողոց, 1-ին փակուղի 3 հասցեում, էլեկտրոնային փոստ՝ sirak.hacik2023@gmail.com։ Այն որպես միջնակարգ դպրոց պետական գրանցում է ստացել 23.01.2003թ., իսկ 2023թ. հոկտեմբերի 11-ից ունի անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայական (անհատույց օգտագործման իրավունքով)։ Դպրոցի կանոնադրությունը հաստատվել է 25.08.2025թ.։

Ուսումնական հաստատությունը գործում է ՀՀ կառավարության սահմանած նորմատիվներին համապատասխան՝ ապահովելով սովորողների թվի և տարածքների համադրելիությունը։ Դպրոցն ունի հետևյալ լիցենզավորված հզորությունները՝

- տարրական ընդհանուր կրթություն՝ 44 սահմանային տեղ,
- հիմնական ընդհանուր կրթություն՝ 84 սահմանային տեղ,
- միջնակարգ ընդհանուր կրթություն՝ 57 սահմանային տեղ։

Դպրոցի շենքը կառուցվել է 1974 թվականին և հիմնանորոգվել՝ 2019 թվականին։ Նախագծային հզորությունը կազմում է 250 սովորող։ 2025–2026 ուսումնական տարում դպրոցում գործում է 12 դասարան, որտեղ սովորում է 120 աշակերտ։

Դպրոցում առկա են ուսումնական գործընթացի կազմակերպման համար անհրաժեշտ տարածքներ՝ 12 դասասենյակ, 5 առանձնասենյակ, գրադարան, նիստերի և միջոցառումների դահլիճ, ճաշարան, խոհանոց և սննդի պահեստ, ՆԶՊ դասասենյակ, Արմաթ լաբորատորիա, ինչպես նաև բնագիտական և ՏՀՏ ուղղվածության լաբորատորիաներ (ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն, աշխարհագրություն, ինֆորմատիկա), լաբորատոր պահեստ և զենքի պահեստ։

Դպրոցում աշխատողների ընդհանուր թիվը կազմում է 33, որից 23-ը մանկավարժներ են։ Մանկավարժներից 22-ն ունեն բարձրագույն մասնագիտական կրթություն, իսկ 1-ը՝ միջին մասնագիտական կրթություն, ով մասնակցել է կամավոր ատեստավորման և գրանցել 78 միավոր արդյունք։ Ուսուցիչների միջին ծանրաբեռնվածությունը կազմում է 18 դասաժամ, իսկ մեկ ուսուցչին բաժին ընկնող սովորողների միջին թիվը՝ 5։

Ուսումնական գործընթացը կազմակերպվում է մեկ հերթով, հնգօրյա աշխատանքային շաբաթով։ 2019 թվականից դպրոցում ներդրվել է համընդհանուր ներառական կրթություն, որի շրջանակում ապահովվում է բոլոր սովորողների՝ ներառյալ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպումը։

1. ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

1.1. ՈՒՍՈՒՄՆԱԴԱՍՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՔԱՆԱԿԱԿԱՆ ԵՎ ՈՐԱԿԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՉԱՓՈՐՈՇՉԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻՆ

1. Ուսումնադաստիարակչական գործընթացի կազմակերպման արդյունավետության վերլուծություն

Դպրոցում ուսումնադաստիարակչական գործընթացը կազմակերպված է համակարգված և բազմաբաղադրիչ ձևով՝ ընդգրկելով թե՛ ուսումնական, թե՛ դաստիարակչական աշխատանքները: Ակնհայտ է, որ դպրոցում ձևավորված է այնպիսի միջավայր, որտեղ ուսուցումը չի սահմանափակվում միայն դասով, այլ լրացվում է նախագծերով, խմբակներով, միջոցառումներով և լրացուցիչ աջակցության ծրագրերով:

Ուսումնական գործընթացը կազմակերպվում է այնպես, որ ապահովվի բոլոր սովորողների ներգրավվածությունը: Այս առումով կարևոր է, որ դպրոցում պահպանվում է 100% առաջադիմություն, ինչը ցույց է տալիս, որ բոլոր սովորողները ընդգրկված են ուսուցման մեջ և դուրս չեն մնում գործընթացից: Միևնույն ժամանակ որակի ցուցանիշը տարիների ընթացքում տատանվում է (46%-ից մինչև 54%), ինչը ցույց է տալիս, որ կրթության արդյունքները կայուն չեն և ունեն բարելավման անհրաժեշտություն:

Դպրոցում իրականացվող վերահսկողական և գնահատման մեխանիզմները (հայտորոշիչ աշխատանքներ, դասալսումներ, ստուգումներ) նպաստում են ուսումնական գործընթացի կարգավորմանը: Սակայն արդյունքների վերլուծությունից երևում է, որ այդ գործիքները հիմնականում ապահովում են ընթացիկ վերահսկողություն և միշտ չէ, որ բերում են երկարաժամկետ որակի կայուն բարձրացման:

Սովորողների թվի աճը (99-ից մինչև 120) ցույց է տալիս, որ դպրոցը դարձել է ավելի գրավիչ և վստահելի համայնքի համար: Սա դրական ազդակ է, քանի որ դպրոցը կարողանում է պահպանել և ներգրավել սովորողներին: Միևնույն ժամանակ այս աճը նաև նոր պահանջներ է առաջադրում՝ ավելի արդյունավետ կազմակերպելու ուսումնական գործընթացը, որպեսզի որակը չնվազի քանակի աճի պայմաններում:

Դասավանդման արդյունավետությունը տարբեր օղակներում տարբեր է դրսևորվում: Տարրական դասարաններում նկատվում է համեմատաբար կայուն և բարձր արդյունք, ինչը կապված է հիմքերի ճիշտ ձևավորման հետ: Միջին և ավագ օղակներում արդեն նկատվում է որոշակի նվազում՝ հատկապես բնագիտական առարկաների մասով: Սա ցույց է տալիս, որ ուսուցման բովանդակությունը և մեթոդները ոչ բոլոր դեպքերում են ապահովում սովորողների կայուն առաջընթաց:

Քննական արդյունքների վերլուծությունը ևս ցույց է տալիս տարբերակված պատկեր. հումանիտար առարկաներից արդյունքները հիմնականում ավելի բարձր են, իսկ մաթեմատիկայից և որոշ բնագիտական առարկաներից՝ ավելի ցածր: Սա խոսում է ոչ միայն առարկաների բարդության, այլ նաև սովորողների մոտ ձևավորված հետաքրքրությունների

տարբերության մասին: Միևնույն ժամանակ սա նաև ցույց է տալիս, որ անհրաժեշտ է ավելի նպատակային աշխատանք հատկապես բնագիտական ուղղությամբ:

Դպրոցում իրականացվող երկարօրյա ուսուցումը կարևոր գործիք է թույլ առաջադիմություն ունեցող սովորողների հետ աշխատանքի համար: Այն հնարավորություն է տալիս լրացնել բացերը և ապահովել նյութի յուրացումը: Սա ցույց է տալիս, որ դպրոցը փորձում է լուծել կոնկրետ խնդիրներ և ապահովել կրթության հասանելիությունը բոլորի համար:

Նախագծային ուսուցման և խմբակների առկայությունը նպաստում է ուսուցման բովանդակության հարստացմանը և սովորողների հետաքրքրությունների զարգացմանը: Սակայն միաժամանակ նկատվում է, որ այս հնարավորությունները դեռևս ամբողջությամբ չեն օգտագործվում բոլոր սովորողների կողմից և ունեն զարգացման կարիք՝ հատկապես մասնակցության ընդլայնման ուղղությամբ:

Օլիմպիադաների մասնակցության արդյունքները ցույց են տալիս, որ դպրոցում կան առաջադիմող և մրցունակ սովորողներ, սակայն ընդհանուր հետաքրքրությունը այս ուղղությամբ նվազել է: Սա նշանակում է, որ անհրաժեշտ է նոր մոտեցումներ՝ սովորողների մոտիվացիան բարձրացնելու համար:

Դաստիարակչական աշխատանքները դպրոցում ունեն ակտիվ բնույթ. կազմակերպվում են միջոցառումներ, նախագծեր, քննարկումներ, որոնք նպաստում են սովորողների արժեքային համակարգի ձևավորմանը: Սակայն միաժամանակ նկատվում են խնդիրներ՝ կապված սովորողների մոտիվացիայի, ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության և կարգապահության որոշ դրսևորումների հետ:

Ընդհանուր առմամբ, ուսումնադաստիարակչական գործընթացը դպրոցում կազմակերպված է և բազմակողմանի, ապահովում է սովորողների ներգրավվածությունը և կրթության հասանելիությունը: Միևնույն ժամանակ արդյունավետությունը ամբողջությամբ կայուն չէ և ունի զարգացման կարիք՝ հատկապես կրթության որակի բարձրացման, սովորողների մոտիվացիայի ուժեղացման և տարբեր առարկաների միջև հավասարակշռության ապահովման ուղղությամբ:

2. Քանակական և որակական արդյունքների վերլուծություն

Սովորողների թվի դինամիկան ցույց է տալիս ընդհանուր աճի միտում՝ հատկապես վերջին երկու տարիներին: Սկզբնական փոքր նվազումից հետո դպրոցը կարողացել է ոչ միայն վերականգնել, այլ նաև զգալիորեն ավելացնել սովորողների թիվը:

Աճը պայմանավորված է մի քանի կարևոր գործոններով:

Առաջինը՝ համայնքում կրթական պայմանների բարելավումն է, որի արդյունքում ծնողները սկսել են ավելի վստահել տեղական դպրոցին և նախընտրել այն՝ այլ վայր տեղափոխվելու փոխարեն:

Երկրորդը՝ ներգաղթն է, մասնավորապես Արցախից տեղահանված սովորողների ներգրավումը, որը էական ազդեցություն է ունեցել ընդհանուր թվի աճի վրա:

Երրորդը՝ նախադպրոցական կրթության հասանելիության ապահովումն է համայնքում: Այն հանգեցրել է նրան, որ երեխաները ավելի հաճախ շարունակում են իրենց կրթությունը հենց նույն համայնքի դպրոցում, այլ ոչ թե տեղափոխվում են քաղաք:

Չորրորդը՝ դպրոցի ընդհանուր ակտիվությունն ու ներգրավված միջավայրը, որը ձևավորվել է նախագծերի, խմբակների և տարբեր միջոցառումների միջոցով: Սա նպաստում է, որ դպրոցը դիտվի ոչ միայն որպես ուսուցման վայր, այլ նաև որպես զարգացման միջավայր:

Սովորողների թվի դինամիկա ըստ դասարանների (2021–2026թթ.)

Դասարան	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
I	14	5	12	9	15
II	5	14	6	11	12
III	12	5	14	6	13
IV	5	12	6	14	8
V	8	4	12	5	15
VI	7	8	5	12	5
VII	13	7	8	5	12
VIII	9	13	10	8	6
IX	7	9	13	10	9
X	5	6	8	12	6
XI	10	5	6	8	12
XII	4	10	5	6	7
Ընդհանուր	**99**	**98**	**105**	**106**	**120**
Տարեկան փոփոխություն (%)	—	**-1%**	**+7%**	**+1%**	**+13%**

Առաջադիմության ցուցանիշը բոլոր տարիներին պահպանվում է 100% մակարդակում, ինչը նշանակում է, որ դպրոցում ապահովվում է սովորողների լիարժեք ընդգրկվածությունը և նվազագույն պահանջների հաղթահարումը: Սա խոսում է այն մասին, որ դպրոցը կարողանում է կազմակերպել ուսումնական գործընթացը այնպես, որ որևէ սովորող դուրս չմնա ուսումնառությունից:

Սակայն որակի ցուցանիշների դինամիկան ցույց է տալիս այլ պատկեր: Տվյալները վկայում են, որ բարձր արդյունքներ ունեցող սովորողների բաժինը կայուն չէ՝ այն տարիների ընթացքում կամ աճում է, կամ նվազում: Օրինակ՝ 2022-2023 ուստարում արձանագրվել է բարձր աճ (54%), սակայն հաջորդ տարում այն կտրուկ նվազել է մինչև 46%:

Այս տատանումները ցույց են տալիս, որ կրթության որակը կախված է ոչ թե կայուն համակարգից, այլ տարբեր գործոններից՝ տվյալ տարվա ուսումնական աշխատանքի

կազմակերպումից, սովորողների մոտիվացիայից, դասավանդման մեթոդներից և արտաքին պայմաններից:

Կարևոր է նաև այն, որ առաջադիմության և որակի միջև կա որոշակի տարբերություն. բոլոր սովորողները հաղթահարում են նվազագույն շեմը, սակայն նրանց զգալի մասը չի հասնում բարձր արդյունքների: Սա նշանակում է, որ անհրաժեշտ է կենտրոնանալ ոչ միայն հետ մնացող սովորողների աջակցման, այլ նաև առաջադիմող սովորողների զարգացման վրա:

Ընդհանուր առմամբ, կարելի է արձանագրել, որ դպրոցը ապահովում է կրթության հասանելիությունը, սակայն դեռևս ունի խնդիր կրթության որակի կայուն բարձրացման հարցում: Հետագա աշխատանքը պետք է ուղղված լինի այնպիսի մեխանիզմների ձևավորմանը, որոնք կապահովեն ոչ միայն բարձր արդյունքների ձեռքբերում, այլ նաև դրանց պահպանություն տարիների ընթացքում:

Առաջադիմություն և որակ ցուցանիշների դինամիկա

Ուստարի	Առաջադիմություն (%)	Որակ (%)	Որակի փոփոխություն (%)
2020-2021	100%	49%	—
2021-2022	100%	47%	-2%
2022-2023	100%	54%	+7%
2023-2024	100%	46%	-8%
2024-2025	100%	51%	+5%

Տվյալները ցույց են տալիս, որ բարձր առաջադիմություն ունեցող սովորողների բաշխվածությունը տարբեր օղակներում տարբեր պատկեր ունի:

Տարրական օղակում գերազանցիկների թիվը համեմատաբար բարձր է և որոշ տարիներին հասնում է առավելագույնին (մինչև 15): Սա ցույց է տալիս, որ ուսուցման հիմքերը ձևավորվում են արդյունավետ, և սովորողները այս փուլում ունեն ավելի բարձր արդյունքներ: Միևնույն ժամանակ հարվածայինների թիվը այստեղ ավելի քիչ է, ինչը նշանակում է, որ սովորողները հիմնականում կամ շատ բարձր են, կամ միջինից ցածր չեն մնում:

Միջին օղակում պատկերն արդեն փոխվում է: Այստեղ գերազանցիկների թիվը նվազում է, իսկ հարվածայինների թիվը՝ ավելանում: Սա ցույց է տալիս, որ սովորողների մի մասը չի կարողանում պահպանել բարձր արդյունքները և տեղափոխվում է միջինից բարձր մակարդակ: Այս փուլում նկատվում է առավել մեծ տատանում, ինչը խոսում է սովորողների մոտիվացիայի և ուսուցման բարդության ազդեցության մասին:

Ավագ օղակում գերազանցիկների թիվը ամենացածրն է (հիմնականում 4-5), ինչը ցույց է տալիս, որ բարձր արդյունքներ պահպանող սովորողների թիվը կրճատվում է: Միևնույն ժամանակ հարվածայինների թիվը նույնպես մեծ չէ, սակայն որոշ տարիներին

գերազանցում է գերազանցիկներին: Սա նշանակում է, որ սովորողների մեծ մասը չի հասնում առավելագույն արդյունքների:

Ընդհանուր պատկերում կարելի է տեսնել, որ

- գերազանցիկների ամենամեծ կենտրոնացումը տարրական օղակում է
- հարվածայինների ամենամեծ խումբը միջին օղակում է
- ավագ օղակում երկու ցուցանիշներն էլ նվազում են

Այս միտումը ցույց է տալիս, որ ուսումնական գործընթացի ընթացքում բարձր արդյունքները աստիճանաբար նվազում են, և դպրոցը ունի խնդիր՝ ապահովելու այդ արդյունքների շարունակական պահպանումը:

Գերազանց և հարվածային սովորողների դինամիկա

Ուստարի	Տարրական (գեր./հարված.)	Միջին (գեր./հարված.)	Ավագ (գեր./հարված.)	Ընդհանուր գերազանց	Ընդհանուր հարվածային
2020-2021	11 / 6	11 / 5	5 / 9	27	20
2021-2022	7 / 6	5 / 13	5 / 7	17	26
2022-2023	15 / 7	10 / 11	5 / 5	30	23
2023-2024	12 / 4	13 / 12	4 / 4	29	20
2024-2025	13 / 9	11 / 11	4 / 6	28	26

Տարրական օղակում արդյունքները ընդհանուր բարձր մակարդակի վրա են, ինչը ցույց է տալիս, որ սովորողների մոտ ձևավորվում են անհրաժեշտ հիմքային գիտելիքներ: Սակայն նկատվում է անկում 2023-2024 ուստարում՝ հատկապես մաթեմատիկայից, որից հետո հաջորդ տարում արձանագրվում է կտրուկ բարելավում:

Այս տատանումը ցույց է տալիս, որ արդյունքները կախված են ոչ միայն սովորողների հնարավորություններից, այլ նաև տվյալ տարվա ուսուցման կազմակերպումից: Մայրենիից արդյունքները ավելի կայուն են, մինչդեռ մաթեմատիկայից ավելի զգայուն են փոփոխությունների նկատմամբ: Սա նշանակում է, որ անհրաժեշտ է մաթեմատիկայի ուսուցման մեջ ավելի կայուն մեթոդական մոտեցում:

4-րդ դասարան՝ գիտելիքների ստուգման արդյունքներ

Ուստարի	Մայրենի	Մաթեմատիկա
2020-2021	8.1	8.2
2021-2022	8.25	8
2022-2023	8.3	7
2023-2024	7.5	6.5
2024-2025	8.87	8.75

9-րդ դասարանի արդյունքները ցույց են տալիս ընդհանուր նվազման միտում գրեթե բոլոր առարկաներից: Թեև որոշ տարիներին եղել են բարձր արդյունքներ (օրինակ՝ մաթեմատիկայից 14.2), վերջին տարվա ցուցանիշները զգալիորեն նվազել են:

Ակնհայտ է, որ հումանիտար առարկաներից արդյունքները ընդհանուր ավելի բարձր են, սակայն այստեղ ևս նկատվում է աստիճանական նվազում: Բնագիտական և մաթեմատիկական ուղղություններում նվազումն ավելի արտահայտված է, ինչը ցույց է տալիս սովորողների հետաքրքրության և պատրաստվածության որոշակի թուլացում այս ոլորտներում:

Սա նաև ցույց է տալիս, որ միջին օղակում ձևավորված գիտելիքները չեն պահպանվում նույն մակարդակով մինչև ավարտական փուլ:

9-րդ դասարան՝ ավարտական քննությունների արդյունքներ

Առարկա	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Մաթեմատիկա	12.2	11.2	14.2	12.3	10.1
Հայոց լեզու	16.7	12.1	14.1	13.1	10.9
Գրականություն	15.3	16.5	13.8	13.2	12.7
Հայոց պատմություն	14.1	15.7	13	12.6	10.4
Օտար լեզու	16	15.8	12.7	11.5	12.4
Բնագիտություն	14	11.8	12.5	13.6	11.3
Ֆիզկուլտուրա	17.8	18.7	16.3	15.7	10.7

Ավագ օղակում առավել բարձր արդյունքներ գրանցվում են հայոց լեզու և գրականություն առարկայից, որտեղ որոշ տարիներին ցուցանիշները հասնում են շատ բարձր մակարդակի (մինչև 18.6):

Միևնույն ժամանակ մաթեմատիկայից և պատմությունից նկատվում են տատանումներ և որոշ դեպքերում նվազում: Սա ցույց է տալիս, որ սովորողների պատրաստվածությունը տարբեր առարկաների միջև հավասարակշռված չէ:

Ընդհանուր պատկերում կարելի է տեսնել, որ սովորողները ավելի լավ են դրսևորում իրենց հումանիտար ուղղությամբ, իսկ մյուս առարկաներում արդյունքները կախված են տարբեր գործոններից և չեն ունենում կայուն աճի միտում:

12-րդ դասարան՝ պետական ավարտական քննությունների արդյունքներ

Առարկա	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Մաթեմատիկա	15.8	17	10.5	14.75	13.3
Հայոց լեզու և գրականություն	15.3	18.3	16.1	13	18.6
Հայոց պատմություն	12.3	17.25	13.5	14.25	10.1
Ֆիզկուլտուրա	17.3	15.7	15.2	18.6	15.6

3. Խմբակների և նախագծերի վերլուծություն

Դպրոցում ձևավորված խմբակները հիմնականում ուղղված են սովորողների հիմնական հմտությունների զարգացմանը՝ ընթերցանություն, խոսքի զարգացում, մաթեմատիկական մտածողություն, ինչպես նաև արժեքային և սոցիալական ուղղվածություն ունեցող թեմաներին: Սա ցույց է տալիս, որ խմբակները ընտրված են նպատակային՝ կապված ուսումնական գործընթացի հետ:

Տարրական դասարաններում խմբակները ավելի շատ ուղղված են հիմքային կարողությունների զարգացմանը: Ընթերցանության և խոսքի զարգացման խմբակները նպաստում են լեզվական հմտությունների ձևավորմանը, ինչը կարևոր հիմք է հետագա ուսուցման համար: Սա դրական է, քանի որ այս փուլում ներդրված աշխատանքը երկարաժամկետ ազդեցություն ունի:

Միջին օղակում խմբակները արդեն ունեն ավելի բովանդակային ուղղվածություն՝ մաթեմատիկական տրամաբանություն, բանասիրական ուղղություն: Սա ցույց է տալիս, որ դպրոցը փորձում է խորացնել սովորողների գիտելիքները և զարգացնել մտածողությունը: Սակայն այստեղ նկատվում է, որ բոլոր սովորողները հավասարապես ներգրավված չեն, և մասնակցությունը ամբողջությամբ ակտիվ չէ:

Ավագ օղակում խմբակների ուղղվածությունը ավելի շատ արժեքային և կողմնորոշիչ է՝ մասնագիտական կողմնորոշում, հակակոռուպցիոն կրթություն: Սա կարևոր է, քանի որ օգնում է սովորողներին կողմնորոշվել ապագայի ընտրության մեջ, սակայն միևնույն ժամանակ ակադեմիական խորացման խմբակների պակաս կա:

«Առողջ ապրելակերպ» խմբակի իրականացումը բոլոր օղակներում ցույց է տալիս, որ դպրոցը կարևորում է նաև դաստիարակչական բաղադրիչը և սովորողների կենսակերպը: Սա ուժեղ կողմ է, քանի որ կրթությունը դիտարկվում է ամբողջական զարգացման տեսանկյունից:

Նախագծային ուսուցումը դպրոցում ունի ակտիվ կիրառություն: Տարբեր առարկաներից իրականացվող նախագծերը նպաստում են սովորողների մտածողության, հետազոտական հմտությունների և ինքնուրույն աշխատանքի զարգացմանը: Կարևոր է նաև, որ նախագծերը կապված են իրական թեմաների հետ, ինչը ուսուցումը դարձնում է ավելի հետաքրքիր և կիրառական:

Միաժամանակ նկատվում է, որ նախագծային աշխատանքների իրականացումը դեռևս ամբողջությամբ համակարգված չէ: Ոչ բոլոր ուսուցիչներն են հավասար ակտիվությամբ ներգրավվում, և որոշ դեպքերում նախագծերը կրում են ավելի ձևական բնույթ:

Խմբակների և նախագծերի ազդեցությունը երևում է նաև սովորողների ակտիվության բարձրացման մեջ, սակայն այն դեռևս ամբողջությամբ չի արտահայտվում ուսումնական արդյունքներում: Սա նշանակում է, որ կա կապ, բայց այն լիարժեք չի օգտագործվում:

Ընդհանուր առմամբ, դպրոցում խմբակներն ու նախագծերը գործում են և նպաստում են սովորողների զարգացմանը, սակայն անհրաժեշտ է՝

- ապահովել ավելի լայն մասնակցություն

- ուժեղացնել ակադեմիական ուղղվածությամբ խմբակները
- և կապել խմբակների ու նախագծերի արդյունքները ուսումնական առաջադիմության հետ:

Խմբակների կազմակերպում (2025-2026 ուստարի)

N	Խմբակի անվանում	Դասարան(ներ)	Ժամաքանակ
1	Ընթերցանություն և ասմունք	1	1 ժամ/շաբաթ
2	Ընթերցանություն և բանավոր խոսքի զարգացում	2	2 ժամ/շաբաթ
3	Հետաքրքրաշարժ մաթեմատիկա	3	1 ժամ/շաբաթ
4	Մաթեմատիկական տրամաբանություն	4	2 ժամ/շաբաթ
5	Պատանի բանասեր	6-7	1 ժամ/շաբաթ
6	Հակակոռուպցիոն կրթություն	11	1 ժամ/շաբաթ
7	Առողջ ապրելակերպ	5,6,7,8,10,11	տարեկան 17 ժամ
8	Մասնագիտական կողմնորոշում	8,9,10,11	1 ժամ/շաբաթ

Նախագծային աշխատանքներ (2025-2026 ուստարի)

Առարկա	Դասարան	Թեմա	Ժամաքանակ
Հասարակագիտություն	11	Աշխատանքի շուկան և մասնագիտության ընտրությունը	8 ժամ
Ֆիզիկա	7	Արքիմեդ	8 ժամ
Պատմություն	9	Գարեգին Նժդեհ	8 ժամ
Ռուսաց լեզու	8	Գրիբոյեդովը և Հայաստանը	8 ժամ
Հայոց լեզու և գրականություն	7	Եղիշե Չարենց	8 ժամ
Հանրահաշիվ	7	Թվերի պատմությունը և գաղտնիքները	8 ժամ
Հայոց լեզու և գրականություն	11	Հայ գրականությունը Թուրքիայում	16 ժամ
Ռուսաց լեզու	9	Հնության արձագանքը	8 ժամ
Անգլերեն	10	Մեծ Բրիտանիայի աշխարհագրական դիրքը	8 ժամ
Հայոց լեզու և գրականություն	11	Շիրակ աշխարհի գրական հունձքը	8 ժամ
Քիմիա	9	Սննդի քիմիա	8 ժամ
Երկրաչափություն	10	Քառանկյունը մեզ շրջապատող աշխարհում	8 ժամ
Քիմիա	8	Օճառի ստացում	8 ժամ

4. Օլիմպիադաների արդյունքների վերլուծություն

Օլիմպիադաների արդյունքները ցույց են տալիս, որ դպրոցում կան առանձին առաջադիմող սովորողներ, որոնք կարողանում են հասնել մարզային փուլ: Սա խոսում է այն մասին, որ դպրոցում առկա է կարողունակ սովորողների ներուժ:

Միևնույն ժամանակ տվյալները ցույց են տալիս, որ մասնակցությունը և արդյունքները կենտրոնացված են սահմանափակ թվով սովորողների վրա: Ամեն տարի հիմնականում նույն կամ փոքր թվով աշակերտներ են ընդգրկվում, ինչը նշանակում է, որ օլիմպիադաներին մասնակցությունը լայն ընդգրկում չունի:

Առարկայական բաշխվածությունը ևս կարևոր դիտարկում է: Արդյունքները հիմնականում գրանցվում են հումանիտար ուղղությամբ՝ հայոց լեզու, գրականություն, պատմություն: Բնագիտական և մաթեմատիկական առարկաներից արդյունքներ չեն արձանագրվել, ինչը ցույց է տալիս այս ուղղության թուլությունը:

Դասարանների կտրվածքով առավել ակտիվ են միջին և ավագ օղակները (9-12 դասարաններ), ինչը բնական է, սակայն տարրական և կրտսեր միջին օղակներում նախապատրաստական աշխատանքները բավարար ակտիվ չեն:

Վերջին տարում արձանագրված մասնակցությունը տարածքային փուլում (5-րդ դասարան) ցույց է տալիս, որ կա որոշակի ակտիվացում կրտսեր օղակում, ինչը կարելի է դիտարկել որպես դրական միտում:

Ընդհանուր առմամբ, օլիմպիադաների ուղղությամբ դպրոցում առկա է ներուժ, սակայն այն ամբողջությամբ չի օգտագործվում: Անհրաժեշտ է՝

- ընդլայնել մասնակցողների շրջանակը
- ակտիվացնել բնագիտական ուղղությունը
- և ապահովել համակարգված նախապատրաստում, ոչ միայն առանձին սովորողների, այլ ավելի լայն խմբի համար:

Օլիմպիադաների մասնակցություն և արդյունքներ

Ուստարի	Աշակերտի անուն, ազգանուն	Առարկա	Դասարան	Փուլ
2023-2024	Ղազարյան Գոհար	Պատմություն	10	Մարզային
2023-2024	Կարապետյան Սոնա	ՀԵՊ	9	Մարզային
2024-2025	Ղազարյան Գոհար	Հայոց լեզու	11	Մարզային
2024-2025	Պապիկյան Լալա	Հայոց լեզու	11	Մարզային
2024-2025	Նահապետյան Թամարա	Հայոց լեզու	11	Մարզային
2024-2025	Պապիկյան Ալինա	Հայ գրականություն	12	Մարզային
2025-2026	Հարությունյան Աստղիկ	Մայրենի	5	Տարածքային

5. Դաստիարակչական գործընթացի կազմակերպման վերլուծություն

Դպրոցում դաստիարակչական գործընթացը կազմակերպված է բազմաբովանդակ ձևով՝ ընդգրկելով ինչպես դասարանային, այնպես էլ արտադասարանական և համայնքային մակարդակի աշխատանքներ: Գործընթացը ուղղված է սովորողների արժեքային համակարգի ձևավորմանը, սոցիալական հմտությունների զարգացմանը և նրանց ակտիվ մասնակցության ապահովմանը դպրոցական կյանքում:

Դաստիարակչական աշխատանքների կարևոր առանձնահատկությունն այն է, որ դրանք չեն սահմանափակվում առանձին միջոցառումներով, այլ իրականացվում են շարունակական ձևով՝ տարբեր ուղղություններով: Կազմակերպվող միջոցառումները նպաստում են սովորողների աշխարհայացքի ընդլայնմանը, հայրենասիրական, մշակութային և գեղագիտական դաստիարակությանը: Սա ցույց է տալիս, որ դպրոցում ձևավորվում է ակտիվ և բազմակողմանի միջավայր:

Աշակերտական խորհրդի գործունեությունը դրական ազդեցություն ունի սովորողների մասնակցության վրա: Նրանց նախաձեռնությամբ իրականացվող միջոցառումները նպաստում են սովորողների ինքնուրույնության, պատասխանատվության և թիմային աշխատանքի զարգացմանը: Սա կարևոր է, քանի որ սովորողները սկսում են ոչ միայն մասնակցել, այլ նաև նախաձեռնել և կազմակերպել գործընթացներ:

Դպրոցում իրականացվող նախագծերը ևս ունեն դաստիարակչական նշանակություն, քանի որ հաճախ կապված են իրական կյանքի խնդիրների հետ: Սա սովորողներին օգնում է հասկանալ իրենց դերը համայնքում և ձևավորել պատասխանատու վարքագիծ:

Միևնույն ժամանակ, առկա են խնդիրներ, որոնք ազդում են դաստիարակչական աշխատանքի արդյունավետության վրա: Մասնավորապես, միջին և ավագ օղակներում նկատվում է սովորողների մոտիվացիայի նվազում, հաճախումների անկում և որոշ դեպքերում ոչ բավարար ներգրավվածություն դպրոցական կյանքում: Սա ցույց է տալիս, որ դաստիարակչական աշխատանքները բոլոր օղակներում հավասար արդյունավետությամբ չեն իրականացվում:

Նկատվում է նաև, որ սովորողների մի մասը նվազ հետաքրքրված է ընթերցանությամբ և կրթական գործունեությամբ, ինչի վրա ազդեցություն ունեն նաև արտաքին գործոններ՝ սոցիալական ցանցեր, հեռախոսների օգտագործում, ինչպես նաև սեզոնային զբաղվածությունը համայնքում: Այս երևույթները պահանջում են ավելի նպատակային և համակարգված աշխատանք:

Դաստիարակչական գործընթացում կարևոր տեղ ունի նաև սոցիալական և հոգեբանական աջակցությունը: Արցախից տեղահանված սովորողների ինտեգրման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքները ցույց են տալիս, որ դպրոցը փորձում է ապահովել նրանց լիարժեք ներգրավվածությունը և հարմարվողականությունը: Սա կարևոր ձեռքբերում է, քանի որ ձևավորվում է աջակցող միջավայր:

Ընդհանուր առմամբ, դպրոցում դաստիարակչական գործընթացը ակտիվ և բազմակողմանի է, նպաստում է սովորողների զարգացմանը և ներգրավվածությանը: Սակայն արդյունավետությունը ամբողջությամբ հավասարաչափ չէ և ունի զարգացման կարիք՝ հատկապես միջին և ավագ օղակներում սովորողների մոտիվացիայի բարձրացման, արժեքային համակարգի խորացման և վարքագծային խնդիրների կանխարգելման ուղղությամբ:

6. Կրթության որակի համապատասխանությունը չափորոշչային պահանջներին

Դպրոցում կրթության կազմակերպումը ընդհանուր առմամբ ուղղված է հանրակրթական պետական չափորոշչի պահանջների իրականացմանը: Ուսումնական գործընթացում կիրառվում են գնահատման տարբեր ձևեր՝ հայտորոշիչ, ձևավորող և ամփոփիչ, ինչը թույլ է տալիս ոչ միայն ստուգել գիտելիքը, այլ նաև հետևել սովորողի առաջընթացին: Սա համապատասխանում է չափորոշչի այն պահանջին, որ գնահատումը պետք է լինի շարունակական և ուղղված զարգացմանը:

Դասավանդման գործընթացում նկատվում է, որ ուսուցիչները փորձում են կիրառել տարբեր մեթոդներ, կազմակերպել քննարկումներ, նախագծային աշխատանքներ և խմբակներ: Սա ցույց է տալիս, որ ուսուցումը մասամբ տեղափոխվում է գիտելիքի փոխանցումից դեպի կարողությունների ձևավորում, ինչը չափորոշչի կարևոր պահանջներից է:

Միևնույն ժամանակ, արդյունքների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ չափորոշչային պահանջների իրականացումը ամբողջությամբ հավասարաչափ չէ: Առաջադիմության 100% ցուցանիշը ցույց է տալիս, որ նվազագույն պահանջները հաղթահարվում են, սակայն որակի տատանումները (46%-54%) ցույց են տալիս, որ բարձր մակարդակի կարողությունների ձևավորումը կայուն չէ:

Քննական արդյունքներում ևս երևում է որոշակի անհավասարություն: Հումանիտար առարկաներից սովորողները գրանցում են ավելի բարձր արդյունքներ, մինչդեռ մաթեմատիկական և բնագիտական առարկաներից արդյունքները համեմատաբար ցածր են: Սա նշանակում է, որ կարողունակությունների զարգացումը տարբեր ուղղություններով հավասարաչափ չի ապահովվում:

Նախագծային ուսուցման կիրառումը դրական քայլ է չափորոշչի պահանջներին համապատասխանելու տեսանկյունից, քանի որ այն նպաստում է քննադատական մտածողության, հետազոտական հմտությունների և համագործակցության զարգացմանը: Սակայն այն դեռևս ամբողջությամբ համակարգված չէ և բոլոր ուսուցիչների կողմից հավասարապես չի կիրառվում:

Դաստիարակչական աշխատանքների և խմբակների առկայությունը ևս համապատասխանում է չափորոշչի պահանջներին, քանի որ նպաստում է սովորողների արժեքային համակարգի ձևավորմանը, սոցիալական և քաղաքացիական հմտությունների զարգացմանը:

Միևնույն ժամանակ, որոշ կարևոր կարողություններ՝ քննադատական մտածողություն, ինքնուրույն հետազոտություն, գիտելիքի գործնական

կիրառություն, դեռևս բավարար մակարդակով չեն ձևավորվում բոլոր սովորողների մոտ։ Սա ցույց է տալիս, որ ուսուցումը դեռևս որոշ դեպքերում կենտրոնացած է գիտելիքի փոխանցման վրա։

Ընդհանուր առմամբ, դպրոցում կրթության որակը մասամբ համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին։ Ապահովվում է կրթության հասանելիությունը և նվազագույն արդյունքը, կիրառվում են ժամանակակից որոշ մեթոդներ, սակայն անհրաժեշտ է ավելի համակարգված աշխատանք՝

- կարողունակությունների զարգացման ուղղությամբ
- ուսուցման մեթոդների միասնական կիրառման
- և արդյունքների կայուն բարձրացման համար։

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
1. Ապահովվում է սովորողների լիարժեք ընդգրկվածություն ուսումնական գործընթացում՝ 100% առաջադիմությամբ։ 2. Դպրոցում նկատվում է սովորողների թվի կայուն աճ, ինչը խոսում է վստահության բարձրացման մասին։ 3. Տարրական օղակում ձևավորվում են բավարար և կայուն հիմքային գիտելիքներ։ 4. Կիրառվում են գնահատման տարբեր ձևեր՝ հայտորոշիչ, ձևավորող և ամփոփիչ։ 5. Իրականացվում են դասալսումներ և մշտադիտարկումներ, որոնք նպաստում են գործընթացի վերահսկմանը։ 6. Կազմակերպվում են խմբակներ և նախագծեր, որոնք լրացնում են դասապրոցեսը։ 7. Նախագծային ուսուցումը նպաստում է սովորողների մտածողության և ինքնուրույն աշխատանքի զարգացմանը։ 8. Գործում է երկարօրյա ուսուցում՝ թույլ առաջադիմություն ունեցող սովորողների աջակցման համար։ 9. Աշակերտական խորհրդի գործունեությունը նպաստում է սովորողների ակտիվությանը և մասնակցությանը։ 10. Կազմակերպվում են տարբեր	1. Կրթության որակը կայուն չէ և ունի տատանումներ տարբեր տարիների ընթացքում։ 2. Բարձր առաջադիմություն ունեցող սովորողների թիվը չի պահպանվում կայուն մակարդակում։ 3. Միջին օղակում նկատվում է արդյունքների նվազման միտում։ 4. Բնագիտական և մաթեմատիկական առարկաներից արդյունքները համեմատաբար ցածր են։ 5. Նախագծային ուսուցումը բոլոր ուսուցիչների կողմից հավասարաչափ չի կիրառվում։ 6. Խմբակների մասնակցությունը ամբողջությամբ ակտիվ չէ բոլոր սովորողների կողմից։ 7. Օլիմպիադաների մասնակցությունը սահմանափակ է և կենտրոնացված է փոքր թվով սովորողների վրա։ 8. Բնագիտական ուղղությամբ օլիմպիական արդյունքներ գրեթե չեն արձանագրվում։ 9. Երկարօրյա ուսուցումը ընդգրկում է սահմանափակ թվով սովորողների և միայն մեկ դասարան։ 10. Միջին և ավագ օղակներում

միջոցառումներ, որոնք զարգացնում են սովորողների արժեքային համակարգը։ 11. Դպրոցում ձևավորվել է համագործակցային և բաց միջավայր։ 12. Սովորողները մասնակցում են օլիմպիադաների և արձանագրում արդյունքներ մարզային փուլում։ 13. Գործում են բնագիտական լաբորատորիաներ, որոնք նպաստում են գործնական հմտությունների զարգացմանը։ 14. Ուսումնական գործընթացում կիրառվում են ՏՀՏ գործիքներ և էլեկտրոնային հարթակներ։ 15. Իրականացվում է սոցիալական և հոգեբանական աջակցություն, հատկապես խոցելի խմբերի համար։	սովորողների մոտիվացիան նվազում է։ 11. Նկատվում է ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության անկում։ 12. Սովորողների մի մասը ունի կախվածություն թվային սարքերից ոչ ուսումնական նպատակներով։ 13. Սեզոնային աշխատանքներով պայմանավորված՝ առկա են բացակայություններ, հատկապես ավագ դասարաններում։ 14. Քննադատական և վերլուծական մտածողության հմտությունները բավարար զարգացած չեն բոլոր սովորողների մոտ։ 15. Գիտելիքի գործնական կիրառման հմտությունները բավարար մակարդակով չեն ձևավորվում։

1.2. ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԸ, ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎ ԻՆՔՆԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Մանկավարժական համակազմի մասնագիտական որակները

Դպրոցի մանկավարժական համակազմի մասնագիտական որակների ընդհանուր պատկերը ձևավորվում է որպես կայացած, փորձառու և հիմնականում մասնագիտական պահանջներին համապատասխանող համակարգ, որտեղ միաժամանակ տեսանելի են ինչպես կայուն հիմքեր, այնպես էլ զարգացման ուղղություններ։

Մանկավարժական համակազմը ներառում է 23 մանկավարժ, որոնցից 22-ը ունեն բարձրագույն մանկավարժական կրթություն, ինչը կազմում է շուրջ 95.6%։ Մեկ մանկավարժ ունի միջին մասնագիտական կրթություն, սակայն հաղթահարել է կամավոր ատեստավորման շեմը, ինչը վկայում է նրա մասնագիտական կարողությունների բավարար մակարդակի մասին։ Բոլոր ուսուցիչները (100%) դասավանդում են իրենց մասնագիտությանը համապատասխան, ինչը կարևոր նախապայման է որակյալ կրթական գործընթաց կազմակերպելու համար։ Այս ցուցանիշները փաստում են, որ դպրոցում առկա է մասնագիտական համապատասխանության բարձր մակարդակ, որը թույլ է տալիս ապահովել ուսումնական բովանդակության ճիշտ և նպատակային փոխանցում։

Մասնագիտական որակավորման տեսանկյունից ուսուցիչների մեծ մասը դեռևս չունի տարակարգ. միայն 1 ուսուցիչ (4.3%) ունի որակավորման աստիճան։ Սա ցույց է տալիս, որ չնայած մասնագիտական հիմքը կայացած է, մասնագիտական առաջխաղացման գործընթացը դեռևս բավարար ակտիվ չէ և ունի խթանման կարիք։

Վերջին երեք տարիների ընթացքում ուսուցիչների 100%-ը մասնակցել է տարբեր վերապատրաստումների, ինչը վկայում է մասնագիտական զարգացման գործընթացի ընդգրկուն կազմակերպման մասին։ Սակայն միաժամանակ նկատվում է, որ վերապատրաստումների արդյունքները ամբողջությամբ չեն վերածվում մասնագիտական առաջընթացի չափելի ցուցանիշների. օրինակ՝ բացակայում են վերապատրաստող ուսուցիչներ (0%), ինչպես նաև գիտամանկավարժական հրապարակումներ (0%)։ Սա ցույց է տալիս, որ վերապատրաստումները հիմնականում կրում են մասնակցային բնույթ և դեռևս չեն ձևավորում փորձի տարածման և գիտելիքի փոխանցման մշակույթ։

Մանկավարժական համակազմի տարիքային կառուցվածքը բնութագրվում է փորձառու կադրերի գերակշռությամբ։ Միջին տարիքը կազմում է 46-47։ 23 մանկավարժից 15-ը գտնվում են 41 տարեկանից բարձր տարիքային խմբերում (3-ը՝ 41-50, 8-ը՝ 51-60, 4-ը՝ 61 և բարձր), իսկ 8-ը՝ 31-40 տարիքային խմբում։ Մինչև 30 տարեկան ուսուցիչների բացակայությունը ցույց է տալիս, որ երիտասարդ կադրերի ներգրավվածությունը սահմանափակ է։ Սա մի կողմից ապահովում է փորձի կայունություն, մյուս կողմից կարող է դանդաղեցնել նորարարությունների արագ տարածումը։

Դասավանդման մեթոդների կիրառման տեսանկյունից պատկերը հիմնականում դրական է։ 2025-2026 ուստարում ուսուցիչների 100%-ը կիրառում է աշակերտակենտրոն, մասնակցային և ինտերակտիվ մեթոդներ (նախորդ տարում՝ 96%)։ Սա վկայում է, որ

ուսուցման գործընթացը հիմնականում համահունչ է ժամանակակից կրթական պահանջներին և ուղղված է սովորողների կարողունակությունների զարգացմանը։ Սակայն գործնական դիտարկումները ցույց են տալիս, որ այս մեթոդների կիրառման խորությունը տարբեր է ուսուցիչների միջև, և բոլորի մոտ նույն մակարդակով չի դրսևորվում ստեղծարար և նախաձեռնողական մոտեցում։

Տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների կիրառման մակարդակը բարձր է. ուսուցիչների 100%-ը կիրառում է ՏՀՏ դասապրոցեսում և օգտագործում է համակարգիչը նաև տնային առաջադրանքների կազմակերպման համար։ Սա կարևոր ձեռքբերում է թվայնացման տեսանկյունից։ Միևնույն ժամանակ նկատվում է, որ ՏՀՏ կիրառումը բոլոր ուսուցիչների մոտ նույն արդյունավետությամբ և խորությամբ չէ, և որոշ դեպքերում սահմանափակվում է հիմնական գործիքներով։

Մասնագիտական համագործակցության ցուցանիշները ցույց են տալիս որոշակի նվազման միտում։ Փոխադարձ դասալսումների թիվը երեք տարվա ընթացքում նվազել է 610-ից մինչև 288, իսկ արտադպրոցական գործնական պարապմունքների թիվը՝ 10-ից մինչև 6։ Սա կարող է ազդել փորձի փոխանակման, միմյանցից սովորելու և մասնագիտական աճի վրա։ Միևնույն ժամանակ բաց դասերի թիվը պահպանվում է համեմատաբար կայուն՝ 16-17-ի սահմաններում, ինչը ցույց է տալիս, որ մեթոդական աշխատանքը շարունակվում է, սակայն դրա ինտենսիվությունը որոշ ուղղություններով նվազել է։

Ուսուցիչների բացակայությունների թիվը զգալի աճ է արձանագրել՝ 35-ից հասնելով 100-ի, ինչը կարող է բացասաբար անդրադառնալ ուսումնական գործընթացի շարունակականության և որակի վրա և պահանջում է կառավարման մակարդակում լրացուցիչ ուշադրություն։

Գիտամանկավարժական գործունեության ոլորտում ցուցանիշները մնում են զրոյական. դպրոցում չկան գիտական կոչում ունեցող ուսուցիչներ և չկան մասնագիտական հրապարակումներ։ Սա ցույց է տալիս, որ մանկավարժների մասնագիտական զարգացումը դեռևս չի ընդգրկում հետազոտական և ստեղծագործական գործունեության ոլորտը։

Աջակցող մասնագետների առկայությունը դպրոցի մանկավարժական համակարգում կարևոր առավելություն է, քանի որ կրթական գործընթացը կազմակերպվում է ոչ միայն ուսուցչի, այլ նաև տարբեր մասնագիտական դերակատարների համատեղ աշխատանքի միջոցով։ Դպրոցում գործող աջակցող մասնագետների շրջանակը ներառում է տնօրենի տեղակալը, կրթական աջակցությունների և դաստիարակչական աշխատանքների համակարգողը, զինղեկը, ուսուցչի օգնականը, հոգեբանը, էլեկտրոնային կառավարման և դասավանդման ապահովման մասնագետը, լաբորանտը և գրադարանավարը։

Տնօրենի տեղակալը իրականացնում է ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, վերահսկման և համակարգման գործառույթներ՝ ապահովելով ծրագրերի իրականացումը, դասավանդման որակի վերահսկողությունը և մանկավարժների աշխատանքների համակարգումը։ Կրթական աջակցությունների և դաստիարակչական աշխատանքների համակարգողը նպաստում է սովորողների դաստիարակության, վարքային խնդիրների

կարգավորման, ինչպես նաև սոցիալ-հուզական աջակցության գործընթացների կազմակերպմանը։

Զինղեկը ապահովում է նախնական զինվորական պատրաստության դասավանդումը, սակայն ունի մասնագիտական զարգացման կարիք՝ հատկապես չափորոշչահեն կրթության և ՏՀՏ գործիքների կիրառման ուղղությամբ։ Ուսուցչի օգնականը ներգրավված է ԿԱՊԿՈՒ սովորողների հետ աշխատանքում, աջակցում է ուսուցչին դասի ընթացքում, սակայն ունի ներառական կրթության մեթոդների խորացման կարիք։

Հոգեբանը, ունենալով համապատասխան մասնագիտական կրթություն, իրականացնում է սովորողների սոցիալ-հուզական աջակցության կարևոր գործառույթներ, մասնակցում է կանխարգելիչ և խորհրդատվական աշխատանքներին, սակայն ևս կարիք ունի ներառական կրթության շրջանակում աշխատանքի արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված վերապատրաստումների։

Էլեկտրոնային կառավարման և դասավանդման ապահովման մասնագետը ապահովում է թվային համակարգերի կիրառումը, աջակցում է ուսուցիչներին ՏՀՏ գործիքների օգտագործման հարցում, սակայն ունի նոր թվային գործիքների և հարթակների խորացված տիրապետման կարիք։ Լաբորանտը ապահովում է լաբորատոր աշխատանքների կազմակերպումը, գույքի պահպանությունը, սակայն ունի մասնագիտական զարգացման անհրաժեշտություն՝ նոր սարքավորումների կիրառման, անվտանգության կանոնների և լաբորատոր գործընթացների արդյունավետ կազմակերպման ուղղությամբ։

Գրադարանավարը իրականացնում է գրադարանային ֆոնդի կառավարում, օգտագործում է էլեկտրոնային համակարգ, սակայն կարիք ունի ընթերցանության խթանման, գրքերի քննարկումների կազմակերպման և սովորողների ներգրավման նոր մեխանիզմների զարգացման։

Այսպիսով, աջակցող մասնագետների առկայությունը ապահովում է կրթական գործընթացի բազմակողմանի իրականացումը, սակայն նրանց մասնագիտական կարողությունների շարունակական զարգացումը կարևոր պայման է համակարգի ընդհանուր արդյունավետության բարձրացման համար։

2. Մանկավարժական համակազմի մասնագիտական զարգացման արդյունավետության վերլուծություն

Մանկավարժական համակազմի մասնագիտական զարգացման գործընթացը դպրոցում ունի կազմակերպված և շարունակական բնույթ, սակայն դրա արդյունավետությունը ամբողջությամբ չի պայմանավորվում միայն ընդգրկվածության բարձր մակարդակով։ Ավելի կարևոր է հասկանալ, թե ինչ չափով են իրականացվող վերապատրաստումները և զարգացնող միջոցառումները փոխում ուսուցչի գործնական աշխատանքը և կրթական արդյունքները։

Վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մասնագիտական զարգացման արդյունքում որոշ դրական տեղաշարժեր նկատելի են՝ հատկապես դասավանդման մեթոդների կիրառման և ՏՀՏ գործիքների օգտագործման ոլորտում։ Սա նշանակում է, որ վերապատրաստումները

որոշ դեպքերում հասնում են իրենց անմիջական նպատակին՝ փոխանցված գիտելիքը կիրառվում է դասապրոցեսում։ Սակայն այս փոփոխությունները հիմնականում արտահայտվում են արտաքին, տեսանելի մակարդակում և միշտ չէ, որ խորքային են՝ կապված դասի բովանդակության, գնահատման համակարգի կամ սովորողի իրական առաջընթացի հետ։

Միաժամանակ նկատվում է, որ մասնագիտական զարգացումը ամբողջությամբ չի վերածվում կայուն մասնագիտական աճի։ Սա երևում է այն հանգամանքով, որ ուսուցիչների մոտ չի ձևավորվում գիտելիքը տարածելու, միմյանց աջակցելու և փորձի փոխանակման ակտիվ մշակույթ։ Համագործակցային մեխանիզմների նվազումը ցույց է տալիս, որ ստացած գիտելիքը հաճախ մնում է անհատական մակարդակում և չի դառնում թիմային զարգացման հիմք։

Մասնագիտական զարգացման արդյունավետության մեկ այլ կարևոր խնդիր այն է, որ այն լիարժեք չի կապվում ուսուցչի անհատական կարիքների հետ։ Չնայած իրականացվում է կարիքի գնահատում, գործնականում վերապատրաստումները միշտ չէ, որ հասցեական են և ամբողջությամբ չեն լուծում առկա խնդիրները։ Սա հատկապես նկատելի է այն ոլորտներում, որտեղ երկար ժամանակ պահպանվում են նույն դժվարությունները՝ օրինակ՝ ներառական կրթության կազմակերպումը կամ նոր չափորոշչային պահանջների ամբողջական կիրառումը։

Ակնհայտ է նաև, որ մասնագիտական զարգացումը դեռևս չի ձևավորում առաջատար ուսուցիչների խումբ, որոնք կարող են հանդես գալ որպես ներքին փորձագետներ և առաջնորդներ։ Սա սահմանափակում է դպրոցի ներքին ռեսուրսների օգտագործումը և կախվածություն է ստեղծում արտաքին վերապատրաստումներից։

Վերլուծությունը ցույց է տալիս նաև, որ մասնագիտական զարգացման գործընթացը չունի բավարար չափով հստակ գնահատման մեխանիզմներ։ Չկան այնպիսի գործիքներ, որոնց միջոցով հնարավոր կլինի պարզել՝ վերապատրաստումից հետո ինչ է փոխվել ուսուցչի աշխատանքում, ինչ ազդեցություն է ունեցել դա սովորողների արդյունքների վրա։ Արդյունքում զարգացումը հաճախ գնահատվում է մասնակցությամբ, այլ ոչ թե արդյունքով։

Միևնույն ժամանակ պետք է նշել, որ դպրոցում առկա է կարևոր հիմք՝ ներդպրոցական սեմինարների, քննարկումների և փորձի փոխանակման ձևաչափերով։ Սա կարող է դառնալ մասնագիտական զարգացման արդյունավետ համակարգի հիմք, եթե այն ավելի նպատակային կազմակերպվի և կապվի կոնկրետ խնդիրների լուծման հետ։

Ընդհանուր առմամբ, մասնագիտական զարգացման գործընթացը դպրոցում ակտիվ է և շարունակական, սակայն դրա արդյունավետությունը ամբողջությամբ չի արտահայտվում կրթության որակի համակարգային բարելավմամբ։ Հիմնական խնդիրն այն է, որ զարգացումը դեռևս բավարար չափով չի դառնում խորքային, չափելի և արդյունքահեն գործընթաց։ Հետագա քայլերը պետք է ուղղված լինեն զարգացման գործընթացի հասցեականացմանը, համագործակցության ակտիվացմանը և արդյունքների գնահատման հստակ մեխանիզմների ներդրմանը։

3. Մանկավարժական համակազմի ինքնակրթության արդյունավետության վերլուծություն

Մանկավարժական համակազմի ինքնակրթությունը դպրոցում դիտվում է որպես մասնագիտական զարգացման կարևոր բաղադրիչ, սակայն այն ունի որոշակի առանձնահատկություններ, որոնք տարբերակում են այն կազմակերպված վերապատրաստումներից։ Եթե մասնագիտական զարգացումը հիմնականում իրականացվում է համակարգված և կառավարվող ձևով, ապա ինքնակրթությունը ավելի շատ կախված է ուսուցչի անհատական մոտիվացիայից, պատասխանատվությունից և մասնագիտական հետաքրքրություններից։

Վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դպրոցում ձևավորված է ինքնակրթության նկատմամբ ընդհանուր դրական վերաբերմունք՝ կան ուսուցիչներ, որոնք ակտիվորեն մասնակցում են տարբեր սեմինարների, օգտվում են առցանց հարթակներից, մշակում են ուսումնական նյութեր, կիրառում նոր մեթոդներ և փորձում են կատարելագործել իրենց աշխատանքը։ Այս խմբի դեպքում ինքնակրթությունը դառնում է իրական զարգացման գործիք, որը անմիջականորեն անդրադառնում է դասի որակի վրա։

Միաժամանակ նկատվում է, որ ինքնակրթությունը ամբողջ համակազմում չունի նույն մակարդակի տարածվածություն և խորություն։ Կան ուսուցիչներ, որոնց մոտ ինքնակրթությունը կրում է ձևական կամ սահմանափակ բնույթ և հիմնականում կապված է արտաքին պահանջների կատարման հետ, այլ ոչ թե ներքին մասնագիտական պահանջի։ Սա ցույց է տալիս, որ ինքնակրթությունը դեռևս չի դարձել ընդհանուր մշակույթ և միասնական մոտեցում ամբողջ թիմի համար։

Ինքնակրթության արդյունավետությունը սահմանափակվում է նաև այն հանգամանքով, որ այն չունի հստակ ուղղորդում և համակարգում։ Չկան միասնական մեխանիզմներ, որոնք կօգնեն ուսուցիչներին ընտրել իրենց համար առավել կարևոր ուղղությունները, պլանավորել իրենց զարգացումը և գնահատել արդյունքները։ Արդյունքում ինքնակրթությունը հաճախ կրում է պատահական բնույթ և չի կապվում դպրոցի ընդհանուր զարգացման նպատակների հետ։

Ակնհայտ է նաև, որ ինքնակրթության արդյունքները միշտ չէ, որ տեսանելի և տարածվող են։ Ուսուցիչները, որոնք ձեռք են բերում նոր գիտելիքներ կամ հմտություններ, դրանք հիմնականում կիրառում են իրենց դասարանում, սակայն քիչ են այն դեպքերը, երբ այդ փորձը ներկայացվում է գործընկերներին, քննարկվում կամ դառնում է ընդհանուր պրակտիկա։ Սա սահմանափակում է ինքնակրթության ազդեցությունը ամբողջ մանկավարժական համակազմի վրա։

ՏՀՏ ոլորտում ինքնակրթությունը ունի որոշակի դրական ազդեցություն, քանի որ ուսուցիչների մի մասը ինքնուրույն ուսումնասիրում և կիրառում է նոր գործիքներ, սակայն այստեղ ևս նկատվում է անհավասարություն. կան ուսուցիչներ, որոնք ակտիվորեն զարգանում են, և կան այնպիսիք, որոնք դժվարությամբ են ներգրավվում այդ գործընթացում։

Հետազոտական և ստեղծագործական ինքնակրթության մակարդակը ցածր է՝ գրեթե բացակայում են հոդվածների, մեթոդական նյութերի, հեղինակային աշխատանքների մշակման և հրապարակման նախաձեռնությունները: Սա ցույց է տալիս, որ ինքնակրթությունը հիմնականում սահմանափակվում է գործնական կիրառման մակարդակով և չի հասնում գիտամանկավարժական զարգացման մակարդակի:

Միևնույն ժամանակ դպրոցում առկա է ինքնակրթությունը խրախուսող միջավայր՝ տնօրինության կողմից աջակցվում են ուսուցիչների նախաձեռնությունները, խրախուսվում է նորարարությունների կիրառումը, կազմակերպվում են ներքին սեմինարներ: Սա կարևոր հիմք է, որը կարող է նպաստել ինքնակրթության զարգացմանը, եթե այն ավելի համակարգված ձևով ուղղորդվի:

Ընդհանուր առմամբ, ինքնակրթությունը դպրոցում առկա է որպես գործընթաց, սակայն դրա արդյունավետությունը տարբեր է ուսուցիչների միջև և ամբողջությամբ չի դառնում թիմային զարգացման գործիք: Հիմնական խնդիրներն են ինքնակրթության անհամաչափությունը, համակարգվածության պակասը և արդյունքների սահմանափակ տարածումը: Հետագա զարգացման համար անհրաժեշտ է ինքնակրթությունը դարձնել ավելի նպատակային, ուղղորդված և կապել այն ինչպես ուսուցչի անհատական, այնպես էլ դպրոցի ընդհանուր զարգացման նպատակների հետ:

4. Մանկավարժական համակազմի խրախուսման և արժևորման մեխանիզմների արդյունավետության վերլուծություն

Դպրոցում կիրառվող խրախուսման և արժևորման մեխանիզմները հանդիսանում են կառավարման կարևոր գործիք, որը ուղղված է մանկավարժների մոտիվացիայի բարձրացմանը, նախաձեռնողականության խթանմանը և մասնագիտական պատասխանատվության ամրապնդմանը: Գործող համակարգը ներառում է ինչպես նյութական (դրամական պարգևներ), այնպես էլ ոչ նյութական (շնորհակալագրեր, գնահատում, ճանաչում) ձևեր, ինչը ընդհանուր առմամբ ստեղծում է դրական աշխատանքային միջավայր:

Վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ խրախուսման մեխանիզմները ունեն որոշակի ազդեցություն աշխատակազմի վրա. մանկավարժների մի մասը ցուցաբերում է ակտիվություն, մասնակցում է միջոցառումներին, նախաձեռնություններին և մասնագիտական զարգացման գործընթացներին՝ պայմանավորված նաև գնահատված լինելու զգացումով: Սա նշանակում է, որ խրախուսման գործիքը որոշ դեպքերում աշխատում է որպես մոտիվացնող գործոն:

Միևնույն ժամանակ խրախուսման համակարգի արդյունավետությունը ամբողջական չէ և ունի մի շարք սահմանափակումներ: Առաջին հերթին նկատվում է, որ խրախուսման և արժևորման գործընթացը չունի հստակ չափանիշների վրա հիմնված միասնական քաղաքականություն: Սա կարող է բերել սուբյեկտիվ ընկալումների ձևավորմանը և նվազեցնել համակարգի վստահելիությունը աշխատակիցների շրջանում:

Արժևորման գործընթացը հաճախ կրում է իրավիճակային բնույթ և կապված է առանձին հաջողությունների կամ միջոցառումների հետ, այլ ոչ թե համակարգված և

շարունակական գնահատման մեխանիզմի հետ։ Արդյունքում մանկավարժների աշխատանքի գնահատումը միշտ չէ, որ ամբողջական է և չի արտացոլում նրանց առօրյա ներդրումը։

Վերլուծությունը ցույց է տալիս նաև, որ խրախուսումը հիմնականում ուղղված է արդեն տեսանելի արդյունքներ ունեցող գործունեությանը, մինչդեռ քիչ է խթանվում գործընթացը՝ օրինակ՝ նորարարություն փորձելու, ինքնակրթությամբ զբաղվելու կամ թիմային աշխատանքի ակտիվ մասնակցության համար։ Սա սահմանափակում է զարգացման ներքին մոտիվացիայի ձևավորումը։

Կարևոր խնդիրներից է նաև հետադարձ կապի մեխանիզմների սահմանափակությունը։ Չնայած տնօրինության կողմից իրականացվում է որոշակի գնահատում, այն միշտ չէ, որ ունի համակարգված և կառուցվածքային բնույթ։ Աշխատակիցները բավարար չափով չեն ստանում հստակ, կոնկրետ և զարգացնող հետադարձ կապ իրենց աշխատանքի վերաբերյալ, ինչը կարևոր պայման է մասնագիտական աճի համար։

Խրախուսման համակարգը ամբողջությամբ չի կապվում ուսուցչի մասնագիտական առաջընթացի ցուցանիշների հետ։ Օրինակ՝ տարակարգի ձեռքբերում, նոր մեթոդների կիրառման խորացում, սովորողների արդյունքների բարելավում կամ համագործակցության ակտիվություն չեն դիտարկվում որպես հստակ չափելի հիմքեր խրախուսման համար։ Սա նվազեցնում է համակարգի ազդեցությունը երկարաժամկետ զարգացման վրա։

Միևնույն ժամանակ պետք է նշել, որ դպրոցում առկա է դրական միջավայր, որտեղ գնահատվում է մանկավարժի աշխատանքը, խրախուսվում է նախաձեռնությունը և պահպանվում է փոխադարձ հարգանքը։ Սա կարևոր հիմք է, որի վրա հնարավոր է կառուցել ավելի արդյունավետ և համակարգված խրախուսման քաղաքականություն։

Ընդհանուր առմամբ, խրախուսման և արժևորման մեխանիզմները դպրոցում գործում են, սակայն դրանց արդյունավետությունը սահմանափակվում է համակարգվածության, չափելիության և թափանցիկության պակասով։ Հետագա զարգացման համար անհրաժեշտ է ձևավորել հստակ չափանիշների վրա հիմնված, շարունակական և արդար խրախուսման համակարգ, որը կխթանի ոչ միայն արդյունքը, այլ նաև գործընթացը, մասնագիտական աճը և համագործակցությունը։

5. Մանկավարժական ողջ համակազմի մասնագիտական զարգացման կարիքների վերլուծություն

Մանկավարժական համակազմի մասնագիտական զարգացման կարիքների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դպրոցում առկա է կայացած և փորձառու աշխատակազմ, սակայն ժամանակակից կրթական պահանջները առաջ են բերում նոր կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտություն։ Կարիքները պայմանավորված են ինչպես կրթության նոր չափորոշչային պահանջներով, այնպես էլ ուսուցման գործընթացում կիրառվող մեթոդների, տեխնոլոգիաների և մոտեցումների փոփոխությամբ։

Վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մասնագիտական զարգացման կարիքները ամբողջ համակազմում համահարթ չեն. կան ուսուցիչներ, որոնք ունեն բարձր

պատրաստվածություն և կարողանում են կիրառել ժամանակակից մոտեցումներ, սակայն կան նաև այնպիսիք, որոնք ունեն հմտությունների խորացման և վերանայման կարիք: Սա վերաբերում է հատկապես ՏՀՏ գործիքների կիրառմանը, ներառական կրթության կազմակերպմանը և նոր չափորոշչի պահանջների ամբողջական ըմբռնմանը:

Կարևոր խնդիր է նաև այն, որ մասնագիտական զարգացումը միշտ չէ, որ վերածվում է խորքային փոփոխության դասավանդման մեջ: Ուսուցիչների մի մասի մոտ նոր մեթոդները կիրառվում են մակերեսային մակարդակում, առանց դրանց ամբողջական ինտեգրման ուսուցման գործընթացում: Սա ցույց է տալիս մեթոդական հմտությունների խորացման անհրաժեշտություն:

Ներառական կրթության ոլորտում առկա են զգալի կարիքներ: Չնայած առկա փորձին, ուսուցիչների, ինչպես նաև աջակցող մասնագետների մի մասի մոտ նկատվում է անհատական ուսուցման պլանների կազմման, ԿԱՊԿՈՒ սովորողների հետ արդյունավետ աշխատանքի և տարբերակված ուսուցման մեթոդների կիրառման հմտությունների պակաս:

ՏՀՏ ոլորտում, չնայած կիրառման բարձր մակարդակին, առկա է որակական զարգացման կարիք: Ուսուցիչների մի մասը սահմանափակվում է հիմնական գործիքների կիրառմամբ և չի օգտագործում տեխնոլոգիաների ամբողջ ներուժը՝ ուսուցումը ավելի արդյունավետ և հետաքրքիր դարձնելու համար:

Մասնագիտական համագործակցության ոլորտում նկատվում է ակտիվության նվազում, ինչը վկայում է թիմային աշխատանքի և փորձի փոխանակման մշակույթի զարգացման անհրաժեշտության մասին: Սա կարևոր է հատկապես այն տեսանկյունից, որ մասնագիտական զարգացումը պետք է լինի ոչ միայն անհատական, այլ նաև համատեղ գործընթաց:

Ինքնակրթության ոլորտում նույնպես առկա է անհամաչափություն. բոլոր ուսուցիչները նույն մակարդակով չեն ներգրավված ինքնազարգացման գործընթացում: Սա ցույց է տալիս, որ անհրաժեշտ է ձևավորել ինքնակրթության ավելի նպատակային և համակարգված մոտեցում:

Հետազոտական և ստեղծագործական գործունեության գրեթե բացակայությունը ևս կարևոր խնդիր է, որը սահմանափակում է մանկավարժների մասնագիտական աճը և նոր գաղափարների ձևավորումը:

Աջակցող մասնագետների դեպքում ևս առկա են մասնագիտական զարգացման կոնկրետ կարիքներ՝ կապված իրենց գործառույթների արդյունավետ իրականացման հետ:

Ընդհանուր առմամբ, մանկավարժական համակազմի մասնագիտական զարգացման կարիքները բազմաբնույթ են և ընդգրկում են ինչպես ընդհանուր մանկավարժական, այնպես էլ մասնագիտական նեղ ուղղություններ: Դրանց բավարարումը կարող է էապես նպաստել կրթության որակի բարձրացմանը:

<u>Մասնագիտական զարգացման հիմնական կարիքները</u>

1. Նոր ՀՊՉ պահանջների ամբողջական ըմբռնման և գործնական կիրառման կարողությունների զարգացում:

2. Դասավանդման ժամանակակից մեթոդների խորացված կիրառման հմտությունների զարգացում (ոչ միայն կիրառել, այլ ճիշտ ինտեգրել)։
3. Սովորողների կարողունակությունների ձևավորման և վերջնարդյունքների ապահովման մեթոդների կատարելագործում։
4. Գնահատման համակարգի ժամանակակից մոտեցումների (ձևավորող, ամփոփիչ, չափորոշչահեն) կիրառման հմտությունների զարգացում։
5. ՏՀՏ գործիքների կիրառման խորացում և նոր թվային հարթակների արդյունավետ օգտագործում դասապրոցեսում։
6. Հեռավար և խառը ուսուցման մեթոդների կիրառման կարողությունների զարգացում։
7. Ներառական կրթության կազմակերպման հմտությունների զարգացում (ԱՈՒՊ կազմում, տարբերակված ուսուցում, ԿԱՊԿՈՒ սովորողների հետ աշխատանք)։
8. Աջակցող մասնագետների մասնագիտական կարողությունների զարգացում՝
    - ուսուցչի օգնականի՝ ներառական կրթության մեթոդների,
    - հոգեբանի՝ ԿԱՊԿՈՒ սովորողների հետ աշխատանքի,
    - ԷԿԴԱ մասնագետի՝ նոր գործիքների,
    - լաբորանտի՝ լաբորատոր աշխատանքի և անվտանգության,
    - գրադարանավարի՝ ընթերցանության խթանման ծրագրերի կազմակերպման ուղղություններով։
9. Մասնագիտական համագործակցության և թիմային աշխատանքի մշակույթի զարգացում։
10. Փոխադարձ դասալսումների և փորձի փոխանակման ակտիվության վերականգնում և զարգացում։
11. Ինքնակրթության հմտությունների զարգացում և դրա համակարգված կազմակերպում։
12. Մանկավարժների նախաձեռնողականության և ստեղծարարության խթանում։
13. Հետազոտական աշխատանքներ իրականացնելու կարողությունների զարգացում։
14. Մասնագիտական հոդվածների, մեթոդական նյութերի և հրապարակումների մշակման հմտությունների զարգացում։
15. Մասնագիտական առաջխաղացման (ատեստավորում, տարակարգ) գործընթացին ակտիվ մասնակցության խթանում։
16. Դասի պլանավորման և ժամանակի արդյունավետ կառավարման հմտությունների կատարելագործում։
17. Սովորողների հետ անհատական աշխատանքի և տարբերակված մոտեցումների կիրառման զարգացում։
18. Կրթական գործընթացում տվյալների կիրառման և արդյունքների վերլուծության կարողությունների զարգացում։

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
1. Մանկավարժական համակազմի կրթական մակարդակը բարձր է. 23	1. Մասնագիտական առաջխաղացման մակարդակը ցածր է՝ միայն 1 ուսուցիչ

մանկավարժից 22-ը (95.6%) ունեն բարձրագույն կրթություն, իսկ բոլոր ուսուցիչները (100%) դասավանդում են իրենց մասնագիտությանը համապատասխան, ինչը ապահովում է կրթական գործընթացի մասնագիտական հիմքը։ 2. Վերջին երեք տարիներին ուսուցիչների 100%-ը մասնակցել է վերապատրաստումների, ինչը ցույց է տալիս մասնագիտական զարգացման բարձր ընդգրկվածություն և համակարգված մոտեցում։ 3. Դասավանդման մեթոդների կիրառման տեսանկյունից ապահովված է ժամանակակից մոտեցումների ներդրում. 2025-2026 ուստարում ուսուցիչների 100%-ը կիրառում է աշակերտակենտրոն և ինտերակտիվ մեթոդներ (նախորդ տարում՝ 96%)։ 4. ՏՀՏ կիրառման մակարդակը բարձր է. ուսուցիչների 100%-ը օգտագործում է տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ դասապրոցեսում և կազմակերպում է թվային առաջադրանքներ։ 5. Դպրոցում ձևավորված է վերապատրաստման և մասնագիտական զարգացման շարունակական միջավայր՝ ներառելով սեմինարներ, դասալսումներ, մեթոդական քննարկումներ։ 6. Ատեստավորման գործընթացում առկա է դրական դինամիկա. կան 8 կամավոր ատեստավորված ուսուցիչներ, իսկ պարտադիր ատեստավորման գործընթացում ուսուցիչները կարողանում են	(4.3%) ունի տարակարգ, չկան վերապատրաստող ուսուցիչներ (0%)։ 2. Գիտամանկավարժական գործունեությունը բացակայում է. չկան հոդվածներ, հրապարակումներ կամ գիտական աշխատանքներ (0%)։ 3. Երիտասարդ կադրերի բացակայությունը (մինչև 30 տարեկան ուսուցիչներ չկան) սահմանափակում է նորարարությունների արագ ներմուծումը։ 4. Մասնագիտական համագործակցության ակտիվությունը նվազման միտում ունի. փոխադարձ դասալսումները նվազել են 610-ից մինչև 288, իսկ արտադպրոցական պարապմունքները՝ 10-ից մինչև 6։ 5. Ուսուցիչների բացակայությունների թիվը զգալի աճել է՝ 35-ից հասնելով 100-ի, ինչը կարող է ազդել ուսումնական գործընթացի կայունության վրա։ 6. Չնայած ՏՀՏ կիրառման բարձր ցուցանիշին, առկա է որակական անհավասարություն. որոշ ուսուցիչներ դժվարությամբ են կիրառում թվային գործիքները։ 7. Կան ուսուցիչներ, որոնց մոտ ինքնակրթությունը սահմանափակ է և կրում է ոչ համակարգված բնույթ։ 8. Ներառական կրթության կազմակերպման հմտությունները բավարար չեն. առկա է ԱՈՒՊ-ների կազմման և ԿԱՊԿՈՒ սովորողների հետ աշխատանքի կարողությունների պակաս։ 9. Նոր ՀՊՉ պահանջների ամբողջական տիրապետումը համահարթ չէ բոլոր ուսուցիչների մոտ։

հաղթահարել սահմանված շեմերը և բարելավել իրենց արդյունքները։ 7. Մանկավարժական համակազմում առկա է փորձառության բարձր մակարդակ. միջին տարիքը 46-47 է, և աշխատակազմի մեծ մասը ունի երկարամյա մանկավարժական փորձ։ 8. Դպրոցում ձևավորված է համագործակցային միջավայր. իրականացվում են փոխադարձ դասալսումներ, բաց դասեր (տարեկան 16-17), փորձի փոխանակում։ 9. Ուսուցիչները ակտիվորեն կիրառում են նախագծային, հետազոտական և համագործակցային աշխատանքներ, ինչը նպաստում է սովորողների կարողունակությունների զարգացմանը։ 10. Կիրառվում են նոր կրթական տեխնոլոգիաներ և թվային գործիքներ (Quizizz, Kahoot, Google Forms և այլն), ինչպես նաև որոշ ուսուցիչներ օգտագործում են արհեստական բանականության գործիքներ։ 11. Գործում է «Արմաթ» լաբորատորիան, ինչը լրացուցիչ հնարավորություն է տալիս տեխնոլոգիական կրթության զարգացման համար։ 12. Մանկավարժական համակազմը բաց է նորարարությունների նկատմամբ և պատրաստակամ է մասնակցել տարբեր կրթական ծրագրերի և նախաձեռնությունների։ 13. Դպրոցում կիրառվում են խրախուսման մեխանիզմներ (դրամական պարգևներ, շնորհակալագրեր), որոնք որոշ չափով նպաստում են աշխատակիցների մոտիվացիային։	10. Մասնագիտական զարգացումը միշտ չէ, որ վերածվում է խորքային փոփոխության դասավանդման մեջ։ 11. Ինքնակրթության արդյունքները չեն տարածվում թիմային մակարդակում և չեն դառնում ընդհանուր փորձ։ 12. Աջակցող մասնագետների մի մասը ունի մասնագիտական կարողությունների զարգացման կարիք իրենց ուղղություններով։ 13. Խրախուսման և արժևորման մեխանիզմները չունեն հստակ չափանիշների վրա հիմնված համակարգ և ամբողջությամբ չեն խթանում զարգացումը։ 14. Դպրոցում բացակայում են STEM, ռոբոտաշինության խմբակներ և թվային դասարաններ, ինչը սահմանափակում է տեխնոլոգիական կրթության զարգացումը։ 15. Կան ուսուցիչներ, որոնք խուսափում են նորարարություններից և չեն ցուցաբերում բավարար նախաձեռնողականություն։

14. Աջակցող մասնագետների առկայությունը (հոգեբան, ուսուցչի օգնական, ՏՀՏ մասնագետ և այլն) ապահովում է կրթական գործընթացի բազմակողմանի կազմակերպում։ 15. Ուսուցիչների և սովորողների կողմից ստեղծվում են տարբեր մեդիա նյութեր, կիրառվում են թվային ռեսուրսներ, ինչը նպաստում է ուսուցման արդյունավետությանը։	

1.3. ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՄԱՅՆՔԻ, ԾՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ, ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ, ՇԱՀԱՌՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏ, ՈՒԺԵՂ ԵՎ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ: ԴՊՐՈՑԸ ՈՐՊԵՍ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ ԶԱՐԳԱՑՆԵԼՈՒ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

1. Համայնքի հետ համագործակցությունը

Դպրոցի համագործակցությունը համայնքի հետ ունի գործնական և տեսանելի բնույթ: Սա պայմանավորված է նաև նրանով, որ Հացիկ բնակավայրում դպրոցը միակ ուսումնական հաստատությունն է, և այն իրականում սպասարկում է ոչ միայն տվյալ բնակավայրը, այլև հարակից Հացիկավան և Կարմրաքար բնակավայրերի սովորողներին: Այս հանգամանքը դպրոցին տալիս է ավելի լայն դեր, քան պարզապես կրթություն կազմակերպող հաստատություն լինելը: Այն դառնում է մի տարածք, որտեղ հատվում են մի քանի բնակավայրերի ընտանիքների, երեխաների, տեղական կառույցների և համայնքային կյանքի շահերը:

Համայնքի հետ համագործակցության կարևոր կողմերից մեկն այն է, որ այն չի սահմանափակվում միայն բարոյական աջակցությամբ, այլ արտահայտվում է նաև գործնական քայլերով: Համայնքի կողմից սոցիալապես անապահով, բազմազավակ և ծնողազուրկ ընտանիքների երեխաներին տրամադրված աջակցությունը ցույց է տալիս, որ դպրոցը համայնքի համար դիտարկվում է ոչ միայն որպես կրթական, այլև սոցիալական կարևոր հաստատություն: Առաջին դասարանցիներին գրենական պիտույքների տրամադրումը, տարածքի համար ցանցի և դարպասների տեղադրումը, արևային կայանի տեղադրման համար ֆինանսական աջակցությունը, տեսանկարահանող սարքերի համար հեռուստացույցի տրամադրումը, երեխաների խրախուսման տարբեր ձևերը վկայում են, որ համայնքային աջակցությունը դեպքից դեպք չէ, այլ ունի շարունակական բնույթ:

Այս համագործակցության արդյունավետությունը տեսանելի է մի քանի առումով: Նախ՝ դպրոցը միայնակ չի մնում իր առջև ծառացած առօրյա խնդիրների լուծման մեջ: Երկրորդ՝ համայնքն իրեն զգում է դպրոցի կյանքի մասնակից, ոչ թե արտաքին դիտորդ: Երրորդ՝ սովորողների մոտ ձևավորվում է ընկալում, որ դպրոցը և համայնքը իրարից անջատ չեն, այլ մեկ ամբողջական միջավայրի մաս են կազմում:

Միաժամանակ այստեղ կան նաև որոշ սահմանափակումներ: Համայնքի աջակցությունը հիմնականում ավելի շատ նկատվում է նյութական, կազմակերպչական կամ առանձին միջոցառումների շրջանակում, սակայն ավելի քիչ է երևում որպես երկարաժամկետ, ծրագրային համագործակցություն՝ համայնքային խնդիրների համատեղ ուսումնասիրության, դպրոցի զարգացման ծրագրերի համաֆինանսավորման կամ նոր նախաձեռնությունների համատեղ պլանավորման մակարդակում: Սա նշանակում է, որ համագործակցությունը իրական է և օգտակար, բայց դրա մեջ դեռ կա ավելի կազմակերպված և խորացված դարձնելու հնարավորություն:

Համայնքային միջոցառումներին դպրոցի մասնակցությունը ևս կարևոր ցուցիչ է: Շաբաթօրյակներին, ծառատունկին, ազգային և այլ տոներին մասնակցությունը նպաստում է նրան, որ դպրոցը համայնքից առանձնացած հաստատություն չի ընկալվում: Բայց այստեղ

կարևոր է նաև մյուս կողմը. որքան էլ դպրոցը ակտիվ ներգրավված է համայնքային կյանքում, դեռ անհրաժեշտ է, որ համայնքի ներգրավվածությունը դպրոցի կրթական և զարգացման հարցերում ավելի կառուցվածքային դառնա։

Ընդհանուր առմամբ, համայնքի հետ համագործակցությունը կարելի է գնահատել որպես լավ ձևավորված և օգտակար, սակայն դեռևս ավելի շատ աջակցող, քան համատեղ զարգացնող մակարդակում գտնվող հարաբերություն։

2. Դպրոցը որպես համայնքային կենտրոն զարգացնելու հեռանկարները

Հացիկի միջնակարգ դպրոցն արդեն իսկ ունի համայնքային կենտրոն դառնալու իրական հիմքեր։ Դա պայմանավորված է մի քանի կարևոր հանգամանքներով։ Նախ՝ այն միակ դպրոցն է տվյալ բնակավայրում և սպասարկում է նաև հարակից բնակավայրերի սովորողներին։ Այսինքն՝ դպրոցը փաստացի արդեն հավաքում է մի քանի համայնքների երեխաներին և ընտանիքներին մեկ կրթական միջավայրում։ Սա ինքնին մեծ ներուժ է։

Երկրորդ կարևոր հանգամանքն այն է, որ դպրոցում արդեն ձևավորվել են համայնքի հետ կապի մի շարք կենսունակ ուղիներ՝ մասնակցություն համայնքային միջոցառումներին, աշակերտների կողմից համայնքի խնդիրների ուսումնասիրություն, բնապահպանական և սոցիալական նախագծեր, շրջանավարտների վերադարձ և ներգրավվածություն, գործընկեր դպրոցների հետ համատեղ միջոցառումներ։ Այս ամենը ցույց է տալիս, որ դպրոցն ունի փակ համակարգից դուրս գալու և համայնքային կյանքի մեջ ակտիվ դեր ստանձնելու փորձ։

Դպրոցը որպես համայնքային կենտրոն զարգացնելու հեռանկարը հատկապես մեծանում է նոր չափորոշչային մոտեցումների պայմաններում։ Երբ ուսուցումը ուղղվում է ոչ միայն գիտելիքի փոխանցմանը, այլ նաև կարողությունների զարգացմանը, նախագծային աշխատանքին, համայնքային խնդիրների ճանաչմանն ու լուծումների առաջարկմանը, դպրոցը դառնում է իրական կյանքի հետ կապվող հարթակ։ Հենց այս իմաստով դպրոցն արդեն ունի ճիշտ ուղղությամբ շարժվող հիմք։

Այս հեռանկարն առավել իրատեսական է մի քանի ուղղություններով։ Դպրոցը կարող է դառնալ համայնքի կրթամշակութային կենտրոն, որտեղ ոչ միայն սովորողներն են կրթվում, այլ նաև ծնողներն են իրազեկվում, համայնքային խնդիրներն են քննարկվում, տարբեր սերունդների միջև կապ է ձևավորվում։ Այն կարող է նաև դառնալ համայնքային նախաձեռնությունների հարթակ, որտեղ աշակերտների նախագծային աշխատանքները կապվում են բնակավայրի իրական կարիքների հետ։ Բացի դրանից, դպրոցը կարող է ավելի ուժեղ դեր ունենալ մասնագիտական կողմնորոշման, կամավորական աշխատանքի, բնապահպանական մշակույթի, առողջ ապրելակերպի և քաղաքացիական գիտակցության ձևավորման հարցերում։

Միաժամանակ այստեղ կան նաև խոչընդոտներ։ Դպրոցը համայնքային կենտրոնի վերածելու համար միայն ակտիվություն ունենալը բավարար չէ։ Անհրաժեշտ է, որ այդ ուղղությամբ լինի նաև ավելի հստակ ծրագիր, դերերի բաշխում և գործընկերների շրջանակի ընդլայնում։ Ներկայացված տվյալներից երևում է, որ համագործակցությունը դեռևս հիմնականում կենտրոնացած է միջոցառումների, հանդիպումների և առանձին

ծրագրերի վրա։ Որպես համայնքային կենտրոն զարգանալու համար դպրոցին պետք է նաև ավելի լայն կապ հասարակական կազմակերպությունների, կրթական ծրագրեր իրականացնող կառույցների, մշակութային կենտրոնների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և շրջանավարտների հետ։

Այս ուղղությամբ կարևոր բաց է նաև այն, որ դպրոցը չունի շրջանավարտների խորհուրդ։ Մինչդեռ շրջանավարտների ներուժը կարող էր ավելի կազմակերպված օգտագործվել մասնագիտական կողմնորոշման, փորձի փոխանցման, դրամաշնորհային կամ համայնքային ծրագրերի աջակցության և դպրոց-համայնք կապի ամրապնդման համար։

Այսպիսով, դպրոցը համայնքային կենտրոն դառնալու նախադրյալներ ունի, և այդ հնարավորությունը իրական է։ Սակայն այդ հեռանկարը լիարժեք դարձնելու համար անհրաժեշտ է ներկայիս լավ փորձը վերածել ավելի համակարգված, երկարաժամկետ և նպատակային աշխատանքի։

3. Ծնողական համայնքի հետ համագործակցությունը

Ծնողական համայնքի հետ համագործակցությունը դպրոցում ընդհանուր առմամբ ձևավորված է և ունի դրական արդյունքներ։ Ծնողները ներգրավված են դպրոցի կյանքում, նրանց համար կազմակերպվում են հանդիպումներ, սեմինարներ, քննարկումներ, իրազեկման աշխատանքներ, իսկ տնօրենի կողմից ապահովվում է հաշվետվողականություն՝ ժողովների ընթացքում ներկայացնելով դպրոցի գործունեության վերաբերյալ հաշվետվություններ և լսելով ծնողների կարծիքները։

Այս համագործակցության կարևոր ուժեղ կողմերից մեկն այն է, որ այն միայն ձևական մակարդակում չէ։ Դասղեկների, տնօրենի ՄԿԱ գծով տեղակալի և այլ պատասխանատուների կողմից ծնողների շրջանում իրականացվող հարցումները ցույց են տալիս, որ դպրոցը փորձում է հասկանալ ծնողական սպասումները, բացահայտել խնդիրները և դրանց հիման վրա բարելավել դպրոց-ծնող հարաբերությունները։ Սա կարևոր մոտեցում է, քանի որ համագործակցությունը չի սահմանափակվում միայն տեղեկություն փոխանցելով, այլ նաև փորձում է հետադարձ կապ ստանալ։

Դրական է նաև այն, որ ծնողների հետ իրականացվում են ոչ միայն ընդհանուր ժողովներ, այլև թեմատիկ հանդիպումներ՝ սովորողների տարիքային, հոգեբանական, դաստիարակչական, անվտանգության հարցերի շուրջ։ Երբ ծնողների հետ աշխատում են նաև ոստիկանության, առողջապահության, պաշտպանության կամ հոգեբանական աջակցության ներկայացուցիչներ, համագործակցությունը դառնում է ավելի բովանդակային և կյանքին մոտ։

Արդյունավետ է նաև այն, որ դպրոցի կողմից հաշվի են առնվում ծնողների պահանջարկը և սովորողների հետաքրքրությունները։ Երկարօրյա ուսուցման և խմբակների կազմակերպումը դրա լավագույն օրինակներից է։ Սա ցույց է տալիս, որ ծնողների հետ համագործակցությունը որոշ դեպքերում բերում է իրական որոշումների և գործնական փոփոխությունների։

Սակայն այս ուղղությամբ առկա են նաև կարևոր խնդիրներ։ Ամենամեծ խնդիրներից մեկն այն է, որ ծնողների մասնակցությունը միշտ չէ, որ կայուն և խորքային է։ Ծնողները հաճախ պատրաստ են հաղորդակցվել, կարծիք հայտնել, քննարկման մասնակցել, բայց ավելի պասիվ են, երբ խոսքը վերաբերում է նախաձեռնություն ցուցաբերելուն կամ պատասխանատվություն վերցնելուն։ Սա նշանակում է, որ համագործակցությունը շատ դեպքերում մնում է արձագանքելու, ոչ թե համատեղ նախաձեռնելու մակարդակում։

Մյուս խնդիրը ծնողների տեղեկացվածության անհավասար մակարդակն է։ Հատկապես համացանցային վտանգների, կիբեռանվտանգության, երեխայի թվային վարքի վերահսկման հարցերում ծնողների պատրաստվածությունը ցածր է։ Այս բացը այսօր շատ կարևոր է, քանի որ ժամանակակից դպրոցի խնդիրները միայն դասի և առաջադիմության հարցերով չեն սահմանափակվում։

Մեծ ազդեցություն ունի նաև սոցիալական գործոնը։ Համայնքում սեզոնային գյուղատնտեսական աշխատանքները և ծնողների արտագնա զբաղվածությունը հաճախ դժվարացնում են երեխայի նկատմամբ հետևողական ուշադրությունը։ Սա արդեն ոչ միայն ընտանեկան, այլ նաև կրթական խնդիր է, քանի որ նման պայմաններում դպրոցը ստիպված է իր վրա վերցնել ավելի մեծ դաստիարակչական և վերահսկողական դեր։

Այսպիսով, ծնողական համայնքի հետ համագործակցությունը դպրոցում իրական և օգտակար է, սակայն դրա արդյունավետությունը տարբեր ընտանիքների դեպքում տարբեր աստիճան ունի։ Այն ավելի կայուն արդյունք կտա, եթե ծնողների իրազեկվածությունը բարձրացվի, մասնակցությունը դառնա ավելի նախաձեռնող, և դպրոց-ծնող հարաբերությունը ավելի շատ կառուցվի համատեղ պատասխանատվության վրա։

4. Կրթության կառավարման մարմինների հետ համագործակցությունը

Դպրոցի համագործակցությունը կրթության կառավարման մարմինների հետ կարելի է գնահատել որպես կազմակերպված և աշխատանքային։ Դպրոցը կապի մեջ է ինչպես ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության, կառավարության, Շիրակի մարզպետի աշխատակազմի, այնպես էլ ոլորտային այն կառույցների հետ, որոնք ապահովում են դպրոցի բնականոն գործունեությունը, վերահսկողությունը, մեթոդական աջակցությունը և մասնագիտական զարգացման գործընթացը։

Այս համագործակցության արդյունավետ կողմերից մեկն այն է, որ դպրոցը դուրս չի մնում համակարգային գործընթացներից։ Սոցիալական հարթակների, պաշտոնական կապերի և կառավարման մարմինների հետ հաղորդակցության միջոցով դպրոցը ժամանակին տեղեկանում է նոր օրենքներին, փոփոխություններին, հրամաններին, ծրագրերին և ընթացակարգերին։ Սա կարևոր է, որովհետև կրթության ոլորտում արագ փոփոխությունների պայմաններում դպրոցը պետք է կարողանա ժամանակին կողմնորոշվել և արձագանքել։

Կարևոր է նաև այն, որ դպրոցը համագործակցում է մասնագիտական զարգացման և չափորոշչային քաղաքականության իրականացման ուղղությամբ գործող կազմակերպությունների հետ՝ ԿԶՆԱԿ, ԿՏԱԿ, ՏՄԱԿ, մենթոր դպրոցներ և այլ կազմակերպություններ։ Այս համագործակցությունը նպաստում է մանկավարժների

մասնագիտական կարողությունների զարգացմանը, նոր չափորոշչի պահանջների ընկալմանը, մեթոդական աջակցության ստացմանը և կրթական փոփոխություններին հարմարվելուն:

Արդյունավետության մյուս կարևոր կողմը վերահսկման և կառավարման հարաբերական հավասարակշռությունն է: Մի կողմից լիազոր մարմիններն իրականացնում են վերահսկողություն և ընդհանուր կառավարում, մյուս կողմից դպրոցը ստանում է նաև կազմակերպչական ու մեթոդական աջակցություն: Սա կարևոր է, քանի որ կրթության կառավարման մարմինների հետ համագործակցությունը պետք է ոչ միայն պահանջ ներկայացնի, այլ նաև օգնի դպրոցին իր խնդիրների լուծման ճանապարհում:

Միևնույն ժամանակ այս ուղղությամբ ևս կան որոշ խնդիրներ: Համագործակցությունը հիմնականում կազմակերպված է և առկա, սակայն առանձին հատվածներում դպրոցը դեռ ունի մասնագիտական գիտելիքների խորացման կարիք: Սա նշանակում է, որ առկա կապը պետք է ավելի հաճախ վերածվի ոչ միայն տեղեկացված լինելու, այլև նպատակային ուղեկցման, խորհրդատվության և զարգացման կոնկրետ ծրագրերի:

Մյուս կարևոր դիտարկումն այն է, որ կրթության կառավարման մարմինների հետ համագործակցությունը հիմնականում ունի վերևից ներքև ուղղված աշխատանքային բնույթ, մինչդեռ դպրոցի զարգացման համար կարևոր է, որ այդ կապը դառնա նաև ավելի նախաձեռնող: Այսինքն՝ դպրոցը ոչ միայն պետք է ստանա հանձնարարություններ և ուղեցույցներ, այլ նաև ավելի ակտիվ ներկայացնի իր խնդիրները, առաջարկները, զարգացման կարիքները և նոր գաղափարները:

Ընդհանուր առմամբ, կրթության կառավարման մարմինների հետ համագործակցությունը կարելի է դիտարկել որպես դպրոցի կայուն աշխատանքի կարևոր հենարան: Այն ապահովում է իրավական, կազմակերպչական և մասնագիտական հենք, սակայն ավելի մեծ արդյունք կարող է տալ, եթե այդ համագործակցության մեջ ավելի ուժեղանա զարգացման բաղադրիչը:

5. Կառավարման խորհրդի հետ համագործակցությունը

Կառավարման խորհրդի հետ համագործակցությունը դպրոցում ձևավորված է, կանոնակարգված և իրավական հիմքով կազմակերպված: Խորհրդի կազմը հաստատված է սահմանված կարգով, գործունեությունը բաց է, որոշումները կոլեգիալ են, նիստերը գումարվում են սահմանված ժամկետներում, իսկ օրակարգային հարցերը ներառում են դպրոցի գործունեության կարևոր ուղղությունները:

Խորհրդի աշխատանքի ուժեղ կողմերից մեկն այն է, որ այն իրազեկված է իր գործառույթներին և ընդհանուր առմամբ գործում է կանոնադրությամբ սահմանված լիազորությունների շրջանակում: Խորհուրդը մասնակցում է ներքին գնահատման գործընթացներին, վերահսկում է տնօրենի գործունեությունը և զարգացման ծրագրի ընթացքը, քննարկում է ուսումնադաստիարակչական պլանները, բյուջեի նախագծերը, հաշվետվությունները, ներքին կարգապահական կանոնները և այլ կարևոր փաստաթղթեր: Այս ամենը ցույց է տալիս, որ կառավարման խորհուրդը դպրոցում ձևական մարմին չէ:

Դրական է նաև այն, որ տնօրենի և խորհրդի միջև կա աշխատանքային համագործակցություն։ Տնօրենի կողմից ապահովվել են պայմաններ խորհրդի բնականոն աշխատանքի համար, անհրաժեշտության դեպքում հրավիրվել են նաև արտահերթ նիստեր։ Սա նշանակում է, որ համագործակցությունը կառուցված է ոչ թե միայն պարտադիր ընթացակարգերի, այլ նաև իրական աշխատանքային կապի վրա։

Արդյունավետ է նաև այն, որ խորհրդի կողմից քննարկվող հարցերը վերաբերում են դպրոցի իրական կյանքին՝ բյուջե, պլանավորում, ներքին կանոններ, դրույքաչափեր, հաշվետվություններ, զարգացման ծրագրեր։ Այսինքն՝ խորհրդի գործունեությունը կապ ունի դպրոցի կառավարման առանցքային ուղղությունների հետ։

Սակայն այստեղ ևս կան լուրջ սահմանափակումներ։ Ամենակարևոր խնդիրներից մեկն այն է, որ խորհրդի անդամների զբաղվածությունը հաճախ ազդում է նրանց մասնակցության ակտիվության վրա։ Նրանք ծանրաբեռնված են իրենց հիմնական աշխատանքներով, հանդիպումները հաճախ կազմակերպվում են աշխատանքից հետո, երբեմն անհրաժեշտ է լինում անցկացնել հեռավար նիստեր։ Սա նշանակում է, որ խորհուրդը կա և գործում է, բայց նրա ներուժը միշտ չէ, որ իրացվում է ամբողջությամբ։

Մյուս խնդիրը նախաձեռնողականության սահմանափակ մակարդակն է։ Խորհուրդը հիմնականում արձագանքում և քննարկում է ներկայացված հարցերը, բայց ավելի քիչ է հանդես գալիս սեփական նոր առաջարկներով կամ զարգացման նոր նախաձեռնություններով։ Սա կարևոր բաց է, քանի որ կառավարման խորհուրդը կարող է լինել ոչ միայն վերահսկող, այլ նաև զարգացման ուղղություն առաջարկող մարմին։

Խորհրդի աջակցության մակարդակը դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքներին և տարաբնույթ խնդիրներին որոշ դեպքերում պասիվ է։ Սա նշանակում է, որ խորհուրդը կառավարման հարցերում կա, բայց նրա գործնական աջակցությունը դպրոցի առօրյա և ռազմավարական խնդիրներին դեռ կարող է ավելի ուժեղ դառնալ։

Ընդհանուր առմամբ, կառավարման խորհրդի հետ համագործակցությունը կարելի է գնահատել որպես կազմակերպված և իրավականորեն կայացած, բայց իր արդյունավետության տեսանկյունից դեռևս ամբողջ ներուժով չօգտագործված համագործակցություն։ Լավ հիմք կա, բայց անհրաժեշտ է ավելի ակտիվացնել անդամների մասնակցությունը, նախաձեռնողականությունը և իրական աջակցությունը դպրոցի զարգացման հարցերում։

6. Այլ շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցությունը

Դպրոցի համագործակցությունը այլ շահառու կազմակերպությունների հետ բավական լայն է և բազմուղղված։ Այն ընդգրկում է կրթական, մշակութային, սոցիալական, անվտանգության, մասնագիտական և միջազգային տարբեր ոլորտներ։ Սա դպրոցի կարևոր առավելություններից է, քանի որ ցույց է տալիս, որ դպրոցը փորձում է իր խնդիրները լուծել և զարգացումը ապահովել ոչ միայն ներքին ուժերով, այլ նաև արտաքին կապերի միջոցով։

Կրթական մարմինների հետ համագործակցությունը ունի հստակ գործնական նշանակություն։ ԿԶՆԱԿ-ի, ԿՏԱԿ-ի, ՏՄԱԿ-ի, բուհերի, միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների, գրադարանների, կրթամշակութային կենտրոնների և

գործընկեր դպրոցների հետ կապը հնարավորություն է տալիս ուժեղացնել մասնագիտական, մեթոդական և կրթական միջավայրը: Սա հատկապես կարևոր է նոր չափորոշչային պահանջների իրականացման պայմաններում, երբ դպրոցը միայնակ չի կարող ամբողջությամբ լուծել բոլոր մասնագիտական խնդիրները:

Գործընկեր դպրոցների հետ իրականացված միջոցառումները ևս վկայում են, որ համագործակցությունը ձևական չէ: Սպորտային, կրթական, մշակութային և համայնքային միջոցառումները նպաստում են սովորողների շփման շրջանակի ընդլայնմանը, փորձի փոխանակմանը, մրցակցային ու համագործակցային միջավայրի ձևավորմանը: Սա օգտակար է թե սովորողների, թե մանկավարժների համար:

Արդյունավետ է նաև անվտանգության և իրավական դաստիարակության ուղղությամբ համագործակցությունը: Ոստիկանության, սեյսմիկ պաշտպանության կենտրոնի, ՆԳ նախարարության համապատասխան կառույցների հետ կապը դպրոցին օգնում է ոչ միայն իրազեկել, այլ նաև սովորողների, ծնողների և աշխատակիցների մոտ ձևավորել անվտանգ վարքի հմտություններ, պատասխանատու վերաբերմունք և կանխարգելիչ մշակույթ:

Շատ կարևոր է նաև միջազգային և բարեգործական համագործակցության առկա փորձը: ՄԱԿ-ի համաշխարհային պարենի ծրագրի և «Շտիգեն» ՍՊԸ-ի հետ համագործակցության արդյունքում տեղադրված արևային կայանը դրա ամենակոնկրետ օրինակն է: Սա ցույց է տալիս, որ արտաքին գործընկերների հետ ճիշտ աշխատանքի դեպքում դպրոցը կարող է ստանալ ոչ միայն խորհրդատվական, այլ նաև նյութական նշանակալի արդյունք:

Միաժամանակ այս ուղղությամբ առկա են բավական լուրջ բացեր: Առաջին հերթին դպրոցը չունի անհատ բարերարներ, ովքեր կաջակցեն ուսումնանյութական բազայի զարգացմանը կամ շենքային պայմանների բարելավմանը: Սա նշանակում է, որ համագործակցության աղբյուրները դեռևս սահմանափակ են:

Թույլ է նաև կապը հասարակական կազմակերպությունների հետ: Սա կարևոր բաց է, քանի որ հենց հասարակական կազմակերպություններն են հաճախ իրականացնում կրթական, սոցիալական, ներառական, բնապահպանական, առաջնորդական և քաղաքացիական ծրագրեր, որոնք կարող էին մեծապես օգտակար լինել դպրոցին:

Բացակայում է նաև համագործակցությունը միջազգային ուսումնական հաստատությունների հետ: Մինչդեռ այդպիսի կապերը կարող էին նպաստել փորձի փոխանակմանը, նոր ծրագրերի իրականացմանը, լեզվամշակութային հնարավորությունների ընդլայնմանը և դպրոցի արտաքին կապերի ամրապնդմանը:

Խնդիր է նաև այն, որ միջազգային կառույցների հետ ունեցած համագործակցության փորձը շարունակական բնույթ չունի: Այսինքն՝ եղել են հաջող օրինակներ, բայց դրանք դեռ չեն վերածվել երկարաժամկետ համագործակցության մշակույթի: Սա նշանակում է, որ դպրոցն ունի նախադրյալներ, բայց դեռ չի ձևավորել կայուն և լայն գործընկերային ցանց:

Ընդհանուր առմամբ, այլ շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցությունը դպրոցում լավ հիմք ունի և արդեն տվել է օգտակար արդյունքներ,

սակայն դրա շրջանակը դեռ պետք է ընդլայնվի և դառնա ավելի նպատակային, շարունակական և բազմազան:

Համագործակցող կողմ	Համագործակցության ուղղությունը	Համագործակցության բովանդակությունը	Արդյունքները
ԿԶՆԱԿ	Մասնագիտական զարգացում, կրթական բովանդակության արդիականացում	Մանկավարժների վերապատրաստումներ, մեթոդական աջակցություն, նոր չափորոշչի ներդրման գործընթացի ուղեկցում	Բարձրանում է ուսուցիչների մասնագիտական պատրաստվածությունը, ուժեղանում է նոր չափորոշչի պահանջներին համապատասխան աշխատելու կարողությունը
ԿՏԱԿ	Թվային կրթություն, տեղեկատվական համակարգերի կիրառում	Աջակցություն կրթական տեխնոլոգիաների, թվային գործիքների, առցանց հարթակների և համակարգերի կիրառման հարցում	Բարելավվում է դպրոցի թվային միջավայրը, հեշտանում է ուսումնական և կազմակերպչական աշխատանքների իրականացումը
ԳԹԿ	Գնահատում, քննությունների կազմակերպում	Աջակցություն գնահատման, ավարտական և այլ քննությունների կազմակերպման գործընթացներում	Ավելի հստակ է դառնում գնահատման գործընթացի կազմակերպումը, պահպանվում են միասնական չափանիշներն ու ընթացակարգերը
ՏՄԱԿ	Ներառական կրթություն, աջակցող ծառայություններ	ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների աջակցության կազմակերպում, մասնագիտական խորհրդատվություն, ծնողների և ուսուցիչների հետ աշխատանք	Ուժեղանում է ներառական կրթության կազմակերպումը, սովորողների աջակցության աշխատանքը դառնում է ավելի նպատակային
Մենթոր դպրոցներ	Փորձի փոխանակում, մեթոդական աջակցություն	Ուսումնական փորձի տարածում, մանկավարժական աջակցության կազմակերպում, հաջողված փորձի ներկայացում	Ուսուցիչները ձեռք են բերում նոր աշխատանքային մոտեցումներ, ամրապնդվում է համագործակցային մասնագիտական միջավայրը

Նախադպրոցական հաստատություններ	Կրթական հաջորդականություն, դպրոցին պատրաստություն	Նախադպրոցականից դպրոց անցման սահուն կազմակերպում, երեխաների հարմարեցման գործընթացի աջակցում	Թեթևանում է առաջին դասարան ընդունվող երեխաների հարմարվելու գործընթացը, ուժեղանում է նախնական պատրաստվածությունը
Հիմնական և ավագ դպրոցներ	Կրթական կապերի ամրապնդում, փորձի փոխանակում	Համատեղ միջոցառումներ, կրթական և դաստիարակչական ծրագրեր, շփումներ տարբեր դպրոցների միջև	Ընդլայնվում է սովորողների և ուսուցիչների համագործակցության շրջանակը, ձևավորվում է փորձի փոխանակման մշակույթ
Գործընկեր դպրոցներ	Սպորտային, կրթական, մշակութային համագործակցություն	Համատեղ միջոցառումներ՝ սպորտլանդիա, «Ի՞նչ, որտե՞ղ, ե՞րբ», «Հայ Ասպետ», համայնքային միջոցառումներ	Սովորողների հաղորդակցական, թիմային և մրցակցային հմտությունները զարգանում են, ուժեղանում է միջդպրոցական կապը
Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններ	Մասնագիտական կողմնորոշում	Տեղեկատվության փոխանակում, շփումներ սովորողների հետ, կրթական հնարավորությունների ներկայացում	Սովորողները ավելի տեղեկացված են հետագա կրթական ուղիների մասին, հեշտանում է մասնագիտական կողմնորոշումը
Բուհեր	Կրթական շարունակություն, մասնագիտական ուղղորդում	Համագործակցություն բարձրագույն կրթության ուղղությամբ, հնարավորությունների ներկայացում, ուղղորդող աշխատանքներ	Սովորողների մոտ ձևավորվում է հետագա կրթական առաջընթացի պատկերացում, ուժեղանում է կրթության շարունակականության գաղափարը
Քաղաքային գրադարան	Ընթերցանության խթանում, մշակութային կրթություն	Գրքերի, ընթերցանության, գրադարանային աշխատանքի և մշակութային միջոցառումների հետ կապված համագործակցություն	Աջակցվում է ընթերցանության մշակույթը, ընդլայնվում է սովորողների ծանոթությունը գրքային ու մշակութային միջավայրին

Կրթական և մշակութային կենտրոններ	Մշակութային և կրթական մասնակցություն	Տարբեր կրթամշակութային ծրագրերի, միջոցառումների, հանդիպումների կազմակերպում	Սովորողների աշխարհայացքը լայնանում է, ակտիվանում է մասնակցությունը մշակութային կյանքին
Ախուրյանի ոստիկանության համապատասխան բաժին	Իրավական դաստիարակություն, կանխարգելիչ աշխատանք	Հանդիպումներ մանկավարժների, ծնողների և սովորողների հետ՝ անչափահասներին վերաբերող հարցերի շուրջ	Բարձրանում է իրազեկվածությունը իրավական, վարքային և անվտանգային հարցերում, ուժեղանում է կանխարգելիչ աշխատանքը
ՆԳ նախարարության համակարգ / ԱԻ ոլորտի կառույցներ	Անվտանգություն, քաղաքացիական պաշտպանություն	Անվտանգ վարքականոնի, տարհանման, արտակարգ իրավիճակներում ճիշտ գործելու հմտությունների ձևավորում	Սովորողների և անձնակազմի մոտ ձևավորվում են ինքնապաշտպանական և ճիշտ արձագանքման գործնական հմտություններ
Շիրակի մարզի սեյսմիկ պաշտպանության տարածքային կենտրոն	Աղետների ռիսկի նվազեցում, իրազեկում	Թեմատիկ զրույցներ, գործնական պարապմունքներ, տարհանման աշխատանքների աջակցություն	Բարձրանում է բնական աղետների դեպքում գործելու պատրաստվածությունը, ամրապնդվում է անվտանգության մշակույթը
ՊՆ / պաշտպանության համակարգի ներկայացուցիչներ	Ռազմահայրենասիրական դաստիարակություն, իրազեկում	Հանդիպումներ, քննարկումներ, իրազեկման աշխատանքներ սովորողների և ծնողների հետ	Աջակցվում է ռազմահայրենասիրական դաստիարակությանը, սովորողների մոտ ձևավորվում է պատասխանատու վերաբերմունք անվտանգության և պաշտպանության թեմաների նկատմամբ
Դպրոցի շրջանավարտներ	Մասնագիտական կողմնորոշում, փորձի փոխանցում, սոցիալական կապ	Շրջանավարտների վերադարձ դպրոց, հանդիպումներ սովորողների և ուսուցիչների հետ,	Մասամբ լուծվում են մասնագիտական կողմնորոշման հարցեր, սովորողները տեսնում են հաջողության իրական

		ներգրավվածություն տարբեր ծրագրերում	օրինակներ, ամրապնդվում է դպրոց-շրջանավարտ կապը
ՄԱԿ-ի համաշխարհային պարենի ծրագիր	Սոցիալական աջակցություն, սննդի ծրագրի կայունություն	Դպրոցական սննդի ծրագրի հետ կապված աջակցություն, արտաքին գործընկերային մասնակցություն	Աջակցվում է սովորողների սննդի կազմակերպումը, ուժեղանում է սոցիալական ուղղվածության ծրագրերի կայունությունը
Շտիգեն ՍՊԸ	Էներգաարդյունավետություն, նյութատեխնիկական զարգացում	Արևային կայանի տեղադրում՝ 25.3 կՎտ հզորությամբ	Լուծվել է էլեկտրաէներգիայի խնայողության կարևոր հարց, թեթևացել են ծախսերը, դպրոցը ստացել է երկարաժամկետ օգտակար ռեսուրս
Տարբեր բարեգործական և կրթական ծրագրեր իրականացնող կազմակերպություններ	Նյութական և ծրագրային աջակցություն	Դպրոցի զարգացմանն ուղղված հնարավոր ծրագրերի ներգրավում	Ստեղծվում են լրացուցիչ հնարավորություններ նյութատեխնիկական բազայի հարստացման և նոր նախաձեռնությունների իրականացման համար
Համայնքային և մշակութային կենտրոններ	Համայնքային ակտիվություն, միջոցառումների կազմակերպում	Համատեղ մասնակցություն համայնքային, ազգային և սոցիալական միջոցառումներին	Դպրոցը ավելի տեսանելի է դառնում համայնքային կյանքում, ուժեղանում է սոցիալական մասնակցությունը

Համագործակցային միջավայրի ընդհանուր վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դպրոցում ձևավորված է բազմակողմանի և գործնական կապերի համակարգ, որը ներառում է համայնքը, ծնողական միջավայրը, կրթության կառավարման մարմինները, կառավարման խորհուրդը և տարբեր շահառու կազմակերպությունները։ Այս կապերը հիմնականում ապահովում են դպրոցի բնականոն գործունեությունը, նպաստում են կրթական գործընթացի կազմակերպմանը, սոցիալական խնդիրների մեղմացմանը և սովորողների ակտիվ ներգրավվածությանը դպրոցական և համայնքային կյանքում։

Համայնքի հետ համագործակցությունը ունի իրական բովանդակություն և արտահայտվում է աջակցությամբ, համատեղ միջոցառումներով և փոխադարձ ներգրավվածությամբ։ Դպրոցը աստիճանաբար ձևավորվում է որպես համայնքային կարևոր կենտրոն, սակայն այդ դերը դեռևս ամբողջությամբ համակարգված չէ և ունի զարգացման կարիք՝ ավելի ծրագրային և երկարաժամկետ մոտեցումների միջոցով։

Ծնողական համայնքի հետ համագործակցությունը կառուցված է հաղորդակցության, հաշվետվողականության և մասնակցության հիման վրա։ Կան ձևավորված աշխատանքային մեխանիզմներ, սակայն ծնողների ներգրավվածությունը հաճախ սահմանափակվում է քննարկումներով, և անհրաժեշտ է ավելի բարձրացնել նախաձեռնողականությունը, իրազեկվածությունը և համատեղ պատասխանատվությունը։

Կրթության կառավարման մարմինների հետ համագործակցությունը կազմակերպված է և ապահովում է համակարգային կայունություն։ Դպրոցը ներառված է ոլորտային փոփոխությունների մեջ, սակայն համագործակցությունը կարող է դառնալ ավելի արդյունավետ, եթե այն ավելի շատ ուղղվի զարգացման և նոր նախաձեռնությունների խթանմանը։

Կառավարման խորհրդի գործունեությունը կազմակերպված է և իրավական հիմքով իրականացվում է, սակայն դրա ներուժը ամբողջությամբ չի օգտագործվում։ Ակտիվության, նախաձեռնողականության և դպրոցի խնդիրների լուծման գործընթացում ավելի մեծ ներգրավվածության անհրաժեշտություն կա։

Այլ շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցությունը բազմաբնույթ է և արդեն ունի դրական արդյունքներ՝ հատկապես կրթական, անվտանգային և սոցիալական ուղղություններով։ Միաժամանակ, համագործակցության շրջանակը դեռևս սահմանափակ է հասարակական և միջազգային կառույցների մասով, ինչպես նաև չունի ամբողջական շարունակականություն։

Ընդհանուր առմամբ, դպրոցը ունի համագործակցային միջավայրի ձևավորված և գործող հիմք, որը ապահովում է կայունություն և որոշակի զարգացում։ Սակայն տարբեր ուղղություններով առկա են անհավասարություններ, և համագործակցությունները հաճախ ուղղված են ընթացիկ խնդիրների լուծմանը։ Հետագա զարգացման համար անհրաժեշտ է այս կապերը դարձնել ավելի համակարգված, խորացված և նպատակային՝ ուղղելով դրանք դպրոցի երկարաժամկետ զարգացմանը։

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
1. Դպրոցը հանդիսանում է մի քանի բնակավայրերի համար կրթական կենտրոն, ինչը ձևավորում է համագործակցության լայն և կայուն հիմք։ 2. Համայնքի հետ առկա է գործնական և շարունակական կապ, որը արտահայտվում է տարբեր աջակցություններով և համատեղ նախաձեռնություններով։ 3. Դպրոցը ակտիվորեն մասնակցում է համայնքային միջոցառումներին՝	1. Համայնքի հետ համագործակցությունը դեռ ամբողջությամբ չի վերածվել երկարաժամկետ և ծրագրային մակարդակի։ 2. Համայնքի ներգրավվածությունը դպրոցի զարգացման ռազմավարական հարցերում սահմանափակ է։ 3. Չկա հստակ ձևակերպված ռազմավարություն՝ դպրոցը որպես համայնքային կենտրոն զարգացնելու համար։

ձևավորելով վստահելի և համագործակցային միջավայր։ 4. Սովորողները ներգրավված են համայնքային խնդիրների ուսումնասիրման և նախագծային աշխատանքների մեջ։ 5. Դպրոցն ունի համայնքային կենտրոն դառնալու իրական նախադրյալներ և արդեն ձևավորված կապեր։ 6. Շրջանավարտների հետ պահպանվում է կապ, որն աջակցում է սովորողների մասնագիտական կողմնորոշմանը։ 7. Ծնողական համայնքի հետ ձևավորված է համագործակցային միջավայր՝ հանդիպումների, սեմինարների և հարցումների միջոցով։ 8. Ապահովվում է հաշվետվողականություն և բաց հաղորդակցություն ծնողների հետ։ 9. Դպրոցը կարողանում է արձագանքել ծնողների պահանջներին և կազմակերպել համապատասխան ծրագրեր։ 10. Կրթության կառավարման մարմինների հետ առկա է կայուն և կազմակերպված համագործակցություն։ 11. Դպրոցը ժամանակին տեղեկանում և արձագանքում է կրթական ոլորտի փոփոխություններին։ 12. Մասնագիտական զարգացման ուղղությամբ առկա են համագործակցություններ ոլորտային կազմակերպությունների հետ։ 13. Կառավարման խորհուրդը ձևավորված է և գործում է կանոնակարգված ձևով։	4. Շրջանավարտների ներգրավվածությունը համակարգված չէ և բացակայում է շրջանավարտների խորհուրդը։ 5. Ծնողների նախաձեռնողականությունը ցածր է, համագործակցությունը հաճախ սահմանափակվում է քննարկումներով։ 6. Ծնողների տեղեկացվածության մակարդակը բավարար չէ, հատկապես ժամանակակից ռիսկերի և թվային անվտանգության հարցերում։ 7. Ծնողների զբաղվածությունը և արտագնա աշխատանքը խոչընդոտում են երեխաների նկատմամբ հետևողական աշխատանքին։ 8. Համագործակցությունը ծնողների հետ տարբեր ընտանիքների դեպքում ունի անհավասար մակարդակ։ 9. Առկա է մասնագիտական գիտելիքների շարունակական զարգացման անհրաժեշտություն։ 10. Դպրոցը բավարար չափով նախաձեռնող չէ կրթության կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացման հարցում։ 11. Կառավարման խորհրդի անդամների մասնակցությունը երբեմն պասիվ է՝ պայմանավորված զբաղվածությամբ։ 12. Խորհրդի նախաձեռնողականությունը սահմանափակ է, նոր առաջարկների պակաս կա։ 13. Խորհրդի աջակցությունը դպրոցի խնդիրների լուծմանը բավարար ակտիվ չէ։ 14. Հասարակական կազմակերպությունների հետ

14. Խորհուրդը մասնակցում է դպրոցի կառավարման կարևոր գործընթացներին՝ պլանավորում, վերահսկում, գնահատում։ 15. Տնօրենի և կառավարման խորհրդի միջև առկա է աշխատանքային համագործակցություն։ 16. Այլ շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցությունը բազմաբնույթ է և ընդգրկում է տարբեր ոլորտներ։ 17. Գործընկեր դպրոցների հետ իրականացվում են համատեղ կրթական, մշակութային և սպորտային միջոցառումներ։ 18. Անվտանգության ոլորտի կառույցների հետ համագործակցությունը նպաստում է կանխարգելիչ մշակույթի ձևավորմանը։ 19. Միջազգային և բարեգործական ծրագրերի շրջանակում իրականացվել են նյութատեխնիկական նշանակալի բարելավումներ։ 20. Դպրոցը ունի համագործակցության իրական փորձ և ձևավորված կապերի ցանց տարբեր մարմինների հետ։	համագործակցությունը թույլ է և կարիք ունի ընդլայնման։ 15. Միջազգային ուսումնական հաստատությունների հետ համագործակցությունը բացակայում է։ 16. Միջազգային ծրագրերի հետ համագործակցությունը չունի շարունակական բնույթ։ 17. Դպրոցը չունի անհատ բարերարներ, ինչը սահմանափակում է լրացուցիչ ռեսուրսների ներգրավումը։ 18. Համագործակցության ուղղությունները զարգացած են անհավասար՝ որոշ ոլորտներում ակտիվ, մյուսներում՝ սահմանափակ։ 19. Համագործակցությունները հիմնականում ուղղված են ընթացիկ խնդիրների լուծմանը, ոչ միշտ՝ երկարաժամկետ զարգացմանը։

1.4. ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՈՒԺԵՂ ԵՎ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ: ԲԱԶՄԱԿԱՐԾԻՔ, ՆԵՐԱՌԱԿԱՆ, ՄԱՍՆԱԿՑԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԵՐԻ ԱՌԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Մանկավարժական խորհուրդ

Մանկավարժական խորհուրդը դպրոցում մասնագիտական կառավարման հիմնական հենասյուներից է, քանի որ այստեղ են համախմբվում ուսումնադաստիարակչական գործընթացին վերաբերող հիմնական քննարկումները, որոշումները և հետագա գործողությունները: Նրա աշխատանքը ընդգրկում է դպրոցի ներքին կյանքի գրեթե բոլոր առանցքային ուղղությունները՝ ուսումնական տարվա կազմակերպում, դասաբաշխում, գնահատում, ներքին գնահատում, քննությունների նախապատրաստում, կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների ուսուցման կազմակերպում, օլիմպիադաներ, խմբակներ, նախագծեր, մեթոդական աշխատանք և ուսումնական արդյունքների ամփոփում: Սա մանկավարժական խորհրդին դարձնում է ոչ թե միայն որոշումներ ընդունող, այլ նաև դպրոցի կրթական ընթացքը ձևավորող մարմին:

Խորհրդի գործունեության կարևոր կողմերից մեկն այն է, որ այն գործում է կանոնակարգված և պարբերական ձևով: Նիստերի ամսական կազմակերպումը հնարավորություն է տալիս դպրոցին ընթացիկ հարցերը չկուտակել, այլ քննարկել ժամանակին, արձագանքել առաջացող խնդիրներին և անհրաժեշտության դեպքում հրավիրել նաև արտահերթ նիստեր: Այս գործելակերպը նպաստում է նրան, որ ուսումնական գործընթացի կազմակերպումը պահպանի իր շարունակականությունը, իսկ որոշումները չմնան միայն փաստաթղթային մակարդակում:

Քննարկվող հարցերի լայն շրջանակը խոսում է մանկավարժական խորհրդի իրական ներգրավվածության մասին: Այստեղ քննարկվում են ոչ միայն վարչական բնույթի հարցեր, այլև հենց կրթության որակի հետ կապված թեմաներ՝ առարկաների դասավանդման վիճակ, բնագիտական առարկաների որակի բարձրացման խնդիրներ, գնահատման առանձնահատկություններ, գրավոր աշխատանքների կազմակերպում, սովորողների առաջադիմության ամփոփում, օլիմպիադաների նախապատրաստում, ցածր առաջադիմություն ունեցող սովորողների աջակցություն: Այսպիսի բովանդակությունը կարևոր է, որովհետև խորհուրդը դրանով դուրս է գալիս զուտ ձևական հաստատումների շրջանակից և մոտենում է կրթության բուն խնդիրներին:

Մանկավարժական խորհրդի աշխատանքի արդյունավետությունը զգացվում է նաև այն հանգամանքում, որ դպրոցում ձևավորված է քննարկումների մշակույթ: Մանկավարժներն աշխատում են համագործակցային մթնոլորտում, մասնակցում են քննարկումների, արտահայտում են առաջարկություններ, ներգրավվում են դպրոցի զարգացման ծրագրային լուծումների ձևավորման մեջ: Սա շատ կարևոր է, քանի որ խորհուրդը արդյունավետ է այն դեպքում, երբ այնտեղ միայն որոշումներ չեն ընթերցվում, այլ ձևավորվում է մասնագիտական միտք:

Խորհրդի ուժեղ կողմերից է նաև այն, որ այն կապվում է դպրոցի ռազմավարական զարգացման հետ։ Զարգացման ծրագրի համար ներկայացված առաջարկությունները՝ սկսնակ ուսուցիչներին աջակցող հանձնախմբի ստեղծում, նախագծային ու հետազոտական աշխատանքների փորձի տարածում, ՏՀՏ կարողությունների զարգացում, գնահատման գործիքների համատեղ մշակում, խրախուսման ձևերի ընդլայնում, ցույց են տալիս, որ մանկավարժական խորհուրդը փորձում է ոչ միայն արձագանքել ընթացիկ խնդիրներին, այլ նաև մասնակցել երկարաժամկետ լուծումների ձևավորմանը։

Կարևոր է նաև մանկավարժական խորհրդի բաց և թափանցիկ աշխատանքի հանգամանքը։ Երբ սովորողներին անմիջականորեն վերաբերող հարցերի դեպքում հրավիրվում են նաև ծնողներ կամ աշակերտական խորհրդի ներկայացուցիչներ, խորհրդի աշխատանքը դառնում է ավելի վստահելի և մասնակցային։ Սա ուժեղացնում է դպրոցի ներսում համագործակցության մշակույթը և օգնում է, որ որոշումները լինեն ավելի հիմնավորված ու ընդունելի։

Միաժամանակ մանկավարժական խորհրդի աշխատանքում կան նաև մի շարք խնդիրներ, որոնք սահմանափակում են դրա ամբողջ ներուժի օգտագործումը։ Դրանցից մեկը մոտիվացիայի թուլացումն է որոշ ուսուցիչների շրջանում։ Երբ մասնագիտական ակտիվությունը բոլորի մոտ նույն մակարդակի չէ, խորհրդի աշխատանքը դառնում է անհավասար, և հիմնական ծանրաբեռնվածությունը կրում են առավել ակտիվ ուսուցիչները։ Սա կարող է բերել այն վիճակին, որ մասնագիտական քննարկումները լիարժեք չհամալրվեն բոլորի փորձով և դիտարկումներով։

Մյուս խնդիրը նախագծային և հետազոտական աշխատանքների իրականացման փորձի ոչ բավարար մակարդակն է։ Թեև դպրոցում այդ ուղղությամբ որոշակի աշխատանք կա, բայց բոլոր ուսուցիչները նույն վստահությամբ և հմտությամբ չեն ներգրավվում այդ գործընթացներում։ Արդյունքում մանկավարժական խորհուրդը ստիպված է հաճախ վերադառնալ նույն խնդիրներին՝ քննարկելով այնպիսի թեմաներ, որոնք դեռևս ամբողջությամբ չեն դարձել դպրոցական կայուն գործելակերպ։

Զգացվում է նաև, որ նոր ՀՊՉ-ի հետ կապված որոշ ուղղություններում մանկավարժների պատրաստվածությունը համահարթ չէ։ Հատկապես հայտորոշիչ և ձևավորող գնահատման, ինչպես նաև գնահատման գործիքների մշակման ոլորտում առկա են բացեր։ Երբ ստուգաթերթերը, ռուբրիկները և նման գործիքները լիարժեք մշակված չեն, մանկավարժական խորհրդի քննարկումները երբեմն մնում են ընդհանուր մոտեցումների մակարդակում և դժվարությամբ են վերածվում միասնական գործնական համակարգի։

ՏՀՏ գործիքների կիրառման հարցում ևս կա հակասական պատկեր։ Մի կողմից դպրոցում կան այդ ոլորտին տիրապետող և հեռավար ու առցանց աշխատանքի ունակ ուսուցիչներ, մյուս կողմից կան նաև այնպիսիք, որոնց մոտ կիրառումը պասիվ է կամ սահմանափակ։ Այս անհամաչափությունը անդրադառնում է նաև մանկավարժական խորհրդի աշխատանքի վրա, քանի որ միասնական մասնագիտական առաջընթաց ապահովելը դառնում է ավելի բարդ։

Ընդհանուր առմամբ, մանկավարժական խորհուրդը դպրոցում կայացած, գործող և ազդեցություն ունեցող մարմին է, որն իրականում մասնակցում է դպրոցի ուսումնադաստիարակչական գործընթացի կազմակերպմանը և զարգացմանը: Նրա ուժը համակարգված աշխատանքի, լայն գործառույթների, մասնագիտական քննարկումների մշակույթի և ռազմավարական հարցերում ներգրավվածության մեջ է: Նրա հիմնական թուլությունները կապված են մոտիվացիայի անհավասարության, նոր կրթական մոտեցումների կիրառման տարբեր մակարդակների, նախագծային ու հետազոտական աշխատանքի սահմանափակ փորձի, ինչպես նաև մասնագիտական առաջատարների ոչ բավարար լայն շրջանակի հետ:

2. Մեթոդական միավորումներ

Դպրոցում գործում են երեք մեթոդական միավորումներ՝ տարրական, հումանիտար և բնագիտական, որոնցում ընդգրկված են բոլոր ուսուցիչները: Սա նշանակում է, որ մեթոդական աշխատանքը կազմակերպվում է ամբողջ համակազմի ներգրավմամբ, և չկա դուրս մնացած որևէ մասնագիտական խումբ: Այս մոտեցումը կարևոր է, քանի որ մեթոդական միավորումները հենց այն հարթակն են, որտեղ ձևավորվում է դասավանդման որակը:

Մեթոդական միավորումների գործունեությունը կառուցված է տարեկան պլանով և իրականացվում է պարբերական նիստերով: Նիստերի ամսական կազմակերպումը հնարավորություն է տալիս հետևել ուսումնական գործընթացի ընթացքին, ժամանակին արձագանքել խնդիրներին և կատարել ճշգրտումներ: Սա ապահովում է մեթոդական աշխատանքի շարունակականություն և համակարգվածություն:

Քննարկվող հարցերի բովանդակությունը ցույց է տալիս, որ մեթոդական միավորումները իրականում զբաղվում են ուսուցման բուն գործընթացով: Քննարկվում են թեմատիկ պլանները, դասապլանները, գնահատման ձևերը, տնային աշխատանքները, նախագծերը, խմբակները, դասալսումները, գրավոր աշխատանքները, ինչպես նաև սովորողների առաջադիմության բարձրացման ուղիները: Սա կարևոր է, քանի որ մեթոդական աշխատանքը կենտրոնանում է հենց դասապրոցեսի վրա:

Դրական է նաև այն, որ մեթոդական միավորումները նպաստում են ուսուցիչների մասնագիտական զարգացմանը: Կազմակերպվում են սեմինարներ, քննարկումներ, փոխադարձ դասալսումներ, փորձի փոխանակում: Սա հատկապես կարևոր է սկսնակ ուսուցիչների համար, որոնք ստանում են մեթոդական աջակցություն փորձառու գործընկերներից:

Մեթոդական միավորումների աշխատանքի արդյունավետ կողմերից է նաև այն, որ ուսուցիչները ներգրավվում են տարբեր աշխատանքներում՝ ներկայացնում են զեկույցներ, նախագծեր, կատարում են վերլուծություններ, առաջարկություններ: Սա ցույց է տալիս, որ մեթոդական միավորումները գործում են որպես մասնագիտական զարգացման հարթակ, ոչ միայն որպես պարտադիր նիստերի ձևական մարմին:

Միևնույն ժամանակ, նկատվում է, որ մեթոդական միավորումների ամբողջ ներուժը դեռևս ամբողջությամբ չի օգտագործվում: Փոխադարձ դասալսումները և դրանց

քննարկումները բոլոր ուսուցիչների կողմից նույն ակտիվությամբ չեն իրականացվում: Սա նշանակում է, որ լավագույն փորձի տարածումը սահմանափակ է և չի հասնում բոլորին:

Նույնպես խնդիր է այն, որ ուսուցիչների կողմից ստեղծված նյութերը, նախագծերը և մեթոդական մշակումները չեն տարածվում ավելի լայն կրթական հարթակներում: Սա սահմանափակում է ոչ միայն փորձի տարածումը, այլ նաև ուսուցիչների մասնագիտական աճը:

Օլիմպիադաների արդյունքների մասով ևս նկատվում է որոշակի սահմանափակում: Թեև կազմակերպվում են դպրոցական փուլեր և նախապատրաստական աշխատանքներ, սակայն բարձր արդյունքների հասնելու համակարգված մոտեցումը դեռևս ամբողջությամբ չի ձևավորվել, հատկապես բնագիտական ուղղությամբ:

Գործընկեր դպրոցների հետ համատեղ մեթոդական աշխատանքների բացակայությունը ևս սահմանափակում է մեթոդական միավորումների զարգացման հնարավորությունները: Համագործակցային հարթակների բացակայության պայմաններում ուսուցիչները հիմնականում սահմանափակվում են ներսում եղած փորձով:

Ընդհանուր առմամբ, մեթոդական միավորումները դպրոցում գործում են և իրականացնում են իրենց հիմնական գործառույթները, սակայն դրանց արդյունավետությունը կարող է զգալիորեն բարձրանալ, եթե ուժեղացվի համագործակցային և նորարարական բաղադրիչը, ինչպես նաև ապահովվի փորձի ավելի լայն տարածում:

3. Ծնողական խորհուրդ

Ծնողական խորհուրդը դպրոցում հանդիսանում է կարևոր կապող օղակ դպրոցի և ընտանիքի միջև: Նրա գործունեությունը ընդգրկում է ինչպես կազմակերպչական, այնպես էլ սոցիալական, դաստիարակչական և աջակցող ուղղություններ: Խորհուրդը ձևավորվում է դասարանների ծնողական խորհուրդների նախագահներից և ներկայումս ունի 12 անդամ, ինչը ապահովում է բոլոր դասարանների ներկայացվածությունը և հնարավորություն տալիս տարբեր խնդիրներ դիտարկել համադպրոցական մակարդակում:

Ծնողական խորհրդի գործունեության կարևոր առանձնահատկությունն այն է, որ այն ակտիվորեն ներգրավված է դպրոցի կյանքում: Այն մասնակցում է միջոցառումների կազմակերպմանը, աջակցում է սոցիալապես անապահով և ծնողազուրկ երեխաներին, ներգրավվում է ներքին գնահատման գործընթացներում, ինչպես նաև աջակցում է սովորողների արտադասարանական և արտադպրոցական գործունեությանը: Սա ցույց է տալիս, որ ծնողական խորհուրդը չի սահմանափակվում միայն ձևական գործառույթներով, այլ իրականում մասնակցում է դպրոցի աշխատանքին:

Ծնողների և դպրոցի միջև կապը բավականին ամուր է: Այն պահպանվում է ինչպես անմիջական շփման, այնպես էլ սոցիալական հարթակների միջոցով: Դասղեկների կողմից ստեղծված Viber և Facebook խմբերը հնարավորություն են տալիս արագ հաղորդակցություն ապահովել, տեղեկացնել ծնողներին և ներգրավել նրանց կրթական գործընթացում: Սա կարևոր գործոն է, քանի որ ժամանակակից պայմաններում տեղեկատվության հասանելիությունը մեծապես ազդում է ծնողների ակտիվության վրա:

Ծնողական խորհրդի գործունեության կարևոր ուղղություններից է նաև սոցիալական աջակցությունը: Այն աջակցում է ոչ միայն նյութական խնդիրների լուծմանը, այլ նաև ներգրավվում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների աջակցման գործընթացում: Սա ցույց է տալիս, որ խորհուրդը զգայուն է սոցիալական խնդիրների նկատմամբ և փորձում է դրանք մեղմել դպրոցի շրջանակներում:

Միևնույն ժամանակ, ծնողական խորհրդի գործունեությունը լիարժեք արդյունավետ չէ բոլոր ուղղություններով: Նկատվում է, որ ոչ բոլոր ծնողներն են հավասարապես ներգրավված դպրոցի կյանքում: Ակտիվությունը հիմնականում կենտրոնացած է որոշ ծնողների վրա, իսկ մնացածների մասնակցությունը սահմանափակ է: Սա բերում է նրան, որ որոշ հարցերում չի ձևավորվում լայն մասնակցություն և համատեղ պատասխանատվություն:

Խնդիր է նաև այն, որ ծնողական խորհրդի անդամների մի մասը լիարժեք չի տիրապետում իր գործառույթներին: Սա կարող է հանգեցնել այն բանին, որ որոշ հնարավորություններ չեն օգտագործվում, իսկ որոշ հարցեր չեն բարձրացվում անհրաժեշտ մակարդակով: Նույնպես նկատվում է նախաձեռնողականության պակաս, երբ ծնողական խորհուրդը հիմնականում արձագանքում է արդեն առաջացած խնդիրներին, այլ ոչ թե կանխարգելիչ քայլեր ձեռնարկում:

Ժամանակակից կրթական պահանջներին համապատասխան ծնողների վերապատրաստման ծրագրերի բացակայությունը ևս սահմանափակում է նրանց արդյունավետ ներգրավվածությունը: Երբ ծնողները լիարժեք չեն պատկերացնում կրթության նոր մոտեցումները, դժվարանում են աջակցել երեխաներին ուսման գործընթացում:

Կարևոր խնդիրներից է նաև ծնողների կողմից երեխաների թվային վարքագծի վերահսկողության պակասը: Սոցիալական ցանցերի և հեռախոսների ոչ նպատակային օգտագործումը ազդում է սովորողների առաջադիմության և վարքի վրա, սակայն ծնողական վերահսկողությունը այս ուղղությամբ բավարար չէ:

Ընդհանուր առմամբ, ծնողական խորհուրդը դպրոցում ունի ակտիվ և կարևոր դեր, սակայն դրա արդյունավետությունը կարող է բարձրանալ, եթե ընդլայնվի ծնողների ներգրավվածությունը, ուժեղացվի նախաձեռնողականությունը և կազմակերպվեն նպատակային իրազեկման ու վերապատրաստման աշխատանքներ:

4. Աշակերտական խորհուրդ

Աշակերտական խորհուրդը դպրոցում գործում է որպես սովորողների ինքնավարության հիմնական մարմին՝ ընդգրկելով 6-12-րդ դասարանների ներկայացուցիչներին: Այն ապահովում է սովորողների մասնակցությունը դպրոցի կառավարման և ուսումնադաստիարակչական գործընթացներին, ինչը կարևոր է աշակերտակենտրոն կրթության տեսանկյունից:

Խորհրդի գործունեությունը բազմակողմ է և ընդգրկում է ինչպես կազմակերպչական, այնպես էլ նախաձեռնողական և աջակցող գործառույթներ: Այն ակտիվ մասնակցում է դպրոցական միջոցառումների կազմակերպմանը, հանդես է գալիս

նախաձեռնություններով, կազմակերպում է բանավեճեր, մրցույթներ, ցուցահանդեսներ, ինչպես նաև մասնակցում է համայնքային ծրագրերի իրականացմանը: Սա ցույց է տալիս, որ աշակերտական խորհուրդը ոչ միայն ձևական մարմին է, այլ իրական դեր ունի դպրոցի կյանքում:

Կարևոր է, որ աշակերտական խորհրդի ներկայացուցիչը մասնակցում է մանկավարժական խորհրդի նիստերին՝ խորհրդակցական ձայնի իրավունքով: Սա հնարավորություն է տալիս սովորողների կարծիքը լսելի դարձնել և ներառել որոշումների կայացման գործընթացում: Նման մասնակցությունը նպաստում է սովորողների պատասխանատվության և ինքնավստահության ձևավորմանը:

Աշակերտական խորհուրդը ակտիվորեն ներգրավված է նաև կարգապահության, հաճախումների և սովորողների առաջընթացի բարելավման աշխատանքներում: Այն աջակցում է դասղեկներին, մասնակցում է դասագրքերի հավաքագրմանը, շաբաթօրյակներին, ինչպես նաև սոցիալական աջակցության ծրագրերին: Սա կարևոր է, քանի որ սովորողները դառնում են ոչ միայն գործընթացի մասնակից, այլ նաև պատասխանատու կողմ:

Դրական է նաև այն, որ աշակերտական խորհուրդը աջակցում է թույլ առաջադիմություն ունեցող սովորողներին՝ ներգրավվելով նրանց ուսման գործընթացում, ինչպես նաև աջակցում է նախագծային աշխատանքներին: Սա ցույց է տալիս, որ ձևավորվում է փոխօգնության մշակույթ:

Միևնույն ժամանակ, աշակերտական խորհրդի գործունեությունը ամբողջությամբ չի օգտագործում իր հնարավորությունները: Նկատվում է, որ որոշ սովորողների մոտ նախաձեռնողականությունը բավարար չէ, իսկ որոշները պասիվ են խորհրդի աշխատանքներում: Սա սահմանափակում է խորհրդի ազդեցությունը և այն դարձնում է ավելի քիչ ակտիվ, քան հնարավոր է:

Խնդիր է նաև այն, որ ավագ դասարանների սովորողները հաճախ ծանրաբեռնված են և քիչ ժամանակ են հատկացնում խորհրդի գործունեությանը: Արդյունքում որոշ նախաձեռնություններ չեն ստանում շարունակականություն կամ չեն իրականացվում ամբողջ ծավալով:

Սեռային անհավասարությունը ևս նկատելի է՝ տղաները հաճախ պասիվ են և խուսափում են ղեկավար դերերից: Սա սահմանափակում է ներգրավվածության բազմազանությունը և որոշակիորեն ազդում է խորհրդի ընդհանուր ակտիվության վրա:

Սովորողների մի մասի մոտ նկատվում է նաև հետաքրքրության նվազում կրթության նկատմամբ, ինչպես նաև կախվածություն թվային սարքերից և սոցիալական ցանցերից, ինչը անդրադառնում է նրանց մասնակցության վրա: Բացի այդ, սովորողները երբեմն ավելի շատ ուշադրություն են դարձնում իրենց իրավունքներին, քան պարտականություններին, ինչը պահանջում է լրացուցիչ դաստիարակչական աշխատանք:

Կարևոր խնդիրներից է նաև այն, որ աշակերտական խորհուրդը բավարար մակարդակով չի համագործակցում այլ դպրոցների հետ և չի մասնակցում լայնածավալ

ծրագրերի։ Սա սահմանափակում է փորձի փոխանակումը և զարգացման հնարավորությունները։

Ընդհանուր առմամբ, աշակերտական խորհուրդը դպրոցում գործող, ակտիվ և կարևոր մարմին է, սակայն դրա արդյունավետությունը կարող է բարձրանալ նախաձեռնողականության, պատասխանատվության և համագործակցության մակարդակի բարձրացման միջոցով։

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
Մանկավարժական խորհուրդ	
1. Մանկավարժական խորհուրդը գործում է կանոնակարգված և պարբերական ձևով։ 2. Նիստերը գումարվում են ոչ միայն պլանային, այլ նաև անհրաժեշտության դեպքում արտահերթ ձևաչափով։ 3. Խորհրդի աշխատանքը ներառում է ուսումնադաստիարակչական գործընթացի գրեթե բոլոր հիմնական ուղղությունները։ 4. Քննարկվում են ոչ միայն կազմակերպչական, այլև կրթության որակին անմիջապես առնչվող հարցեր։ 5. Ձևավորված է մասնագիտական քննարկումների մշակույթ։ 6. Մանկավարժները ներգրավվում են առաջարկությունների ներկայացման և որոշումների ձևավորման գործընթացում։ 7. Խորհուրդը մասնակցում է դպրոցի ռազմավարական զարգացման ուղղությունների ձևավորմանը։ 8. Խորհրդի աշխատանքը բաց է և որոշ հարցերում ունի մասնակցային բնույթ։ 9. Սովորողների վերաբերյալ որոշ քննարկումներում ներգրավվել են նաև ծնողներ և աշակերտական խորհրդի ներկայացուցիչներ։	1. Քննարկումները հաճախ կրում են տեղեկատվական բնույթ և չեն խորանում վերլուծական մակարդակում։ 2. Ընդունված որոշումների կատարման վերահսկողությունը և հետադարձ գնահատումը լիարժեք համակարգված չէ։ 3. Որոշ թեմաների քննարկումները կրկնվում են՝ առանց նոր լուծումների ձևավորման։ 4. Բոլոր անդամների հավասար ակտիվ մասնակցությունը նիստերին միշտ չի ապահովվում։ 5. Տվյալահեն (թվային ցուցանիշների վրա հիմնված) վերլուծությունը սահմանափակ է։ 6. Որոշումների ազդեցության գնահատումը կրթության որակի վրա չի իրականացվում համակարգված ձևով։ 7. Քննարկումները ոչ միշտ են վերածվում կոնկրետ գործողությունների հստակ պլանի։ 8. Ռազմավարական հարցերի քննարկումը հաճախ զիջում է ընթացիկ կազմակերպչական հարցերին։

10. Դպրոցում առկա է առողջ բարոյահոգեբանական մթնոլորտ, որը նպաստում է համագործակցությանը։ 11. Խորհրդի աշխատանքում առաջնային է պահվում սովորողի շահը։	
Մեթոդական միավորումներ	
1. Դպրոցում գործում են երեք հստակ կառուցված մեթոդական միավորումներ։ 2. Բոլոր ուսուցիչները ներգրավված են մեթոդական աշխատանքներում։ 3. Գործունեությունը իրականացվում է տարեկան պլանի հիման վրա։ 4. Նիստերը կազմակերպվում են պարբերաբար և կանոնակարգված ձևով։ 5. Քննարկվում են ուսուցման բուն գործընթացին վերաբերող հարցեր։ 6. Կատարվում է թեմատիկ պլանների և դասապլանների քննարկում։ 7. Քննարկվում են գնահատման ձևերը և մեթոդները։ 8. Իրականացվում են փոխադարձ դասալսումներ։ 9. Կազմակերպվում են մասնագիտական քննարկումներ և սեմինարներ։ 10. Աջակցություն է ցուցաբերվում սկսնակ ուսուցիչներին։ 11. Իրականացվում է փորձի փոխանակում փորձառու և սկսնակ ուսուցիչների միջև։ 12. Ուսուցիչները ներգրավվում են զեկույցների, նախագծերի և վերլուծությունների ներկայացման մեջ։ 13. Քննարկվում են նախագծային և խմբակային աշխատանքների կազմակերպման հարցերը։	1. Մեթոդական միավորումների ներուժը ամբողջությամբ չի օգտագործվում։ 2. Փոխադարձ դասալսումները բոլոր ուսուցիչների կողմից նույն ակտիվությամբ չեն իրականացվում։ 3. Լավագույն փորձի տարածումը սահմանափակ է։ 4. Ուսուցիչների ստեղծած նյութերը չեն տարածվում կրթական հարթակներում։ 5. Նորարարական մոտեցումների կիրառումը բավարար ակտիվ չէ։ 6. Գործընկեր դպրոցների հետ համատեղ մեթոդական աշխատանքներ չեն իրականացվում։ 7. Օլիմպիադաների բարձր արդյունքների հասնելու համակարգված աշխատանքը թույլ է։ 8. Բնագիտական ուղղությամբ մեթոդական աշխատանքը բավարար արդյունավետ չէ։ 9. Ուսուցիչների մի մասը պասիվ է մեթոդական քննարկումների ժամանակ։ 10. ՏՀՏ գործիքների կիրառումը մեթոդական աշխատանքներում սահմանափակ է։ 11. Մասնագիտական զարգացման հնարավորությունները լիարժեք չեն օգտագործվում բոլորի կողմից։

14. Կատարվում է սովորողների առաջադիմության վերլուծություն։ 15. Կազմակերպվում են առարկայական շաբաթներ և միջոցառումներ։ 16. Մեթոդական աշխատանքը ուղղված է կրթության որակի բարձրացմանը։	12. Խրախուսման մեխանիզմները մեթոդական աշխատանքի շրջանակում սահմանափակ են։
Ծնողական խորհուրդ	
1. Ծնողական խորհուրդը ձևավորված է և ընդգրկում է բոլոր դասարանների ներկայացուցիչներին։ 2. Ակտիվ մասնակցություն ունի դպրոցի միջոցառումների կազմակերպմանը։ 3. Աջակցում է սոցիալապես անապահով և ծնողազուրկ սովորողներին։ 4. Ներգրավված է ներքին գնահատման գործընթացներում։ 5. Աջակցում է ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների կրթական գործընթացին։ 6. Նպաստում է դպրոց-ծնող կապի ամրապնդմանը։ 7. Դպրոցի և ծնողների միջև կա մշտական հաղորդակցություն սոցիալական հարթակներով։ 8. Աջակցում է սովորողների արտադասարանական և արտադպրոցական գործունեությանը։ 9. Մասնակցում է սովորողների հանգստի և ժամանցի կազմակերպմանը։ 10. Ներգրավված է դպրոցական միջոցառումների, էքսկուրսիաների կազմակերպմանը։ 11. Աջակցում է օլիմպիադաների և այլ միջոցառումների կազմակերպմանը։ 12. Մասնակցում է սոցիալական աջակցության ծրագրերի իրականացմանը։	1. Բոլոր ծնողները հավասարապես ներգրավված չեն դպրոցի կյանքում։ 2. Ծնողական խորհրդի անդամների մի մասը լիարժեք չի տիրապետում իր գործառույթներին։ 3. Նախաձեռնողականության մակարդակը բավարար չէ։ 4. Մասնակցային որոշումների կայացման մշակույթը թույլ է զարգացած։ 5. Ծնողների կրթական իրազեկվածությունը ժամանակակից մոտեցումների վերաբերյալ սահմանափակ է։ 6. Վերապատրաստման ծրագրեր չեն կազմակերպվում ծնողների համար։ 7. Ծնողների կողմից երեխաների թվային վարքագծի վերահսկողությունը թույլ է։ 8. Էլեկտրոնային գործիքներից (օրագիր և այլն) օգտվելու ակտիվությունը ցածր է։ 9. Ծնողների ներգրավվածությունը դպրոցի խնդիրների բացահայտման և լուծման գործընթացում սահմանափակ է։ 10. Ծնողական խորհրդի կազմը հիմնականում ներկայացված է մայրերով։ 11. Տեղեկատվության տարածումը (օրակարգեր, որոշումներ) ամբողջությամբ հրապարակային չէ։

13. Ապահովում է երեխայի իրավունքների պաշտպանությունը դպրոցում։ 14. Համագործակցում է տնօրինության, մանկավարժների և աշակերտական խորհրդի հետ։ 15. Կա համագործակցային և վստահելի մթնոլորտ դպրոցի և ծնողների միջև։	12. Որոշ ծնողների մոտ չկա բավարար պատասխանատվություն կրթական գործընթացի նկատմամբ։
Աշակերտական խորհուրդ	
1. Աշակերտական խորհուրդը ձևավորված է և գործում է կանոնակարգված ձևով։ 2. Ապահովում է սովորողների ինքնավարությունը և մասնակցությունը դպրոցի կյանքին։ 3. Մասնակցում է մանկավարժական խորհրդի նիստերին։ 4. Սովորողների կարծիքը լսելի է և հաշվի է առնվում։ 5. Կազմակերպում է տարբեր միջոցառումներ, մրցույթներ և քննարկումներ։ 6. Նպաստում է սովորողների ակտիվությանը և նախաձեռնողականությանը։ 7. Աջակցում է դասղեկներին և դպրոցի տնօրինությանը տարբեր հարցերում։ 8. Մասնակցում է կարգապահության և հաճախումների վերահսկմանը։ 9. Ներգրավված է սոցիալական աջակցության ծրագրերում։ 10. Աջակցում է թույլ առաջադիմություն ունեցող սովորողներին։ 11. Մասնակցում է նախագծային և հետազոտական աշխատանքներին։ 12. Նպաստում է համագործակցային միջավայրի ձևավորմանը։ 13. Կազմակերպում է սպորտային և մշակութային միջոցառումներ։	1. Որոշ սովորողների մոտ նախաձեռնողականությունը ցածր է։ 2. Աշակերտական խորհրդի անդամների ակտիվությունը հավասարաչափ չէ։ 3. Ավագ դասարանների սովորողները ծանրաբեռնվածության պատճառով քիչ են ներգրավվում։ 4. Տղաների մասնակցությունը և առաջնորդական դեր ստանձնելու պատրաստակամությունը ցածր է։ 5. Սովորողների մի մասի մոտ կա հետաքրքրության նվազում կրթության նկատմամբ։ 6. Կախվածություն կա սոցիալական ցանցերից և հեռախոսներից։ 7. Սովորողները լիարժեք չեն գիտակցում իրենց պարտականությունները։ 8. Ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրությունը ցածր է։ 9. Ինքնուրույն նախաձեռնությունների քանակը սահմանափակ է։ 10. Մոտիվացիայի մակարդակը բավարար չէ բոլոր անդամների մոտ։ 11. Ներդպրոցական համագործակցությունը լիարժեք չէ։ 12. Այլ դպրոցների հետ համագործակցությունը սահմանափակ է։ 13. Մրցութային ծրագրերին մասնակցությունը ցածր է։

14. Ապահովում է սովորողների իրավունքների պաշտպանությունը։ 15. Ստեղծված են պայմաններ ազատ արտահայտվելու և ինքնադրսևորման համար։ 16. Մասնակցում է համայնքային ծրագրերին։ 17. Կազմակերպում է ինքնավարության օրեր և այլ նախաձեռնություններ։	14. Ինքնավստահության պակաս կա որոշ սովորողների մոտ։ 15. Ներքին կարգապահական կանոնների լիարժեք պահպանումը միշտ չի ապահովվում։ 16. Շրջանավարտների հետ կապը թույլ է։

Դպրոցում բազմակարծիք, ներառական, մասնակցային և արժեքային միջավայրերը ձևավորվում են ոչ թե առանձին միջոցառումների, այլ դպրոցական կյանքի տարբեր օղակների համատեղ աշխատանքի միջոցով։ Այս միջավայրերը փոխկապակցված են իրար հետ. որտեղ կա մասնակցություն, այնտեղ ավելի հեշտ է ձևավորվում բազմակարծություն, որտեղ կա ներառում, այնտեղ ավելի բնական է դառնում փոխադարձ հարգանքը, իսկ որտեղ ձևավորվում է արժեքային հենք, այնտեղ համագործակցությունը դառնում է ավելի կայուն և գիտակցված։

1. Բազմակարծիք միջավայր

Դպրոցում բազմակարծիք միջավայրը ձևավորվում է տարբեր մակարդակներում՝ մանկավարժների, սովորողների և ծնողների մասնակցությամբ։ Այն հիմնված է այն գաղափարի վրա, որ յուրաքանչյուր շահառու ունի իր կարծիքը ներկայացնելու իրավունք և հնարավորություն, և այդ կարծիքը կարող է ազդեցություն ունենալ դպրոցական գործընթացների վրա։

Մանկավարժների մակարդակում

Մանկավարժական խորհրդի և մեթոդական միավորումների գործունեությունը ցույց է տալիս, որ ուսուցիչների համար առկա է կարծիք արտահայտելու հնարավորություն։ Նիստերի ընթացքում քննարկվում են ուսումնական գործընթացին վերաբերող բազմաթիվ հարցեր՝ դասավանդման մեթոդներ, գնահատում, ծրագրերի իրականացում, սովորողների առաջադիմություն, նախագծեր և այլն։ Ուսուցիչները կարող են ներկայացնել առաջարկություններ, մասնակցել քննարկումներին, ներգրավվել որոշումների ձևավորման գործընթացում։

Կարևոր է, որ ձևավորված է մասնագիտական քննարկման մշակույթ, որտեղ տարբեր մոտեցումները ընդունելի են և կարող են համադրվել։ Սա նպաստում է, որ ուսուցիչները չսահմանափակվեն միայն իրենց առարկայական շրջանակում, այլ դիտարկեն խնդիրները ավելի լայն տեսանկյունից։

Միևնույն ժամանակ, կարծիքների արտահայտումը միշտ չէ, որ հավասարաչափ է։ Ակտիվությունն ավելի շատ կենտրոնացած է որոշ ուսուցիչների մոտ, իսկ մյուսները հաճախ ունենում են պասիվ մասնակցություն։ Սա նշանակում է, որ բազմակարծությունը

որպես հնարավորություն առկա է, բայց դրա օգտագործումը դեռևս լիարժեք չէ բոլորի կողմից։

Սովորողների մակարդակում

Աշակերտական խորհուրդը հանդիսանում է սովորողների կարծիք արտահայտելու հիմնական հարթակը։ Սովորողները հնարավորություն ունեն ներկայացնելու իրենց առաջարկները, մասնակցելու միջոցառումների կազմակերպմանը, քննարկելու դպրոցական կյանքին վերաբերող հարցեր, ինչպես նաև մասնակցելու մանկավարժական խորհրդի որոշ նիստերին։

Դպրոցում ստեղծված է միջավայր, որտեղ սովորողները կարող են ազատ արտահայտել իրենց կարծիքը, մասնակցել բանավեճերի, քննարկումների, հանդես գալ նախաձեռնություններով։ Սա նպաստում է ինքնավստահության, պատասխանատվության և ինքնավարության ձևավորմանը։

Սակայն այստեղ ևս նկատվում են որոշ սահմանափակումներ։ Բոլոր սովորողները հավասարաչափ ակտիվ չեն, հատկապես ավագ դասարաններում ծանրաբեռնվածությունը և մոտիվացիայի նվազումը սահմանափակում են նրանց մասնակցությունը։ Բացի այդ, որոշ դեպքերում սովորողները ավելի շատ շեշտում են իրենց իրավունքները, քան պարտականությունները, ինչը կարող է ազդել բազմակարծության հավասարակշռության վրա։

Ծնողների մակարդակում

Ծնողական խորհուրդը և դասարանական ծնողական ժողովները ապահովում են ծնողների կարծիք արտահայտելու հնարավորությունը։ Ծնողները կարող են ներկայացնել առաջարկություններ, քննարկել ուսումնադաստիարակչական հարցեր, մասնակցել որոշումների կայացմանը, աջակցել դպրոցի գործունեությանը։

Դպրոցում ձևավորված է կապի համակարգ (Viber, Facebook խմբեր), որը հնարավորություն է տալիս ծնողներին մշտապես տեղեկացված լինել և արձագանքել ընթացիկ հարցերին։ Սա կարևոր է, քանի որ հաղորդակցության բաց լինելը նպաստում է նաև կարծիքների արտահայտմանը։

Միևնույն ժամանակ, ծնողների ակտիվությունը տարբեր է։ Ոչ բոլոր ծնողներն են հավասարապես մասնակցում քննարկումներին կամ հանդես գալիս նախաձեռնություններով։ Որոշ դեպքերում ծնողական խորհուրդը ավելի շատ արձագանքում է առաջարկված հարցերին, քան ինքնուրույն նախաձեռնություններ է ձևավորում։

Այսպիսով՝ դպրոցում բազմակարծիք միջավայրը ձևավորված է և գործում է բոլոր հիմնական մակարդակներում։ Մանկավարժները, սովորողները և ծնողները ունեն իրենց կարծիքը արտահայտելու հնարավորություններ, գործում են համապատասխան հարթակներ, ձևավորված է քննարկումների մշակույթ։

Միևնույն ժամանակ, բազմակարծության լիարժեք իրագործման համար անհրաժեշտ է՝

- բարձրացնել բոլոր խմբերի ակտիվ մասնակցությունը,
- խրախուսել պասիվ անդամների ներգրավվածությունը,
- ապահովել, որ յուրաքանչյուր կարծիք ոչ միայն հնչի, այլ նաև դիտարկվի և կիրառվի հնարավորության դեպքում:

2. Ներառական միջավայր

Դպրոցում ներառական միջավայրը ձևավորվում է միաժամանակ կրթական, սոցիալական և հոգեբանական ուղղություններով՝ նպատակ ունենալով ապահովել յուրաքանչյուր սովորողի լիարժեք ներգրավվածությունը ուսումնական գործընթացում՝ անկախ նրա կարողություններից կամ կարիքներից:

ԿԱՊԿ սովորողների ընդգրկվածություն և դինամիկա

Վերջին տարիներին կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող (ԿԱՊԿ) սովորողների թիվը ունեցել է որոշակի փոփոխություն.

- 2021-2022՝ 4 սովորող
- 2022-2023՝ 4 սովորող
- 2023-2024՝ 2 սովորող
- 2024-2025՝ 5 սովորող
- 2025-2026՝ 5 սովորող

Այս տվյալները ցույց են տալիս, որ դպրոցում ԿԱՊԿ սովորողների ներկայությունը կայուն է, իսկ վերջին երկու տարիներին նույնիսկ աճել է: Սա խոսում է այն մասին, որ դպրոցը բաց է ներառական կրթության համար և ապահովում է համապատասխան պայմաններ նման սովորողների ընդունման և ուսուցման համար:

Կազմակերպչական և մասնագիտական աջակցություն

Դպրոցում գործում են ներառական կրթության կազմակերպման հիմնական մեխանիզմները: ԿԱՊԿ սովորողների համար կազմվում և հաստատվում են ԱՈՒՊ-ներ, որոնցում ներգրավված են ուսուցիչները, ուսուցչի օգնականները և մասնագիտական աջակցություն տրամադրող կենտրոնի մասնագետները: Սա ապահովում է անհատականացված մոտեցում յուրաքանչյուր սովորողի նկատմամբ:

Դպրոցում առկա է նաև հոգեբան, ինչպես նաև համագործակցություն Շիրակի տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի հետ: Այս համագործակցությունը կարևոր է, քանի որ ապահովում է ոչ միայն կրթական, այլ նաև սոցիալ-հուզական աջակցություն:

Ուսուցչի օգնականի ներգրավվածությունը ևս կարևոր դեր ունի, քանի որ նա ապահովում է ուսումնական գործընթացում սովորողի անմիջական աջակցությունը՝ նպաստելով նրա ներառմանը դասապրոցեսում:

Դպրոցական միջավայր և վերաբերմունք

Ներառական միջավայրի կարևոր բաղադրիչներից է վերաբերմունքը: Դպրոցում ձևավորված է փոխօգնության և ընդունման մշակույթ: Աշակերտական խորհուրդը և սովորողները ներգրավված են ԿԱՊԿ սովորողների հետ աշխատանքներում՝ աջակցելով

նրանց դասապատրաստմանը, ներգրավելով միջոցառումներին և նպաստելով նրանց ինտեգրմանը դասարանական և դպրոցական կյանքում։

Նման միջավայրը կարևոր է, քանի որ ներառական կրթությունը չի սահմանափակվում միայն մասնագիտական աջակցությամբ. այն պահանջում է նաև ընդունող և աջակցող սոցիալական միջավայր։

Խնդիրներ և սահմանափակումներ

Չնայած առկա դրական հիմքին՝ ներառական միջավայրի զարգացման մեջ կան մի շարք խնդիրներ։

Ուսուցիչների մոտ դեռևս առկա է ներառական կրթության գործնական հմտությունների զարգացման կարիք։ ԱՈԻՊ-ների արդյունավետ իրականացումը, տարբերակված ուսուցման մեթոդների կիրառումը և ԿԱՊԿ սովորողների հետ աշխատանքը պահանջում են շարունակական մասնագիտական զարգացում։

Դասավանդման ընթացքում տարբերակված մոտեցումների կիրառումը դեռևս ամբողջությամբ համակարգված չէ, ինչի հետևանքով ԿԱՊԿ սովորողները միշտ չէ, որ ստանում են իրենց հնարավորություններին լիարժեք համապատասխան ուսուցում։

Շենքային պայմանները ևս ամբողջությամբ հարմարեցված չեն բոլոր կարիքներին, ինչը կարող է որոշակի սահմանափակումներ ստեղծել ֆիզիկական հասանելիության տեսանկյունից։

Բացի այդ, ԿԱՊԿ սովորողների թիվը համեմատաբար փոքր է, ինչը մի կողմից հեշտացնում է անհատական աշխատանքը, բայց մյուս կողմից սահմանափակում է ներառական փորձի ընդլայնման հնարավորությունները ողջ համակազմի համար։

Այսպիսով՝ դպրոցում ձևավորված է ներառական միջավայրի հիմքը՝ ապահովված է ԿԱՊԿ սովորողների ներգրավվածությունը, գործում են աջակցող մասնագիտական մեխանիզմներ, առկա է համագործակցային և ընդունող վերաբերմունք։

Միևնույն ժամանակ, ներառական կրթության որակի բարձրացման համար անհրաժեշտ է՝

- զարգացնել ուսուցիչների գործնական հմտությունները,
- ուժեղացնել տարբերակված ուսուցման կիրառումը,
- բարելավել ֆիզիկական միջավայրի հարմարեցվածությունը,
- և ապահովել ներառական կրթության համակարգված զարգացում բոլոր մակարդակներում։

3. Մասնակցային միջավայր

Դպրոցում մասնակցային միջավայրը ձևավորվում է այնպիսի կառավարման և աշխատանքային մշակույթի հիման վրա, որտեղ տարբեր շահառուներ՝ մանկավարժներ, սովորողներ, ծնողներ և աջակցող մասնագետներ, ներգրավված են կրթական գործընթացների կազմակերպման և որոշումների ձևավորման մեջ։ Մասնակցայնությունը դրսևորվում է ոչ միայն ձևական մարմինների առկայությամբ, այլ նաև իրական ներգրավվածությամբ և պատասխանատվության բաժանմամբ։

Մանկավարժների մասնակցություն

Մանկավարժական խորհուրդը և մեթոդական միավորումները ապահովում են ուսուցիչների ակտիվ մասնակցությունը դպրոցի կառավարմանը և ուսումնադաստիարակչական գործընթացների կազմակերպմանը: Ուսուցիչները ներգրավված են ուսումնական պլանների, դասաբաշխման, գնահատման համակարգերի, նախագծերի, խմբակների և այլ գործընթացների քննարկման և որոշումների ընդունման մեջ:

Մասնակցայնությունը արտահայտվում է նաև առաջարկությունների ներկայացման միջոցով՝ մանկավարժական խորհրդի կողմից ներկայացվել են զարգացման ծրագրին վերաբերող կոնկրետ առաջարկներ՝ սկսնակ ուսուցիչներին աջակցելու, ՏՀՏ կարողությունները զարգացնելու, նախագծային աշխատանքները խթանելու ուղղությամբ: Սա ցույց է տալիս, որ ուսուցիչները ոչ միայն կատարող են, այլ նաև գործընթացի համակազմակերպիչ:

Սակայն մասնակցությունը միշտ չէ, որ հավասարաչափ է: Ակտիվությունն ավելի բարձր է որոշ ուսուցիչների մոտ, իսկ մյուսների մասնակցությունը սահմանափակվում է հիմնականում լսողի կամ կատարողի դերով:

Սովորողների մասնակցություն

Սովորողների մասնակցությունը ապահովվում է աշակերտական խորհրդի միջոցով, որը ներգրավված է դպրոցի կյանքի տարբեր ոլորտներում: Սովորողները մասնակցում են միջոցառումների կազմակերպմանը, առաջարկում են նախաձեռնություններ, ներգրավվում են կարգապահական, սոցիալական և կրթական հարցերի լուծման մեջ:

Աշակերտական խորհրդի անդամները մասնակցում են նաև մանկավարժական խորհրդի որոշ նիստերին, ինչը բարձրացնում է նրանց մասնակցության մակարդակը և հնարավորություն է տալիս ազդեցություն ունենալ որոշումների վրա: Բացի այդ, նրանք աջակցում են դասղեկներին, մասնակցում են շաբաթօրյակներին, մրցույթներին, նախագծերին և այլ գործընթացներին:

Միևնույն ժամանակ, սովորողների մասնակցությունը նույնպես ունի անհավասար ակտիվություն: Որոշ սովորողներ նախաձեռնող են և ակտիվ, իսկ մյուսները պասիվ են կամ սահմանափակվում են դիտորդի դերով: Ավագ դասարաններում մասնակցությունը երբեմն նվազում է ծանրաբեռնվածության և մոտիվացիայի անկման պատճառով:

Ծնողների մասնակցություն

Ծնողական խորհուրդը ապահովում է ծնողների ներգրավվածությունը դպրոցի կյանքում: Ծնողները մասնակցում են միջոցառումների կազմակերպմանը, աջակցում են սոցիալական ծրագրերին, ներգրավվում են արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանքներում, ինչպես նաև համագործակցում են դպրոցի կառավարման մարմինների հետ:

Դպրոցում ձևավորված է նաև հաղորդակցության ակտիվ համակարգ՝ սոցիալական հարթակների միջոցով, ինչը նպաստում է ծնողների արագ իրազեկմանը և մասնակցությանը ընթացիկ հարցերին:

Սակայն այստեղ ևս մասնակցությունը հավասարաչափ չէ։ Որոշ ծնողներ ակտիվ են և ներգրավված, իսկ մյուսների մասնակցությունը սահմանափակ է։ Նախաձեռնողականությունը հիմնականում կենտրոնացած է փոքր խմբի վրա։

Համագործակցային և ընդհանուր միջավայր

Դպրոցում ձևավորված է համագործակցային միջավայր, որտեղ տարբեր մարմիններ աշխատում են փոխկապակցված։ Մանկավարժական խորհուրդը, աշակերտական խորհուրդը և ծնողական խորհուրդը համագործակցում են միմյանց հետ, աջակցում են ընդհանուր գործընթացներին և մասնակցում համատեղ նախաձեռնություններին։

Մասնակցայնությունը դրսևորվում է նաև սոցիալական և կրթական ծրագրերում՝

- օլիմպիադաների կազմակերպում
- նախագծային աշխատանքներ
- խմբակների գործունեություն
- սոցիալական աջակցություն
- արտադասարանական միջոցառումներ

Այս ամենը ցույց է տալիս, որ դպրոցում ձևավորված է մասնակցային մշակույթ, որտեղ տարբեր դերակատարներ ունեն իրենց դերը և ներգրավվածությունը։

Խնդիրներ և սահմանափակումներ

Մասնակցային միջավայրի զարգացման հիմնական խոչընդոտները կապված են ակտիվության անհավասարության հետ։ Բոլոր խմբերը նույն մակարդակով ներգրավված չեն, ինչի պատճառով որոշ գործընթացներ իրականում իրականացվում են սահմանափակ թվով ակտիվ մասնակիցների կողմից։

Նախաձեռնողականության պակասը ևս կարևոր խնդիր է, հատկապես ծնողների և որոշ սովորողների շրջանում։ Մասնակցությունը հաճախ ունի արձագանքող բնույթ, ոչ թե նախաձեռնող։

Մասնակցային որոշումների կայացման մշակույթը դեռևս ամբողջությամբ ձևավորված չէ, այսինքն՝ բոլոր կողմերի կարծիքները միշտ չէ, որ համակարգված կերպով ներգրավվում են որոշումների վերջնական տարբերակում։

Այսպիսով՝ դպրոցում մասնակցային միջավայրը ձևավորված է և գործում է տարբեր մակարդակներում։ Մանկավարժները, սովորողները և ծնողները ներգրավված են դպրոցի կյանքում և ունեն մասնակցության հնարավորություններ։

Միևնույն ժամանակ, մասնակցության արդյունավետությունը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է՝

- ապահովել ավելի լայն և հավասար ներգրավվածություն,
- խթանել նախաձեռնողականությունը բոլոր խմբերի շրջանում,
- զարգացնել մասնակցային որոշումների կայացման մշակույթը,
- և ձևավորել պատասխանատվության ավելի հստակ բաշխում։

4. Արժեքային միջավայր

Դպրոցում արժեքային միջավայրը ձևավորվում է ուսումնադաստիարակչական գործընթացի, կառավարման մարմինների գործունեության, ինչպես նաև արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանքների համադրությամբ: Այն արտահայտվում է ոչ միայն հայտարարությունների մակարդակում, այլ նաև առօրյա վարքագծում, փոխհարաբերություններում և կազմակերպվող գործունեության մեջ:

Արժեհամակարգի ձևավորման հիմքեր

Դպրոցում առաջնային է սովորողի զարգացումը՝ որպես պատասխանատու, համագործակցող և հասարակության մեջ իր տեղը գիտակցող անձ: Ուսումնադաստիարակչական գործընթացում ուշադրություն է դարձվում ոչ միայն գիտելիքի փոխանցմանը, այլ նաև դաստիարակությանը՝ հայրենասիրական, բարոյական, սոցիալական և մշակութային արժեքների ձևավորմանը:

Դասարանական, արտադասարանական և համադպրոցական միջոցառումները (ազգային տոներ, մշակութային ծրագրեր, էքսկուրսիաներ, նախագծեր) նպաստում են սովորողների աշխարհայացքի ձևավորմանը: Դպրոցական աբոնեմենտային համակարգի կիրառումը ևս կարևոր դեր ունի, քանի որ սովորողները ներգրավվում են մշակութային կյանքում և զարգացնում են գեղագիտական ճաշակ:

Համագործակցային և հարգանքի միջավայր

Դպրոցում ձևավորված է փոխադարձ հարգանքի մթնոլորտ: Մանկավարժների, սովորողների և ծնողների միջև հարաբերությունները կառուցված են համագործակցության վրա: Սա նպաստում է, որ սովորողները զգան իրենց կարևորությունը և ազատ արտահայտեն իրենց կարծիքը:

Աշակերտական խորհրդի գործունեությունը ևս աջակցում է արժեքային միջավայրի ձևավորմանը՝ զարգացնելով ժողովրդավարության, պատասխանատվության և ինքնակառավարման արժեքները: Սովորողները ներգրավվում են որոշումների կայացման գործընթացում, ինչը ձևավորում է ակտիվ քաղաքացի լինելու հիմքերը:

Սոցիալական և մարդասիրական արժեքներ

Դպրոցում կարևոր տեղ է զբաղեցնում սոցիալական աջակցությունը: Ուշադրություն է դարձվում սոցիալապես անապահով, ծնողազուրկ և ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներին: Ծնողական խորհուրդը, մանկավարժները և աշակերտական խորհուրդը համատեղ աջակցում են նման սովորողներին, ինչը ձևավորում է համերաշխության և փոխօգնության արժեքներ:

Արցախից տեղահանված սովորողների նկատմամբ ցուցաբերվող աջակցությունը ևս կարևոր դրսևորում է արժեքային միջավայրի՝ ցույց տալով ընդունման, մարդասիրության և համախմբվածության մակարդակը:

Կարգապահություն և պատասխանատվություն

Դպրոցում իրականացվում են աշխատանքներ կարգապահության, հաճախումների վերահսկման և վարքականոնների պահպանման ուղղությամբ: Սովորողները ներգրավվում են այս գործընթացներում, ինչը նպաստում է պատասխանատվության ձևավորմանը:

Միևնույն ժամանակ, նկատվում է, որ որոշ սովորողների մոտ պատասխանատվության մակարդակը դեռևս ամբողջությամբ չի ձևավորվել: Հատկապես ավագ դասարաններում առկա են բացակայություններ, ինչպես նաև կրթության նկատմամբ մոտիվացիայի նվազում, ինչը ազդում է արժեքային միջավայրի կայունության վրա:

Ժամանակակից մարտահրավերներ

Արժեքային միջավայրի վրա ազդում են նաև ժամանակակից մի շարք գործոններ: Սովորողների մի մասի մոտ նկատվում է կախվածություն թվային սարքերից և սոցիալական ցանցերից, ինչը ազդում է նրանց վարքագծի, ուշադրության և ուսման նկատմամբ վերաբերմունքի վրա:

Նկատվում է նաև ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության նվազում, ինչպես նաև որոշ դեպքերում արժեքների վերաիմաստավորման խնդիրներ: Սա պահանջում է նպատակային դաստիարակչական աշխատանքների շարունակական իրականացում:

Այսպիսով՝ դպրոցում արժեքային միջավայրը ձևավորված է և ունի կայուն հիմք: Այն հիմնված է համագործակցության, հարգանքի, մարդասիրության և պատասխանատվության արժեքների վրա:

Միևնույն ժամանակ, արժեքային միջավայրի ամրապնդման համար անհրաժեշտ է՝

- շարունակել նպատակային դաստիարակչական աշխատանքները,
- բարձրացնել սովորողների մոտիվացիան և պատասխանատվությունը,
- ուժեղացնել ընթերցանության և ինքնազարգացման մշակույթը,
- և նվազեցնել արտաքին բացասական ազդեցությունների ազդեցությունը:

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
1. Դպրոցում ձևավորված են մարմիններ (մանկավարժական, աշակերտական, ծնողական խորհուրդներ), որոնք ապահովում են տարբեր շահառուների մասնակցությունը և կարծիքների արտահայտումը: 2. Մանկավարժների շրջանում ձևավորված է քննարկումների մշակույթ, որտեղ հնարավոր է տարբեր մոտեցումների ներկայացում և համադրություն: 3. Սովորողները հնարավորություն ունեն արտահայտելու իրենց կարծիքը և մասնակցելու որոշումների քննարկմանը աշակերտական խորհրդի միջոցով: 4. Ծնողների համար ապահովված են հաղորդակցության տարբեր հարթակներ,	1. Բոլոր շահառուների մասնակցությունը հավասարաչափ չէ, ակտիվությունը կենտրոնացած է սահմանափակ խմբերի մոտ: 2. Բազմակարծությունը միշտ չէ, որ լիարժեք արտահայտվում է, որոշ խմբերի կարծիքները պասիվ են ներկայացվում: 3. Մասնակցությունը հաճախ ունի արձագանքող, ոչ թե նախաձեռնողական բնույթ: 4. Ծնողների մի մասի ներգրավվածությունը սահմանափակ է և ոչ կայուն:

որոնք հնարավորություն են տալիս մասնակցել դպրոցի կյանքին։ 5. Դպրոցում ձևավորված է համագործակցային և փոխադարձ հարգանքի մթնոլորտ։ 6. ԿԱՊԿ սովորողների ընդգրկվածությունը ապահովված է, իրականացվում է անհատականացված ուսուցում (ԱՈՒՊ) և մասնագիտական աջակցություն։ 7. Ապահովվում է սոցիալական ներառում՝ աջակցություն սոցիալապես անապահով և խոցելի խմբերին։ 8. Աշակերտական խորհուրդը ակտիվորեն ներգրավված է դպրոցական գործընթացներում՝ միջոցառումներ, աջակցություն, նախաձեռնություններ։ 9. Դպրոցում խրախուսվում են նախաձեռնությունները և ստեղծվում են ինքնադրսևորման պայմաններ։ 10. Արժեքային միջավայրը հիմնված է մարդասիրության, համագործակցության, պատասխանատվության և հայրենասիրության վրա։ 11. Կազմակերպվում են բազմաթիվ միջոցառումներ, որոնք նպաստում են արժեքների ձևավորմանը։ 12. Սովորողների միջև ձևավորվում է փոխօգնության և ընդունման մշակույթ։ 13. Դպրոցը բաց է տարբեր խմբերի ներգրավման համար (Արցախից եկած սովորողներ, ԿԱՊԿ և այլ)։ 14. Կա համագործակցություն մասնագիտական աջակցող մարմինների հետ (ՏՄԱԿ և այլն)։ 15. Մասնակցային միջավայրը նպաստում է պատասխանատվության և ինքնավարության ձևավորմանը սովորողների մոտ։	5. Աշակերտական խորհրդի անդամների ակտիվությունը տարբեր է, որոշ սովորողներ պասիվ են։ 6. Ավագ դասարաններում սովորողների մասնակցությունը նվազում է ծանրաբեռնվածության և մոտիվացիայի անկման պատճառով։ 7. ԿԱՊԿ սովորողների հետ աշխատանքի մեթոդները լիարժեք չեն կիրառվում բոլոր ուսուցիչների կողմից։ 8. Տարբերակված ուսուցման մոտեցումները ամբողջությամբ համակարգված չեն։ 9. Սովորողների մի մասի մոտ պատասխանատվության և պարտականությունների գիտակցումը բավարար չէ։ 10. Կախվածությունը թվային սարքերից ազդում է սովորողների արժեքային վարքագծի վրա։ 11. Մասնակցային որոշումների կայացման մշակույթը լիարժեք ձևավորված չէ։ 12. Նախաձեռնությունների խրախուսման մեխանիզմները սահմանափակ են 13. Բազմակարծության գործնական կիրառումը երբեմն սահմանափակվում է ակտիվ անհատների շրջանակում։ 14. Ներառական միջավայրի ֆիզիկական և մեթոդական պայմանները ամբողջությամբ զարգացած չեն։

1.5. ԴՊՐՈՑԻ ՇԵՆՔԱՅԻՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԵՎ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԸ, ԴՐԱՆՑ ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐԸ ԵՎ ԲԱՅԵՐԸ

Դպրոցի շենքային ընդհանուր նկարագիրը

ՀՀ Շիրակի մարզի Ախուրյան համայնքի Հացիկ բնակավայրի 13-րդ փողոց, 1-ին փակուղի, 3-րդ շենք հասցեում գտնվող «Հացիկի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի շենքը կառուցվել է 1974 թվականին: Շենքը սկզբնապես եղել է երկհարկանի, սակայն 1988 թվականի երկրաշարժից հետո այն վերաձևավորվել և հարմարեցվել է՝ երկրորդ հարկը հանվել է: 2019 թվականին իրականացված հիմնանորոգումից հետո դպրոցը դարձել է լուսավոր, անվտանգ, արդիականացված և սեյսմակայուն: Շենքի ներկայիս վիճակը նպաստում է սովորողների և աշխատակիցների համար անվտանգ ու հարմարավետ կրթական միջավայրի ապահովմանը:

Դպրոցի շենքն ամբողջությամբ շահագործվում է նպատակային կերպով: Յուրաքանչյուր տարածք օգտագործվում է իր գործառույթին համապատասխան՝ ծառայելով ուսումնական, վարչական, դաստիարակչական, կազմակերպչական կամ օժանդակ նպատակների: Շենքի տեխնիկական վիճակը պահվում է վերահսկողության ներքո, անհրաժեշտության դեպքում իրականացվում են ընթացիկ վերանորոգումներ և բարելավումներ:

Անվտանգություն, տարհանում և հակահրդեհային պաշտպանություն

Դպրոցում ապահովված է անվտանգության կազմակերպված համակարգ: Շենքում առկա են դեպի դուրս բացվող 1 հիմնական և 1 լրացուցիչ ելքեր, որոնց հասնելու ուղիները ցուցադրված են համապատասխան նշաններով: Բոլոր դասասենյակներում, միջանցքներում և այլ գործառնական սենյակներում փակցված են տարհանման պլան-սխեմաները՝ գունային ցուցասլաքներով: Տարհանման ուղիները ազատ են, ծանրաբեռնված չեն ավելորդ իրերով և ապահովում են արագ ու կազմակերպված դուրսբերում արտակարգ իրավիճակների դեպքում:

Դպրոցն ունի ՀՀ ՆԳՆ ՓԾ Շիրակի մարզային փրկարարական վարչության պետի և դպրոցի տնօրենի կողմից հաստատված քաղաքացիական պաշտպանության պլան-ժամանակացույց, ինչպես նաև սովորողների և անձնակազմի տարհանման պլան, որտեղ հաշվի են առնված նաև հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքները: Անձնակազմը և սովորողները տեղեկացված են արտակարգ իրավիճակներում գործելու կանոններին: Պարբերաբար կազմակերպվում են սեմինարներ, քննարկումներ, գործնական պարապմունքներ, տագնապային ազդանշանի ճանաչման և տարհանման վարժանքներ:

Դպրոցում առկա են հակահրդեհային միջոցներ, կրակմարիչներ, դիմակներ, դեղատուփեր, անվտանգության պաստառներ և առաջին օգնության վերաբերյալ համառոտ ուղեցույցներ: Անձնակազմը պարբերաբար վերապատրաստվում է հակահրդեհային սարքերի ճիշտ օգտագործման ուղղությամբ: Այս ամբողջ համակարգը նպաստում է ոչ միայն շենքի անվտանգ շահագործմանը, այլև սովորողների անվտանգության մշակույթի ձևավորմանը:

Դպրոցի տարածքը և արտաքին միջավայրը

Դպրոցի ընդհանուր տարածքը կազմում է **2.1027 հա**: Այն հիմնականում ապահովված և օգտագործվող կրթական միջավայր է, սակայն ամբողջությամբ ցանկապատված չէ: Տարածքը մասամբ ցանկապատված է մետաղական ցանկապատով, իսկ հարավային կողմում անցնող ջրանցքի հատվածը դեռևս ցանկապատված չէ, ինչը դիտվում է որպես բարելավման ենթակա ուղղություն: Միաժամանակ տարածքի հիմնական հատվածն անվտանգ է սովորողների ազատ տեղաշարժի համար, իսկ դարպասները երկկողմանի բացվելու շնորհիվ անհրաժեշտության դեպքում հնարավոր է արագ մեքենայական մուտք:

Բակը մասամբ ասֆալտապատ է և օգտագործվում է ազատ ու անվտանգ տեղաշարժի, շարային պարապմունքների, մարզման և դպրոցական միջոցառումների կազմակերպման համար: Տարածքը մաքուր է, պարբերաբար մաքրվում է, իրականացվում են կանաչապատման աշխատանքներ, ինչն ապահովում է բարեկարգ և խնամված միջավայր:

Դպրոցի տարածքում առկա է բացօթյա սպորտհրապարակ, որն օգտագործվում է տաք եղանակներին ֆիզկուլտուրայի դասերի, ինչպես նաև վոլեյբոլի, ձեռքի գնդակի, ֆուտբոլի մարզումների և սպորտային միջոցառումների կազմակերպման համար: Սա հատկապես կարևոր նշանակություն ունի սպորտդահլիճի բացակայության պայմաններում:

Տարածքում առկա են նաև երկու ուսումնադաստիարակչական նշանակություն ունեցող այգիներ: Մեկը հիմնվել և մշակվել է 5-րդ դասարանի աշակերտների կողմից՝ ծիրանի ծառերով, իսկ մյուսը՝ տարրական օղակի սովորողների, դասվարների և ծնողների մասնակցությամբ՝ դեղձի, տանձի, սալորի ծառերով: Բացի դրանից, սովորողների կողմից մշակվում են երկու ծաղկանոցներ՝ դեկորատիվ ծառերով, թփերով և ծաղիկներով: Այս միջավայրը միաժամանակ ծառայում է և՛ գեղագիտական, և՛ բնապահպանական, և՛ աշխատանքային դաստիարակության նպատակներին:

Ջեռուցում, էներգետիկ ապահովվածություն և կաթսայատուն

Դպրոցը ջեռուցվում է լոկալ ջեռուցման անվտանգ համակարգով, ինչպես նաև արևային կայանների արտադրած էներգիայի միջոցով: Կաթսայատունը գտնվում է դպրոցի հետնամասում՝ առանձին, օդափոխվող և անվտանգության կանոններին համապատասխան տարածքում: Այն փակ է սովորողների և այլ անձանց համար, և մուտքը սահմանափակված է անվտանգության նպատակներով:

Կաթսայատանը տեղադրված են գազով աշխատող ջեռուցման կաթսա, շրջանառության պոմպեր, խողովակային համակարգ և ջերմաչափ: Համակարգի աշխատանքը վերահսկվում է տնօրենի և հնոցապանի կողմից: Ջեռուցման սեզոնին իրականացվում են ստուգումներ, մաքրումներ և վերահսկում, իսկ մինչև սեզոնի մեկնարկը կատարվում է տեխնիկական փորձաքննություն: Դպրոցում ապահովվում է սանիտարահիգիենիկ նորմերին համապատասխան ջերմաստիճան:

Արևային կայանի առկայությունը զգալիորեն ամրապնդում է դպրոցի էներգետիկ ինքնաբավությունը: Այն հնարավորություն է տալիս ավելի ազատ օգտագործել

էլեկտրական սարքավորումները՝ սառնարաններ, հեռուստացույց, տեսահսկող սարքեր, հացաթխման սարք, էլեկտրական սալօջախ, ջրի տաքացուցիչ, համակարգիչներ և այլ սարքեր։ 2024 թվականի վերջին երեք ամիսների ընթացքում արևային կայանի հաշվին դպրոցին վերադարձվել է մոտ **100.000 դրամ**, ինչը կարևոր օժանդակ ռեսուրս է տնտեսման և հետագա բարելավումների համար։

Ջրամատակարարում, սանհանգույցներ և հիգիենիկ պայմաններ

Դպրոցն ապահովված է շուրջօրյա ջրամատակարարմամբ։ Առկա են **3 վերանորոգված սանհանգույցներ** և ընդհանուր **7 լվացարան**, որոնցից **3-ը սանհանգույցներում են**, իսկ **4-ը՝ միջանցքում**։ Սանհանգույցներում և լվացարանների մոտ առկա են հիգիենայի պարագաներ՝ օճառ, թղթե սրբիչներ, աղբամաններ և հոսող ջուր։

Սանհանգույցները տեղակայված են տարրական օղակին մոտ, ինչը հարմար է հատկապես փոքր տարիքի սովորողների համար։ Դրանք տարբերակված են տղաների, աղջիկների և աշխատակազմի օգտագործման համար։ Օրվա ընթացքում պարբերաբար կատարվում է մաքրություն՝ ապահովելով մաքրություն, հիգիենա և համաճարակաբանական անվտանգություն։

Միևնույն ժամանակ, թույլ կողմերից է այն, որ սանհանգույցները դեռևս հարմարեցված չեն կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների համար, թեև դպրոցն ընդհանուր առմամբ շենքային մակարդակով ունի թեքահարթակներ և ներառական միջավայր ձևավորելու պայմաններ։

Նախասրահ

Դպրոցի նախասրահը հանդիսանում է շենքի առաջին ընդունող տարածքը և դպրոցի ընդհանուր մշակույթի ու կազմակերպվածության տեսանելի արտահայտությունը։ Այն գտնվում է գլխավոր մուտքի ներսում և կապվում է միջանցքի հետ։ Նախասրահում առկա են աթոռներ, ժամացույց, տեղեկատվական տախտակ, պահարաններ և կախիչներ։ Տեղադրված են անվտանգության, արտակարգ իրավիճակների, երկրաշարժի, հրդեհի, տարհանման և ազդարարման թեմաներով պաստառներ։

Նախասրահը մշտապես մաքուր և կոկիկ է, ունի ոչ միայն գործառնական, այլև ներկայացուցչական նշանակություն՝ արտացոլելով դպրոցի կարգապահ, հոգատար և հյուրընկալ մթնոլորտը։

Դասասենյակներ և դրանց մակերեսները

Դպրոցն ունի **12 դասասենյակ**։ Դասասենյակները լուսավոր են, մաքուր, կահավորված են համապատասխան գույքով և ապահովում են ուսումնառության համար ընդունելի պայմաններ։ Սեղաններն ու աթոռները դասավորված են այնպես, որ յուրաքանչյուր սովորող տեսանելիության խնդիր չունենա։ Դասասենյակներում առկա են գրատախտակներ, պահարաններ, ուսումնական պաստառներ, բույսեր և անհրաժեշտ ուսումնական պարագաներ։

Դասասենյակների մակերեսներն են՝

- I դասարան – **51 մ²**
- II դասարան – **26 մ²**

- III դասարան – **51 մ²**
- IV դասարան – **17 մ²**
- V դասարան – **51 մ²**
- VI դասարան – **18 մ²**
- VII դասարան – **51 մ²**
- VIII դասարան – **20 մ²**
- IX դասարան – **27 մ²**
- X դասարան – **51 մ²**
- XI դասարան – **33 մ²**
- XII դասարան – **30 մ²**

Այս տվյալներից երևում է, որ դասասենյակների մի մասն ընդարձակ է, սակայն կան նաև համեմատաբար փոքր տարածքներ: Չնայած դրան՝ բոլոր դասասենյակները ծառայում են ուսումնական գործընթացի կազմակերպմանը: Միաժամանակ, դասասենյակների քանակը բավարար չէ բոլոր լաբորատորիաները դասասենյակներից ամբողջությամբ առանձնացնելու համար, ինչի հետևանքով որոշ լաբորատորիաներ զուգահեռ օգտագործվում են նաև որպես դասարաններ:

Միջանցքներ

Դպրոցում առկա է **4 միջանցք**, որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է **220 մ²**: Դրանցից երկուսը լայն և երկար են, երկուսը՝ ավելի նեղ և կարճ: Միջանցքներն ապահովում են ազատ տեղաշարժ, դասամիջոցների կազմակերպվածություն և անհրաժեշտության դեպքում նաև լրացուցիչ գործառույթներ:

Սպորտդահլիճի բացակայության պատճառով միջանցքներում տեղադրված է սեղանի թենիսի սեղան, և ձմռանը երբեմն ֆիզկուլտուրայի դասերը կազմակերպվում են հենց միջանցքներում: Այստեղ կան նաև նստարաններ, աթոռներ, կանաչ բույսեր, պաստառներ, պատվոտախտակ, «Փառքի անկյուն» և «Դպրոցի առօրյան» տախտակ: Տեղադրված են նաև տեսահսկող սարքեր: Միջանցքներն ունեն ինչպես բնական, այնպես էլ արհեստական լուսավորություն, մաքրվում են պարբերաբար և հանդիսանում են դպրոցի մշակութային ու դաստիարակչական կյանքի կարևոր մաս:

Գրադարան

Գրադարանի մակերեսը կազմում է **33 մ²**: Այն վերանորոգված և կահավորված տարածք է, սակայն առանձին ընթերցասրահ չունի, ինչը սահմանափակում է դրա ամբողջական գործառույթը: Գրադարանից օգտվում են սովորողների և աշխատակիցների մոտ **70 տոկոսը**:

Գրադարանում հաշվառված է **1369 գիրք և դասագիրք**: Այն համալրված է գեղարվեստական, ուսումնամեթոդական և տեղեկատվական գրականությամբ, ունի **25 գրադարակ**, **4 սեղան**, **10 աթոռ**, **1 դյուրակիր համակարգիչ**: Գրադարանը միացված է EMIS և dshh.am հարթակներին: Գրադարանավարը մասնագիտական պատրաստվածություն ունի և վերջին երեք տարիներին վերապատրաստվել է գրադարանային աշխատանքի ուղղությամբ:

Թեև գրադարանը կարևոր դեր ունի դպրոցում ընթերցանության, ինքնակրթության և մշակութային միջոցառումների խթանման գործում, դրա տարածքային սահմանափակվածությունը թույլ կողմ է, քանի որ ընթերցանության գործունեությունը հաճախ իրականացվում է նիստերի դահլիճում կամ դասասենյակներում։

Նիստերի և միջոցառումների դահլիճ

Դահլիճի մակերեսը կազմում է **85 մ²**։ Այն բազմաֆունկցիոնալ տարածք է, որն օգտագործվում է խորհրդակցությունների, սեմինարների, մշակութային միջոցառումների, հանդիսությունների, ցուցահանդեսների, աշակերտական խորհրդի հավաքների և համայնքային հանդիպումների համար։

Դահլիճում առկա են բեմ, աթոռներ, ձայնային համակարգ, խոսափող, պրոյեկտոր, սմարթ վահանակ, դաշնամուր։ Գույքի կազմում առկա են **100 աթոռ**, **1 դաշնամուր**, **1 դյուրակիր համակարգիչ**, **1 ձայնային համակարգ**, **1 խոսափող**։ Տարածքն ապահովված է բնական և արհեստական լուսավորությամբ և հանդիսանում է դպրոցի կարևոր կրթամշակութային կենտրոն։

Խոհանոց, ճաշարան և սննդի պահեստ

Դպրոցում 2014 թվականի սեպտեմբերից գործում է վերանորոգված և կահավորված ճաշարան։ Ճաշարանի հիմնական նպատակը տարրական դասարանների սովորողների տաք սննդի կազմակերպումն է «Ազգային սնունդ» ծրագրի շրջանակում։ Այս ուսումնական տարում ծրագրից օգտվում են **48 աշակերտներ**։ Ճաշարանում տեղադրված են **8 սեղան** և **48 աթոռ**, ինչը հնարավորություն է տալիս միաժամանակ կազմակերպել տարրական դասարանների սովորողների սնունդը։

Խոհանոցը չափերով մեծ չէ, բայց կազմակերպված է և ապահովված է տաք ու սառը ջրով, հիգիենիկ պարագաներով, սալիկապատ պատերով և հատակով, սառնարանով ու անհրաժեշտ սարքավորումներով։ Պահեստը նախատեսված է սննդամթերքի ճիշտ և անվտանգ պահպանման համար, հասանելի է միայն լիազորված աշխատակիցներին և ապահովում է հաշվառում, պիտանելիության ժամկետների վերահսկում և վնասատուների կանխարգելում։

Խոհանոցի, ճաշարանի և պահեստի գույքի մեջ ընդգրկված են սառնարան, գազօջախ, ջրի դիսպենսեր, երկաթյա պահարաններ, հացթուխ սարքեր, լվացարաններ, կշեռք, մետաղական սեղաններ, կաթսաներ, դանակներ, քամիչներ, թասեր և սպասք **50 անձի համար**։ Այս ռեսուրսները բավարար հիմք են դպրոցի տարրական օղակում տաք սննդի կազմակերպման համար։

Միաժամանակ, դպրոցի թույլ կողմերից է այն, որ բուֆետ չկա, և բարձր դասարանների սովորողները հնարավորություն չունեն սնվելու դպրոցում, հատկապես ծանրաբեռնված ուսումնական օրերին։

Համակարգչային լաբորատորիա

Դպրոցում 2024 թվականին բացվել է համակարգչային լաբորատորիա՝ մակերեսով **51 մ²**։ Այն համալրված է ժամանակակից տեխնիկայով և օգտագործվում է ինչպես սովորողների

թվային հմտությունների զարգացման, այնպես էլ մանկավարժների ՏՀՏ կարողությունների կատարելագործման նպատակով:

Լաբորատորիայում առկա են **5 ամբողջական ACER Veriton Z2512G համակարգիչներ**, պրոյեկտոր, բազմաֆունկցիոնալ տպիչ, RFID մեկնարկային հավաքածու, սենսորային մոդուլների հավաքածու, Smart Robot մեքենա, էլեկտրական սենսորների հավաքածու, ցուցադրական սեղան և այլ սարքավորումներ: Լաբորատորիան համակարգվում է էլեկտրոնային կառավարման և դասավանդման ապահովման մասնագետի կողմից:

Համակարգչային սենյակ և ԱՐՄԱԹ լաբորատորիա

Դպրոցն ունի նաև համակարգչային սենյակ, որի մեջ գործում է ԱՐՄԱԹ ինժեներական լաբորատորիան: Տարածքն ապահովված է մշտական ինտերնետ կապով և տարբեր սերնդի համակարգիչներով: Առկա են ինչպես նոր սերնդի Mini PC-ներ և մասնագիտացված համակարգչային հավաքածուներ, այնպես էլ հին սերնդի Pentium 4 համակարգիչներ, որոնք արդեն մաշված են և ենթակա են դուրսգրման:

Այս սենյակում առկա են **5 Mini PC հավաքածու**, **1 3D տպիչի համար նախատեսված համակարգիչ**, **1 CNC հաստոցի համակարգիչ**, **1 եռաչափ տպիչ**, **1 թվային կառավարման շաղափային և լազերային հաստոց**, **1 ինտերակտիվ սենսորային գրատախտակ**, **1 պրոյեկտոր**, **1 տպիչ**, մի շարք մոնիտորներ, համակարգչային սեղաններ և աթոռներ: Լաբորատորիան մեծ ներուժ ունի ծրագրավորման, ռոբոտաշինության, ինժեներական նախագծման և տեխնոլոգիական ստեղծագործության զարգացման համար:

Բնագիտական լաբորատորիաներ

Վերջին շրջանում պետական բյուջեի միջոցներով դպրոցում ստեղծվել են քիմիայի, կենսաբանության, ֆիզիկայի, աշխարհագրության և ինֆորմատիկայի լաբորատորիաներ, որոնք համալրված են ժամանակակից գույքով, սարքավորումներով և տեխնիկայով:

Քիմիա-կենսաբանության լաբորատորիան տեղակայված է մեկ ընդհանուր սենյակում և ունի հարուստ նյութատեխնիկական բազա: Այն ապահովված է լվացարանով աշակերտական լաբորատոր սեղաններով, քարշիչ պահարանով, բաց և փակ պահարաններով, պրոյեկտորով, ուսումնագիտական մոդելներով, մանրադիտակներով, թվային կշեռքներով, փորձանոթներով, բաժակներով, պիպետներով, կոնդենսատորներով, ջրի թորման սարքով, աչքի լվացման կայանով, կրակմարիչներով, պաշտպանիչ միջոցներով և մեծածավալ այլ պարագաներով: Սա դպրոցում բնագիտական ուսուցման համար շատ կարևոր առաջընթաց է:

Ֆիզիկայի լաբորատորիան ևս վերազինված է նոր սարքավորումներով՝ ներառելով մեխանիկայի, էլեկտրականության, օպտիկայի և ջերմության թեմաներով աշխատանքներ իրականացնելու համար նախատեսված գործիքներ ու սարքեր՝ մուլտիմետրեր, ռեոստատներ, գալվանոմետրեր, կոնդենսատորներ, փոխակերպիչներ, լազերային սարքեր, օդուղու գեներատոր և այլ սարքավորումներ:

Աշխարհագրության լաբորատորիան ունի քարտեզներ, գլոբուսային և քարտեզագիտական նյութեր, կողմնացույցներ, կուրվիմետր, գլոբալ տեղորոշման

համակարգ, օդերևութաբանական տեղակայան, հողերի և միներալների նմուշների հավաքածուներ։

Այս լաբորատորիաները մեծապես նպաստում են տեսական ուսուցման գործնականացմանը, սակայն սահմանափակում է այն հանգամանքը, որ տարածքների պակասի պատճառով դրանց մի մասը դասասենյակներից լիովին առանձնացված չէ։

Ռեսուրս սենյակ

Ռեսուրս սենյակի մակերեսը կազմում է **13 մ²**։ Այն նախատեսված է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների հետ աշխատանքի և Շիրակի ՏՄԱԿ-ի մասնագետների գործունեության համար։ Դպրոցում առկա են թեքահարթակներ, ներառական միջավայրի ձևավորմանն ուղղված աշխատանքներ, սեմինարներ, խորհրդատվություններ և հոգեբանական աջակցություն, ինչը կարևոր հիմք է ներառական կրթության արդյունավետ կազմակերպման համար։

Ուսուցչանոց

Ուսուցչանոցի մակերեսը կազմում է **25 մ²**։ Այն ապահովված է սեղաններով, աթոռներով, պահարաններով, գրապահարաններով, համակարգիչներով, հեռուստացույցով և այլ անհրաժեշտ պարագաներով։ Գույքի կազմում առկա են **4 սեղան**, **30 աթոռ**, **2 պահարան**, **2 գրապահարան**, **2 համակարգչային բլոկ**, **2 մոնիտոր**, **1 հեռուստացույց**։ Սա ուսուցիչների աշխատանքի, համագործակցության, քննարկումների և հանգստի համար նախատեսված կարևոր միջավայր է։

Տնօրենի և տնօրենի տեղակալի առանձնասենյակներ

Տնօրենի ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալի առանձնասենյակի մակերեսը կազմում է **10 մ²**, իսկ տնօրենի առանձնասենյակի մակերեսը՝ **14 մ²**։ Երկուսն էլ ապահովված են աշխատանքային սեղաններով, աթոռներով, պահարաններով, համակարգչային տեխնիկայով և փաստաթղթերի պահպանման պայմաններով։ Դրանք ծառայում են վարչական, մեթոդական և կազմակերպչական աշխատանքների իրականացմանը։

ՆԶՊ սենյակ և զենքի պահեստ

Դպրոցում ՆԶՊ սենյակը զուգակցված է դասասենյակի հետ, իսկ զենքի պահեստը գտնվում է առանձին ապահով հատվածում՝ երկաթե դռով, ճաղավանդակով և ազդանշանային համակարգով։ Այն օգտագործվում է միայն ուսումնական նպատակներով։ Միաժամանակ որպես թույլ կողմ նշվում է հրաձգարանի բացակայությունը, ինչպես նաև այն, որ ՆԶՊ կաբինետը նույնպես օգտագործվում է որպես դասասենյակ։

Առկա հիմնական ուժեղ կողմերը

Դպրոցի շենքը սեյսմակայուն է, նորոգված և անվտանգ։ Ապահովված են ջեռուցման, ջրամատակարարման, հակահրդեհային և տարհանման պայմանները։ Առկա են բնագիտական և տեխնոլոգիական լաբորատորիաներ, համակարգչային և ԱՐՄԱԹ միջավայր, ճաշարան, գրադարան, նիստերի դահլիճ, ռեսուրս սենյակ, բացօթյա մարզահրապարակ, ուսումնական զենքի պահեստ, արևային կայան և տեսահսկման համակարգ։ Տարածքը կանաչապատ է, բարեկարգ, սովորողները ներգրավված են

այգեգործական և բնապահպանական աշխատանքներում: Նյութատեխնիկական բազան ընդհանուր առմամբ օգտագործվում է նպատակային և ամբողջ ծավալով:

Առկա հիմնական սահմանափակումները

Միաժամանակ դպրոցն ունի մի շարք տարածքային ու ենթակառուցվածքային սահմանափակումներ: Չկան ապաստարան և նկուղ, սպորտդահլիճ, բուժկետ, հրաձգարան, արհեստանոցներ և բուֆետ: Գրադարանը փոքր է և չունի առանձին ընթերցասրահ: Սանհանգույցները հարմարեցված չեն ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների կարիքներին: Հարավային հատվածում ջրանցքի գոտին դեռևս ցանկապատված չէ: Լաբորատորիաների մի մասը դասասենյակներից ամբողջությամբ առանձնացված չէ, իսկ հին սերնդի որոշ համակարգիչներ այլևս պիտանի չեն լիարժեք շահագործման համար:

Դպրոցի շենքային պայմանների և նյութական ռեսուրսների նպատակային գործածության վերլուծությունը

Դպրոցի ենթակառուցվածքները հիմնականում օգտագործվում են նպատակային և ակտիվ կերպով: Գործնականում գրեթե բոլոր տարածքները ներգրավված են ուսումնական, կազմակերպչական կամ դաստիարակչական գործընթացներում: Սա ցույց է տալիս, որ դպրոցում ձևավորված է ռեսուրսները ճիշտ օգտագործելու մշակույթ: Միևնույն ժամանակ նկատվում է, որ որոշ տարածքներ օգտագործվում են նաև այլ նպատակներով, քանի որ դպրոցում բացակայում են որոշ անհրաժեշտ սենյակներ: Այսինքն՝ նույն տարածքը երբեմն կատարում է մի քանի գործառույթ, ինչը որոշ դեպքերում սահմանափակում է դրա լիարժեք օգտագործումը:

Դասասենյակները օգտագործվում են լիարժեք և մշտապես: Դրանք ծառայում են իրենց հիմնական նպատակին՝ ուսումնական գործընթացի կազմակերպմանը: Միևնույն ժամանակ, որոշ դեպքերում դասասենյակները օգտագործվում են նաև որպես լաբորատոր կամ այլ նշանակության տարածքներ: Սա ցույց է տալիս, որ դասասենյակները արդյունավետ են օգտագործվում, սակայն դրանց վրա ավել բեռ կա, և դա կարող է որոշ չափով ազդել ուսումնական գործընթացի որակի վրա:

Լաբորատորիաները հիմնականում օգտագործվում են իրենց նպատակով՝ գործնական աշխատանքների, փորձերի և հետազոտական գործունեության համար: Սա կարևոր դրական կողմ է, քանի որ ուսուցումը դառնում է ավելի կիրառական և հետաքրքիր: Սակայն խնդիր է այն, որ որոշ լաբորատորիաներ ամբողջությամբ առանձնացված չեն և երբեմն օգտագործվում են նաև որպես դասասենյակներ: Արդյունքում դրանց հնարավորությունները ամբողջությամբ չեն օգտագործվում:

Համակարգչային և տեխնոլոգիական միջավայրերը (համակարգչային լաբորատորիա, ԱՐՄԱԹ) ակտիվորեն օգտագործվում են: Դրանք ծառայում են թե՛ սովորողների, թե՛ ուսուցիչների զարգացմանը: Սակայն այստեղ ևս կա խնդիր՝ սարքավորումների մի մասը հնացած է և չի ապահովում նույն արդյունավետությունը, ինչ նոր տեխնիկան: Սա սահմանափակում է աշխատանքների որակը և հնարավորությունները:

Միջանցքները օգտագործվում են ոչ միայն տեղաշարժի, այլ նաև այլ նպատակներով՝ օրինակ՝ ֆիզկուլտուրայի որոշ պարապմունքների համար: Սա պայմանավորված է սպորտդահլիճի բացակայությամբ: Թեև այս լուծումը ժամանակավոր օգնում է, բայց միջանցքները չեն կարող լիարժեք փոխարինել մարզադահլիճին:

Դահլիճը օգտագործվում է շատ ակտիվ և բազմակողմանի՝ միջոցառումների, հանդիպումների, դասընթացների համար: Այս առումով այն լիարժեք կատարում է իր գործառույթը և կարելի է գնահատել որպես արդյունավետ օգտագործվող տարածք:

Գրադարանը օգտագործվում է, սակայն ոչ ամբողջ ներուժով: Այն ծառայում է իր նպատակին, բայց փոքր լինելու պատճառով չի կարող դառնալ լիարժեք ընթերցանության և ինքնակրթության կենտրոն: Արդյունքում գրադարանի հնարավորությունները ամբողջությամբ չեն բացվում:

Ճաշարանը օգտագործվում է նպատակային՝ հատկապես տարրական դասարանների համար: Սակայն բուֆետի բացակայությունը խնդիր է բարձր դասարանների սովորողների համար, քանի որ նրանք դպրոցում սնվելու լիարժեք հնարավորություն չունեն:

Ռեսուրս սենյակը օգտագործվում է նպատակային՝ ներառական կրթության կազմակերպման համար: Սա կարևոր դրական կողմ է: Սակայն սենյակի փոքր լինելը սահմանափակում է աշխատանքի հնարավորությունները:

Ուսուցչանոցը և վարչական սենյակները օգտագործվում են իրենց նպատակով և ապահովում են աշխատանքային պայմաններ: Այստեղ լուրջ խնդիրներ չեն նկատվում, սակայն տարածքային հնարավորությունները սահմանափակ են:

Դպրոցի բակը և արտաքին տարածքը օգտագործվում են բավական ակտիվ՝ ինչպես դասերի, այնպես էլ միջոցառումների համար: Բացօթյա տարածքները մասամբ լրացնում են ներսում բացակա որոշ պայմանները (օրինակ՝ սպորտի համար), սակայն ամբողջությամբ չեն կարող փոխարինել անհրաժեշտ ենթակառուցվածքներին:

Ընդհանուր առմամբ կարելի է ասել, որ դպրոցը ունի իր ունեցած ռեսուրսները արդյունավետ օգտագործելու կարողություն, սակայն մի շարք ենթակառուցվածքների բացակայությունը կամ սահմանափակությունը ստիպում է նույն տարածքները օգտագործել մի քանի նպատակներով, ինչը միշտ չէ, որ ապահովում է լիարժեք արդյունք:

Ենթակառուցվածք	**Օգտագործման աստիճան**	**Նպատակային օգտագործում**	**Առկա խնդիրներ**	**Բարելավման ուղղություն**
Դասասենյակներ	Բարձր	Լիարժեք օգտագործվում են ուսուցման համար	Երբեմն օգտագործվում են նաև այլ նպատակներով	Տարածքների ավելացում կամ ճիշտ վերաբաշխում
Լաբորատորիաներ	Բարձր, բայց ոչ ամբողջական	Կիրառվում են գործնական ուսուցման համար	Չեն ամբողջությամբ առանձնացված	Առանձնացնել որպես առանձին ուսումնական տարածքներ

Համակարգչային և ԱՐՄԱԹ միջավայր	Բարձր	Ակտիվ կիրառվում են	Մասամբ հնացած տեխնիկա	Թարմացնել սարքավորումները
Միջանցքներ	Միջին	Տեղաշարժ + լրացուցիչ օգտագործում	Օգտագործվում են ֆիզկուլտուրայի համար	Սպորտդահլիճի ստեղծում
Դահլիճ	Բարձր	Բազմակողմանի օգտագործվում է	Խնդիր գրեթե չկա	Պահպանել և զարգացնել
Գրադարան	Միջին	Օգտագործվում է, բայց սահմանափակ	Փոքր տարածք, ընթերցասրահ չկա	Ընդլայնում կամ վերակազմավորում
Ճաշարան	Բարձր (մասնակի)	Տարրական դասարանների համար	Բուֆետի բացակայություն	Բուֆետի ստեղծում
Ռեսուրս սենյակ	Միջին	Օգտագործվում է նպատակային	Փոքր տարածք	Ընդլայնում
Ուսուցչանոց, վարչական սենյակներ	Բարձր	Ապահովում են աշխատանքը	Սահմանափակ տարածք	Վերակազմավորում
Բակ և արտաքին տարածք	Միջինից բարձր	Օգտագործվում է ակտիվ	Որոշ հատվածներ ամբողջությամբ անվտանգ չեն	Բարեկարգում և ցանկապատում

Շենքային պայմանների եվ նյութական ռեսուրսների առկա վիճակի ուժեղ կողմերը և բացերը

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԲԱՑԵՐ
1. Շենքը վերանորոգված է, ապահովված է անվտանգ և հարմարավետ ուսումնական միջավայր։ 2. Ապահովված են ջեռուցման և շուրջօրյա ջրամատակարարման կայուն պայմաններ։ 3. Գործում է արևային կայան, որը նպաստում է էներգիայի խնայողությանը և տեխնիկական հնարավորությունների ընդլայնմանը։ 4. Դասասենյակները օգտագործվում են ակտիվ և նպատակային, ապահովում են ուսումնական գործընթացի կազմակերպումը։	1. Դպրոցում բացակայում է սպորտդահլիճ, ինչի պատճառով ֆիզկուլտուրայի դասերը լիարժեք պայմաններում չեն անցկացվում։ 2. Չկա բուժկետ, ինչը սահմանափակում է առաջին բուժօգնության կազմակերպվածությունը։ 3. Բացակայում է բուֆետ, և բարձր դասարանների սովորողները դպրոցում սնվելու լիարժեք հնարավորություն չունեն։ 4. Գրադարանը փոքր է և չունի ընթերցասրահ, ինչի պատճառով չի օգտագործվում ամբողջ ներուժով։

5. Ստեղծված են բնագիտական լաբորատորիաներ, որոնք հնարավորություն են տալիս իրականացնել գործնական և փորձարարական աշխատանքներ։ 6. Առկա է համակարգչային լաբորատորիա և ԱՐՄԱԹ ինժեներական միջավայր, որոնք զարգացնում են թվային և տեխնոլոգիական հմտությունները։ 7. Դպրոցն ունի բազմաֆունկցիոնալ դահլիճ, որը լայնորեն օգտագործվում է միջոցառումների և հանդիպումների համար։ 8. Գործում է ճաշարան, որը ապահովում է տարրական դասարանների սովորողների տաք սնունդը։ 9. Առկա է ռեսուրս սենյակ՝ ներառական կրթության կազմակերպման համար։ 10. Ուսուցչանոցը և վարչական սենյակները ապահովում են աշխատանքային կազմակերպված պայմաններ։ 11. Միջանցքները և ընդհանուր տարածքները պահվում են մաքուր, կահավորված են և օգտագործվում են նաև կրթական միջավայրի ձևավորման համար։ 12. Դպրոցի բակը և արտաքին տարածքը օգտագործվում են ակտիվ՝ ինչպես դասերի, այնպես էլ միջոցառումների կազմակերպման համար։ 13. Կազմակերպված է անվտանգության համակարգ՝ տարհանման պլաններով, հակահրդեհային միջոցներով և իրազեկման աշխատանքներով։ **14.** Կանաչապատ տարածքները և ուսումնական այգիները նպաստում են սովորողների դաստիարակությանը և գործնական հմտությունների զարգացմանը։	5. Ռեսուրս սենյակը փոքր է և սահմանափակում է ներառական կրթության կազմակերպման հնարավորությունները։ 6. Լաբորատորիաների մի մասը ամբողջությամբ առանձնացված չէ և երբեմն օգտագործվում է նաև որպես դասասենյակ։ 7. Դասասենյակների մի մասը փոքր մակերես ունի, ինչը կարող է դժվարացնել ուսուցման կազմակերպումը։ 8. Համակարգչային տեխնիկայի մի մասը հնացած է և չի ապահովում լիարժեք արդյունավետ աշխատանք։ 9. Միջանցքները երբեմն օգտագործվում են ֆիզկուլտուրայի դասերի համար, ինչը վկայում է համապատասխան տարածքի բացակայության մասին։ 10. Դպրոցի տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատված չէ, որոշ հատվածներ լիարժեք անվտանգ չեն։ 11. Սանհանգույցները հարմարեցված չեն կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների համար։ 12. Բացակայում են որոշ մասնագիտացված տարածքներ՝ արհեստանոցներ, հրաձգարան, ապաստարան։ 13. ՆԶՊ սենյակը ամբողջությամբ առանձնացված չէ և օգտագործվում է նաև այլ նպատակներով։

2. 2026-2031ԹԹ. ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՆՊԱՏԱԿ 1

Ապահովել ուսումնադաստիարակչական գործընթացի որակի բարձրացում՝ կրթության արդյունքները առավել մոտեցնելով չափորոշչային պահանջներին։

ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Բարձրացնել ուսուցման որակի կայունությունը բոլոր օղակներում՝ հատկապես միջին և ավագ դպրոցում։
2. Զարգացնել սովորողների հիմնային, առարկայական, քննադատական, հետազոտական և գործնական կարողությունները՝ համապատասխանեցնելով դրանք ՀՊՉ պահանջներին։
3. Ընդլայնել ուսումնադաստիարակչական լրացուցիչ հնարավորությունները՝ խմբակների, նախագծերի, երկարօրյա ուսուցման, օլիմպիական նախապատրաստության և լաբորատոր աշխատանքի միջոցով։
4. Բարձրացնել սովորողների ուսումնական մոտիվացիան, ակտիվ մասնակցությունը, ընթերցողական մշակույթը և կրթության նկատմամբ պատասխանատու վերաբերմունքը։

Գործողություն	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման գործիքներ	Ռիսկ	Ռիսկի կանխման գործողություն
1. Սովորողների ուսումնառության արդյունքների դպրոցական մշտադիտարկման միասնական համակարգի ներդրում՝ ըստ օղակների, առարկաների և կարողունակությունների	2026-2027	Մարդկային՝ տնօրեն, ուսումնական գծով տեղակալ, մեթոդմիավորումների նախագահներ, ուսուցիչներ։ Նյութական՝ տպագիր ձևաչափեր, թղթապանակներ, հաշվետվությունների	1. Առարկայական և դասարանային վերլուծական աղյուսակների առկայություն։ 2. Կիսամյակային և տարեկան համեմատական հաշվետվությունների առկայություն։ 3. Որակի և առաջադիմության օղակային դինամիկայի արձանագրում։ 4. Ռիսկային սովորողների	Տվյալների հավաքագրման ձևական իրականացում	Նախապես հաստատել միասնական ձևաչափեր, պատասխանատուներ և ներկայացման հստակ ժամկետներ

		ձևաթղթեր: ՏՀՏ՝ Excel/Google Sheets աղյուսակներ, էլեկտրոնային մատյան, ներկայացման գործիքներ:	անվանացուցակների և աջակցության քարտերի առկայություն: 5. Մանկավարժական խորհրդում ներկայացված վերլուծությունների պարբերականություն		
2. Միջին և ավագ օղակներում մաթեմատիկական և բնագիտական առարկաների արդյունքների բարելավման նպատակային ծրագիր	2026-2029	Մարդկային՝ մաթեմատիկայի, ֆիզիկայի, քիմիայի, կենսաբանության ուսուցիչներ, մեթոդմիավորումներ, լաբորանտ: Նյութական՝ լաբորատոր պարագաներ, դիդակտիկ նյութեր, խնդիրների ժողովածուներ: ՏՀՏ՝ սիմուլյացիոն ծրագրեր, տեսանյութեր, առցանց թեստային հարթակներ: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	1. Բնագիտական և մաթեմատիկական առարկաների միջին գնահատականների տարեկան համեմատություն: 2. 9-րդ դասարանի քննական արդյունքների բարելավման դինամիկա: 3. Լաբորատոր և գործնական աշխատանքների թվի աճ: 4. Ցածր արդյունք ունեցող սովորողների թվի նվազում: 5. Առարկայական շաբաթների և գործնական պարապմունքների արձանագրություններ	Սովորողների ցածր մոտիվացիա բնագիտական ուղղության նկատմամբ	Կիրառել փորձարարական, կիրառական և կյանքի հետ կապվող առաջադրանքներ, ուժեղացնել խրախուսման համակարգը
3. Երկարօրյա ուսուցման և լրացուցիչ առարկայական աջակցության ընդլայնում՝ ըստ իրական կարիքների	2026-2028	Մարդկային՝ տնօրեն, ուսումնական գծով տեղակալ, դասղեկներ, առարկայական ուսուցիչներ: Նյութական՝	1. Երկարօրյայում ընդգրկված դասարանների և սովորողների թվի աճ: 2. Աջակցության ծրագրում ընդգրկված սովորողների առաջադիմության փոփոխություն:	Ծրագրի սահմանափակ ընդգրկում մարդկային և ժամային	Աջակցությունը փուլային ընդլայնել՝ նախ առաջնահերթ դասարաններում և

		ուսումնական նյութեր, առաջադրանքների փաթեթներ, սենյակային պայմաններ։ ՏՀՏ՝ ուսումնական հարթակներ, թվային առաջադրանքներ, էլեկտրոնային թեստեր։ Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	3. Տնային աշխատանքի կատարման և դասապատրաստման դիտարկումների արդյունքներ։ 4. Ծնողների հետադարձ կապի հարցաթերթեր։ 5. Կիսամյակային ամփոփ վերլուծություններ	ռեսուրսների պատճառով	առավել ռիսկային սովորողների համար
4. Նախագծային և խմբակային ուսուցման բովանդակային վերակազմավորում՝ այն կապելով ուսումնական արդյունքների հետ	2026-2030	Մարդկային՝ ուսուցիչներ, մեթոդմիավորումներ, ԿԱԴԱՀ, աշակերտական խորհուրդ։ Նյութական՝ նախագծային աշխատանքների նյութեր, ցուցադրական պարագաներ, պաստառներ։ ՏՀՏ՝ ներկայացումների, տեսանյութերի, հետազոտական նյութերի մշակման գործիքներ։	1. Խմբակների և նախագծերի մասնակցության ծավալի աճ։ 2. Նախագծերի թեմաների համապատասխանությունը առարկայական նպատակներին։ 3. Սովորողների ներկայացումների, պորտֆոլիոների և վերջնարդյունքների առկայություն։ 4. Նախագծերի միջոցով ձևավորված հմտությունների գնահատման թերթիկներ։ 5. Նախագծային աշխատանքի ազդեցության քննարկումներ մանկավարժական խորհրդում	Խմբակներն ու նախագծերը կարող են մնալ ձևական մակարդակում	Յուրաքանչյուր նախագծի և խմբակի համար սահմանել կոնկրետ կրթական արդյունք, պատասխանատու և ամփոփման ձև

5. Օլիմպիական, մրցութային և առաջադիմող սովորողների զարգացման համակարգի ստեղծում	2026-2031	Մարդկային՝ առարկայական ուսուցիչներ, մեթոդմիավորումների նախագահներ, տնօրեն, ծնողական խորհուրդ: Նյութական՝ օլիմպիական նյութեր, խնդրագրքեր, մրցութային առաջադրանքներ: ՏՀՏ՝ օլիմպիական շտեմարաններ, առցանց թեստեր: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	1. Օլիմպիադաներին մասնակցող սովորողների թվի աճ: 2. Մարզային փուլ անցած սովորողների թվի աճ: 3. Բնագիտական և մաթեմատիկական առարկաներից մասնակցության ավելացում: 4. Առաջադիմող սովորողների անհատական զարգացման քարտերի առկայություն: 5. Խրախուսված սովորողների տարեկան հաշվառում	Օլիմպիադաները կարող են մնալ սահմանափակ թվով սովորողների շրջանակում	Ստեղծել նախապատրաստական փոքր խմբեր տարբեր դասարաններում, կիրառել դպրոցական խրախուսման մեխանիզմներ
6. Ընթերցանության, խոսքի մշակույթի և ինքնուրույն սովորելու հմտությունների զարգացման դպրոցական ծրագիր գործարկել	2026-2030	Մարդկային՝ գրադարանավար, լեզվի և գրականության ուսուցիչներ, դասվարներ, դասղեկներ: Նյութական՝ գրքեր, ընթերցողական անկյուններ, քարտեր, ընթերցանության օրագրեր: ՏՀՏ՝ էլեկտրոնային գրքեր, լսողական նյութեր, ներկայացման գործիքներ:	1. Գրադարանից օգտվող սովորողների թվի աճ: 2. Ընթերցանության միջոցառումների և քննարկումների թվի աճ: 3. Ընթերցողական օրագրերի և գրքի արձագանքի թերթիկների առկայություն: 4. Տարրական և միջին օղակներում ընթերցանության որակի դիտարկումներ: 5. Լեզվական և	Սովորողների հետաքրքրությունը կարող է մնալ ցածր	Ընթերցանությունը կապել մրցույթների, ներկայացումների, մեդիաարտադրանքի և խրախուսման հետ

		Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	խոսքային առաջընթացի ներքին գնահատման արդյունքներ		
7. Սովորողների մասնակցային, արժեքային և վարքագծային զարգացման նպատակային դաստիարակչական ծրագիր՝ հատկապես միջին և ավագ օղակներում	2026-2031	Մարդկային՝ ԿԱԴԱՀ, դասղեկներ, հոգեբան, աշակերտական խորհուրդ, ծնողական խորհուրդ: Նյութական՝ թեմատիկ նյութեր, տեղեկատվական պաստառներ, միջոցառումների պարագաներ: ՏՀՏ՝ տեսանյութեր, հարցաթերթեր, սոցէջերի բովանդակություն: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	1. Միջին և ավագ օղակներում մասնակցության մակարդակի դիտարկումներ: 2. Բացակայությունների և կարգապահական խնդիրների տարեկան համեմատություն: 3. Դաստիարակչական միջոցառումների և մասնակցության ցուցակներ: 4. Սովորողների մոտիվացիոն հարցումների արդյունքներ: 5. Աշակերտական խորհրդի նախաձեռնությունների թվի աճ	Ավագ օղակում սովորողների պասիվություն և արտաքին զբաղվածություն	Միջոցառումները դարձնել կարճ, նպատակային, սովորողների շահերին և իրական կյանքին կապվող
8. Կրթության որակի համապատասխանեցում չափորոշչային պահանջներին՝ կարողունակահեն ուսուցման և գնահատման գործիքների միասնական կիրառման միջոցով	2026-2031	Մարդկային՝ տնօրեն, տնօրենի տեղակալներ, մեթոդմիավորումներ, ուսուցիչներ: Նյութական՝ չափորոշչահեն պլանավորման և գնահատման ձևաթղթեր, տպագիր նյութեր: ՏՀՏ՝ էլեկտրոնային	1. Չափորոշչահեն թեմատիկ պլանների և դասապլանների առկայություն: 2. Ձևավորող գնահատման գործիքների՝ ռուբրիկների, ստուգաթերթերի, դիտարկման քարտերի կիրառման աճ: 3. Կարողունակությունների ձևավորման վերաբերյալ դասալսումների	Ուսուցիչների կողմից չափորոշչային մոտեցումների անհավասար կիրառում	Կազմակերպել միասնական մեթոդական քննարկումներ, գործիքների օրինակելի փաթեթներ և փոխադարձ աջակցության մեխանիզմ

		պլանավորման և գնահատման ձևաչափեր, ուսումնական պաշարներ:	արձանագրություններ: 4. Սովորողների գործնական և հետազոտական աշխատանքի որակական գնահատումներ: 5. Կրթության որակի ներքին գնահատման տարեկան վերլուծություններ		

ՆՊԱՏԱԿ 2

Ապահովել մանկավարժական ողջ համակազմի շարունակական, հասցեական և արդյունքահեն մասնագիտական զարգացումը՝ բարձրացնելով դասավանդման որակը, ինքնակրթության մշակույթը։

ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Բարձրացնել մանկավարժների մասնագիտական կարողությունների գործնական կիրառելիությունը՝ հատկապես նոր ՀՊՉ-ի, գնահատման, ներառական կրթության և ժամանակակից մեթոդների ուղղությամբ։
2. Զարգացնել ինքնակրթության, փորձի փոխանակման և մասնագիտական համագործակցության կայուն մշակույթ։
3. Ամրապնդել աջակցող մասնագետների մասնագիտական կարողությունները՝ նրանց գործառույթներին համապատասխան։
4. Մանկավարժական համակազմի մոտիվացիայի բարձրացում։

Գործողություն	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման գործիքներ	Ռիսկ	Ռիսկի կանխման գործողություն
1. Մանկավարժների մասնագիտական կարիքների տարեկան ախտորոշման և անհատական զարգացման պլանների համակարգի ներդրում	2026-2027	Մարդկային՝ տնօրեն, տնօրենի տեղակալ, մեթոդմիավորումների նախագահներ, հոգեբան, ԷԿԴԱ մասնագետ։ Նյութական՝ կարիքի գնահատման ձևաթղթեր, անհատական պլանների թղթապանակներ։ ՏՀՏ՝ Google Forms, Excel/Sheets, էլեկտրոնային տվյալների բազա։	1. Բոլոր մանկավարժների կարիքի գնահատման քարտերի առկայություն։ 2. Անհատական զարգացման պլանների առկայություն և թարմացում։ 3. Տարեկան ամփոփ վերլուծությունների առկայություն։ 4. Կարիք-վերապատրաստում համապատասխանության համեմատական աղյուսակներ։ 5. Մանկավարժական խորհրդում ներկայացված արդյունքների արձանագրություններ	Գնահատումը կարող է ձևական դառնալ	Սահմանել միասնական չափանիշներ, պատասխանատուներ և պարբերական հետադարձ քննարկումներ

		Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե			
2. Նոր ՀՊՉ-ի, կարողունակահեն ուսուցման և չափորոշչահեն գնահատման գործնական կիրառման դպրոցական վերապատրաստումների շարքի գործարկում	2026-2029	Մարդկային՝ տնօրեն, տնօրենի տեղակալ, փորձառու ուսուցիչներ, հրավիրված վերապատրաստողներ: Նյութական՝ մեթոդական նյութեր, օրինակելի պլաններ, ստուգաթերթեր, ռուբրիկներ: ՏՀՏ՝ ներկայացումներ, տեսանյութեր, առցանց գնահատման գործիքներ: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	1. Կազմված և կիրառվող ռուբրիկների, ստուգաթերթերի թիվ: 2. Դասալսումների ընթացքում չափորոշչահեն մոտեցումների արձանագրում: 3. Ուսուցիչների ինքնավերլուծության թերթիկներ: 4. Սեմինարների մասնակցության հաշվառումներ: 5. Գնահատման գործիքների որակի ներքին փորձաքննություն	Վերապատրաստումները կարող են մնալ տեսական մակարդակում	Յուրաքանչյուր սեմինարից հետո նախատեսել գործնական փորձարկում, դասալսում և հետադարձ կապ
3. ՏՀՏ և թվային կրթական գործիքների խորացված կիրառման ծրագիր՝ ուսուցիչների և աջակցող մասնագետների համար	2026-2030	Մարդկային՝ ԷԿԴԱ մասնագետ, ՏՀՏ-ին տիրապետող ուսուցիչներ, տնօրինություն: Նյութական՝ նոթբուքներ, պրոյեկտոր, սմարթ վահանակ,	1. Թվային գործիքներով անցկացված դասերի արձանագրումներ: 2. Թվային առաջադրանքների և թեստերի քանակի աճ: 3. Ուսուցիչների ՏՀՏ հմտությունների նախնական և վերջնական գնահատում: 4. Էլեկտրոնային ուսումնական	Տարիքով ավագ ուսուցիչների դիմադրություն կամ դժվարություն	Կազմակերպել մակարդակային ուսուցում և անհատական աջակցություն՝ զույգային մենթորությամբ

		ուսումնական ձեռնարկներ: ՏՀՏ՝ Google Classroom, Forms, Quizizz, LearningApps, AI գործիքներ, էլեկտրոնային պաշարներ: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	նյութերի պաշարի առկայություն: 5. ՏՀՏ կիրառման վերաբերյալ դասալսումների արդյունքներ		
4. Ներառական կրթության գործնական կարողությունների զարգացման ծրագրի գործարկում՝ ուսուցիչների և աջակցող մասնագետների համար	2026-2030	Մարդկային՝ ուսուցչի օգնական, հոգեբան, ՏՄԱԿ մասնագետներ, տնօրենի տեղակալ, ուսուցիչներ: Նյութական՝ ԱՈՒՊ ձևաթղթեր, տարբերակված առաջադրանքների նմուշներ, դիտարկման քարտեր: ՏՀՏ՝ ներառական կրթության նյութեր, տեսանյութեր, առցանց խորհրդատվություն:	1. Որակյալ լրացված ԱՈՒՊ-ների առկայություն: 2. Տարբերակված առաջադրանքների օրինակների բանկ: 3. ԿԱՊԿ սովորողների առաջընթացի անհատական դիտարկումներ: 4. Համատեղ հանդիպումների արձանագրություններ ՏՄԱԿ-ի հետ: 5. Ներառական մոտեցումների կիրառման վերաբերյալ դասալսումների արդյունքներ	Ներառականությունը կարող է ընկալվել միայն փաստաթղթային պահանջ	Ամրապնդել գործնական աջակցությունը դասարանում և պարբերաբար դիտարկել իրական կիրառությունը

		Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե			
5. Փոխադարձ դասալսումների, մենթորության և փորձի փոխանակման ակտիվացման ծրագիր գործարկել	2026-2028	Մարդկային՝ մեթոդմիավորումների նախագահներ, փորձառու ուսուցիչներ, սկսնակ ուսուցիչներ, տնօրենի տեղակալ: Նյութական՝ դասալսման քարտեր, արձանագրությունների ձևաթղթեր: ՏՀՏ՝ ընդհանուր շտեմարան, տեսադասերի պահոց:	1. Փոխադարձ դասալսումների թվի աճ: 2. Մենթոր-սկսնակ զույգերի աշխատանքի պլանների առկայություն: 3. Դասալսումներից հետո տրված հետադարձ կապի քարտեր: 4. Լավագույն փորձի ներկայացումների քանակ: 5. Սկսնակ ուսուցիչների մասնագիտական առաջընթացի արձանագրումներ	Դասալսումները կարող են կրկին ձևական դառնալ	Դասալսումներն իրականացնել կոնկրետ թեմատիկ նպատակներով և ամփոփել պարտադիր քննարկմամբ
6. Ինքնակրթության դպրոցական համակարգի ձևավորում՝ անհատական և թիմային մակարդակներում	2026-2029	Մարդկային՝ տնօրեն, մեթոդմիավորումներ, գրադարանավար, ԷԿԴԱ մասնագետ, ուսուցիչներ: Նյութական՝ ինքնակրթության օրագրեր, մասնագիտական գրականություն, ընթերցման ցանկեր: ՏՀՏ՝ մասնագիտական	1. Ինքնակրթության անհատական օրագրերի առկայություն: 2. Ուսուցիչների մասնակցությունը վեբինարների և առցանց դասընթացների հաշվառում: 3. Ինքնակրթության արդյունքների ներկայացումներ մեթոդմիավորումներում: 4. Մասնագիտական ընթերցումների և նյութերի օգտվելու հաշվառում: 5. Ինքնակրթության թեմաների	Ինքնակրթությունը կարող է մնալ անհամակարգ և անկանոն	Տարեկան հաստատել առաջնահերթ ինքնակրթական ուղղություններ և դրանց մասին կիսամյակային հաշվետվություն պահանջել

		կայքեր, վեբինարներ, առցանց համայնքներ, թվային գրադարաններ:	համապատասխանությունը դպրոցի խնդիրներին		
7. Ներդնել մանկավարժների հետազոտական, հրապարակային և ստեղծագործական ակտիվության խթանման ծրագիր	2027-2031	Մարդկային՝ փորձառու ուսուցիչներ, տնօրինություն, մեթոդմիավորումներ, հրավիրված մասնագետներ: Նյութական՝ մեթոդական ուղեցույցներ, հոդվածների օրինակներ, պաստառային և տպագիր նյութեր: ՏՀՏ՝ Word/Docs, կրթական հարթակներ, առցանց ժողովածուներ: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	1. Մշակված մեթոդական նյութերի և հոդվածների թիվ: 2. Ներդպրոցական կամ արտաքին ներկայացված զեկույցների քանակ: 3. Հետազոտական աշխատանքների թեմատիկ ցանկերի առկայություն: 4. Մեթոդմիավորումներում ներկայացված հեղինակային նյութերի թիվ: 5. Ստեղծված թվային ռեսուրսների շտեմարան	Մանկավարժները կարող են խուսափել լրացուցիչ ստեղծագործական բեռից	Աջակցել փոքր քայլերով՝ համահեղինակությամբ, օրինակելի ձևաչափերով և ճանաչման մեխանիզմներով
8. Խրախուսման, արժևորման և մասնագիտական առաջխաղացման չափելի ու թափանցիկ համակարգի ձևավորում	2026-2031	Մարդկային՝ տնօրեն, կառավարման խորհուրդ, մանկավարժական խորհուրդ, հաշվապահություն:	1. Խրախուսման չափանիշների հաստատված փաթեթի առկայություն: 2. Տարեկան խրախուսված մանկավարժների թվի հաշվառում: 3. Կամավոր ատեստավորմանը և	Խրախուսումը կարող է ընկալվել որպես սուբյեկտիվ	Նախապես հաստատել բաց չափանիշներ, հրապարակել ընթացակարգը և

		Նյութական՝ չափանիշների փաթեթ, գնահատման ձևաթղթեր, շնորհակալագրեր, ներկայացման նյութեր։ ՏՀՏ՝ գնահատման էլեկտրոնային աղյուսակներ, ներքին հաշվառման բազա։ Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	տարակարգին դիմողների թվի աճ։ 4. Մասնագիտական հաջողությունների ներկայացման ներքին հարթակների առկայություն։ 5. Աշխատակիցների բավարարվածության հարցումների արդյունքներ		ապահովել կոլեգիալ քննարկում

ՆՊԱՏԱԿ 3

Դպրոցը զարգացնել որպես համայնքային ակտիվ կենտրոն՝ խորացնելով համագործակցությունը համայնքի, ծնողական համայնքի, կրթության կառավարման մարմինների, կառավարման խորհրդի, շրջանավարտների և այլ շահառու կազմակերպությունների հետ։

ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Համայնքի, ծնողների և շրջանավարտների ներուժը ավելի համակարգված ձևով ներգրավել դպրոցի զարգացման գործընթացներում։
2. Դպրոցը որպես համայնքային կրթամշակութային, սոցիալական և քաղաքացիական նախաձեռնությունների հարթակ ավելի տեսանելի և գործուն դարձնել։
3. Կրթության կառավարման մարմինների, կառավարման խորհրդի և այլ շահառու կառույցների հետ համագործակցությունը դարձնել ավելի նպատակային, նախաձեռնողական և արդյունքահեն։
4. Ընդլայնել դպրոցի գործընկերային կապերը՝ հասարակական, բարեգործական, կրթական և միջազգային ուղղություններով։

Գործողություն	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման գործիքներ	Ռիսկ	Ռիսկի կանխման գործողություն
1. Մշակել և հաստատել դպրոցը որպես համայնքային կենտրոն զարգացնելու հնգամյա գործողությունների ծրագիր	2026-2027	Մարդկային՝ տնօրեն, տնօրենի տեղակալներ, մանկավարժական խորհուրդ, ծնողական խորհուրդ, աշակերտական խորհուրդ, կառավարման խորհուրդ, համայնքի ներկայացուցիչներ։ Նյութական՝ աշխատանքային հանդիպումների նյութեր, փաստաթղթային փաթեթներ։ ՏՀՏ՝ հարցաթերթեր,	1. Հաստատված ծրագրի առկայություն։ 2. Համայնքային կենտրոնի զարգացման ուղղություններով սահմանված պատասխանատուների առկայություն։ 3. Ծրագրի իրականացման տարեկան հաշվետվություններ։ 4. Քննարկումներում ներգրավված շահառուների քանակ։ 5. Ծրագրում ներառված	Գործողությունների ծրագիրը կարող է մնալ փաստաթղթային մակարդակում	Ծրագրի յուրաքանչյուր ուղղության համար սահմանել կոնկրետ պատասխանատու, ժամկետ և տարեկան վերանայման մեխանիզմ

		էլեկտրոնային փաստաթղթեր, ներկայացման գործիքներ:	առաջարկությունների բազմազանություն		
2. Ստեղծել և գործարկել համայնք-դպրոց համագործակցության պարբերական հարթակներ՝ բաց հանդիպումների, քննարկումների և համատեղ նախաձեռնությունների ձևաչափով	2026-2031	Մարդկային՝ տնօրեն, համայնքի ղեկավարություն, ծնողական խորհուրդ, աշակերտական խորհուրդ, մանկավարժներ, համայնքային կառույցներ: Նյութական՝ դահլիճ, տեղեկատվական նյութեր, հրավիրատոմսեր: ՏՀՏ՝ սոցիալական էջեր, առցանց հարցումներ, հաղորդակցման հարթակներ: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	1. Տարեկան կազմակերպված համայնքային հանդիպումների թիվ: 2. Մասնակիցների և ներկայացված առաջարկությունների քանակ: 3. Համատեղ իրականացված նախաձեռնությունների թիվ: 4. Հանդիպումների արձանագրություններ և որոշումների կատարման վերահսկում: 5. Համայնքի բավարարվածության հարցումների արդյունքներ	Համայնքի մասնակցությունը կարող է լինել անկայուն	Հանդիպումների թեմաները կապել համայնքի իրական կարիքների և դպրոցի առկա խնդիրների հետ
3. Բարձրացնել ծնողական համայնքի նախաձեռնողականությունը և պատասխանատու մասնակցությունը դպրոցի զարգացման գործում	2026-2030	Մարդկային՝ տնօրեն, ԿԱԴԱՀ, ծնողական խորհուրդ, դասղեկներ, հոգեբան: Նյութական՝ սեմինարների նյութեր, ծնողական ուղեցույցներ, թեմատիկ բուկլետներ: ՏՀՏ՝ Viber/Facebook խմբեր, Google Forms, էլեկտրոնային օրագիր:	1. Ծնողների կողմից ներկայացված նախաձեռնությունների և առաջարկությունների թիվ: 2. Ծնողների մասնակցության աճը միջոցառումներին և քննարկումներին: 3. Թեմատիկ իրազեկման հանդիպումների քանակ: 4. Ծնողների թվային անվտանգության և	Ծնողների զբաղվածությունը կարող է սահմանափակել մասնակցությունը	Կազմակերպել ճկուն ձևաչափեր՝ առկա, առցանց և կարճ թեմատիկ հանդիպումների տեսքով

			դաստիարակչական թեմաների հարցումների արդյունքներ: 5. Դպրոց-ծնող համատեղ իրականացված ծրագրերի թիվ		
4. Ստեղծել շրջանավարտների համագործակցության ցանց և ձևավորել շրջանավարտների խորհուրդ	2026-2028	Մարդկային՝ տնօրեն, դասղեկներ, աշակերտական խորհուրդ, շրջանավարտներ, ծնողական խորհուրդ: Նյութական՝ հանդիպումների կազմակերպման նյութեր, հաշվառման ձևաթղթեր: ՏՀՏ՝ շրջանավարտների տվյալների բազա, սոցցանցային խումբ, առցանց գրանցման հարթակ:	1. Շրջանավարտների խորհրդի ձևավորման փաստաթղթերի առկայություն: 2. Շրջանավարտների հետ տարեկան հանդիպումների թիվ: 3. Մասնագիտական կողմնորոշման միջոցառումների քանակ: 4. Շրջանավարտների ներգրավմամբ իրականացված ծրագրերի թիվ: 5. Շրջանավարտների կողմից ներկայացված աջակցության առաջարկների թիվ	Շրջանավարտների կապը դպրոցի հետ կարող է մնալ ոչ կայուն	Սկզբում ձևավորել փոքր ակտիվ միջուկ և աստիճանաբար ընդլայնել կապերի ցանցը
5. Ակտիվացնել կառավարման խորհրդի մասնակցությունը դպրոցի զարգացման ծրագրային և գործնական հարցերում	2026-2031	Մարդկային՝ տնօրեն, կառավարման խորհուրդ, մանկավարժական խորհուրդ, ծնողական խորհուրդ: Նյութական՝ աշխատանքային օրակարգեր, վերլուծական նյութեր, հաշվետվություններ: ՏՀՏ՝ առցանց նիստերի հարթակներ, էլեկտրոնային	1. Խորհրդի նախաձեռնությամբ քննարկված հարցերի քանակ: 2. Խորհրդի առաջարկությունների ներառումը դպրոցի ծրագրերում: 3. Խորհրդի անդամների մասնակցության ցուցանիշներ: 4. Դպրոցի խնդիրների լուծմանն ուղղված որոշումների կատարման աստիճան: 5.	Անդամների զբաղվածությունը կարող է սահմանափակել ակտիվությունը	Նախապես հաստատել տարեկան թեմատիկ օրակարգ, կիրառել խառը՝ առկա և առցանց նիստերի ձևաչափ

		փաստաթղթաշրջանառություն: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	Տարեկան հաշվետվություններում խորհրդի ներդրման արձանագրում		
6. Ընդլայնել դպրոցի համագործակցությունը հասարակական, բարեգործական, կրթական և մշակութային կազմակերպությունների հետ	2026-2031	Մարդկային՝ տնօրեն, տնօրենի տեղակալներ, ուսուցիչներ, համայնքի ներկայացուցիչներ, շրջանավարտներ: Նյութական՝ պաշտոնական նամակներ, համագործակցության փաթեթներ, ներկայացուցչական նյութեր: ՏՀՏ՝ էլեկտրոնային հաղորդակցություն, դպրոցի էջ, առցանց հանդիպումների գործիքներ: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	1. Նոր գործընկեր կազմակերպությունների թիվ: 2. Կնքված համագործակցության պայմանավորվածությունների քանակ: 3. Գործընկերային ծրագրերի և միջոցառումների թիվ: 4. Ներգրավված արտաքին ռեսուրսների ծավալը: 5. Համագործակցության ուղղությունների բազմազանությունը	Նոր կապերի հաստատումը կարող է մնալ պատահական և անկանոն	Մշակել գործընկերների ներգրավման տարեկան պլան և պատասխանատու անձանց շրջանակ
7. Դպրոցի համայնքային, կրթամշակութային և սոցիալական միջոցառումները դարձնել ավելի բաց, շարունակական և բազմաշահառու	2026-2031	Մարդկային՝ ԿԱԴԱՀ, աշակերտական խորհուրդ, ծնողական խորհուրդ, ուսուցիչներ, համայնքային կենտրոններ: Նյութական՝ միջոցառումների սցենարներ, ցուցադրական նյութեր, տարածքներ: ՏՀՏ՝ սոցէջեր, լուսաբանում, առցանց	1. Համայնքային բաց միջոցառումների տարեկան քանակ: 2. Մասնակիցների թվի աճ: 3. Տարբեր շահառու խմբերի ներգրավվածության մակարդակ: 4. Միջոցառումների լուսաբանման և հանրային արձագանքի տվյալներ: 5. Համայնքային նախաձեռնությունների շարունակականության փաստեր	Միջոցառումները կարող են մնալ մեկանգամյա և ոչ շարունակական	Յուրաքանչյուր միջոցառումը կապել հաջորդ քայլի, նոր նախաձեռնությա ն կամ ծրագրային նպատակի հետ

		հրավերներ, թվային նյութեր: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե			
8. Ստեղծել դպրոցի համագործակցային կապերի զարգացման, ռեսուրսների ներգրավման և նախաձեռնությունների համակարգման աշխատանքային խումբ	2026-2027	Մարդկային՝ տնօրեն, ուսուցիչներ, ծնողական խորհրդի անդամներ, կառավարման խորհրդի անդամ, աշակերտական խորհրդի ներկայացուցիչ, համայնքի ներկայացուցիչ: Նյութական՝ աշխատանքային փաթեթներ, կապերի գրանցամատյան: ՏՀՏ՝ գործընկերների բազա, հաղորդակցման էլեկտրոնային հարթակ, հաշվառման աղյուսակներ:	1. Աշխատանքային խմբի կազմի և գործառույթների հաստատում: 2. Գործընկերների, բարերարների և ծրագրերի միասնական բազայի առկայություն: 3. Խմբի նախաձեռնությամբ իրականացված կապերի և դիմումների թիվ: 4. Ներգրավված նյութական կամ ծրագրային ռեսուրսների արձանագրում: 5. Տարեկան համագործակցային հաշվետվությունների առկայություն	Աշխատանքային խումբը կարող է մնալ անվանական	Հաստատել պարբերական հաշվետվություն, գործառույթների հստակ բաշխում և արդյունքների հրապարակում

ՆՊԱՏԱԿ 4

Ապահովել խորհրդակցական մարմինների արդյունավետ, պատասխանատու և մասնակցային գործունեությունը՝ դրանք վերածելով դպրոցի կառավարման, համագործակցության, բազմակարծության, ներառականության և արժեքային միջավայրի զարգացման գործուն հենասյուների։

ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Բարձրացնել մանկավարժական խորհրդի, մեթոդական միավորումների, ծնողական և աշակերտական խորհուրդների գործառնական արդյունավետությունը և նախաձեռնողականությունը։
2. Զարգացնել բազմակարծիք և մասնակցային մշակույթը՝ ապահովելով բոլոր շահառուների ավելի լայն և հավասար ներգրավվածությունը։
3. Ամրապնդել ներառական և արժեքային միջավայրը՝ կրթական, սոցիալական և վարքային մակարդակներում։
4. Խորհրդակցական մարմինների աշխատանքը դարձնել ավելի տվյալահեն, համակարգված, թափանցիկ և ազդեցիկ դպրոցի զարգացման վրա։

Գործողություն	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման գործիքներ	Ռիսկ	Ռիսկի կանխման գործողություն
1. Մշակել և ներդնել խորհրդակցական մարմինների տարեկան միասնական աշխատանքային համակարգ՝ հստակ գործառույթներով, օրակարգերով և արդյունքների վերահսկմամբ	2026-2027	Մարդկային՝ տնօրեն, տնօրենի տեղակալներ, մանկավարժական խորհուրդ, մեթոդմիավորումների նախագահներ, ծնողական և աշակերտական խորհուրդների ղեկավարներ։ Նյութական՝ աշխատանքային պլաններ,	1. Բոլոր մարմինների տարեկան պլանների առկայություն։ 2. Նիստերի օրակարգերի և արձանագրությունների ամբողջականություն։ 3. Ընդունված որոշումների կատարման վերահսկման թերթիկներ։ 4. Տարեկան ամփոփ հաշվետվությունների	Գործունեությունը կարող է շարունակել կրել ձևական բնույթ	Յուրաքանչյուր մարմնի համար սահմանել կոնկրետ արդյունքային պարտավորություններ և կիսամյակային վերանայում

		արձանագրությունների ձևաթղթեր, հսկման քարտեր: ՏՀՏ՝ էլեկտրոնային օրակարգեր, փաստաթղթերի ընդհանուր պահոց, աղյուսակներ:	առկայություն: 5. Խորհրդակցական մարմինների նիստերի պարբերականության պահպանում		
2. Բարձրացնել մանկավարժական խորհրդի և մեթոդական միավորումների վերլուծական ու տվյալահեն աշխատանքի մակարդակը	2026-2029	Մարդկային՝ տնօրեն, ուսումնական գծով տեղակալ, մեթոդմիավորումների նախագահներ, ուսուցիչներ: Նյութական՝ վերլուծական ձևաթղթեր, հաշվետվության օրինակելի կառուցվածքներ, դիտարկման քարտեր: ՏՀՏ՝ Excel/Sheets, ներկայացումների ծրագրեր, էլեկտրոնային տվյալների բազա:	1. Տվյալահեն վերլուծություններով նիստերի նյութերի աճ: 2. Որոշումներից բխող գործողությունների պլանների առկայություն: 3. Դասալսումների, գնահատման և առաջադիմության տվյալների օգտագործման փաստեր: 4. Մեթոդական նիստերում ներկայացված վերլուծությունների որակական գնահատում: 5. Կրկնվող խնդիրների նվազում նույն օրակարգերում	Քննարկումները կարող են մնալ ընդհանուր ձևակերպումների մակարդակում	Նախապես տրամադրել օրինակելի վերլուծական ձևաչափեր և պատասխանատուների ն վերապատրաստել դրանց կիրառման համար
3. Ամրապնդել ծնողական խորհրդի նախաձեռնողականությունն ու մասնակցային դերը դպրոցի կրթական և	2026-2030	Մարդկային՝ տնօրեն, ԿԱԴԱՀ, դասղեկներ, ծնողական խորհուրդ, հոգեբան: Նյութական՝ իրազեկման նյութեր,	1. Ծնողական խորհրդի նախաձեռնությամբ կազմակերպված միջոցառումների թիվ: 2. Ծնողների մասնակցության	Ծնողների ակտիվությունը կարող է մնալ սահմանափակ	Հանդիպումները կազմակերպել կիրառական թեմաներով և ճկուն

դաստիարակչական կյանքում		ծնողների ուղեցույցներ, թեմատիկ հանդիպումների փաթեթներ: ՏՀՏ՝ Viber/Facebook խմբեր, Google Forms, առցանց հանդիպումներ:	աճը քննարկումներին և ծրագրերին: 3. Թեմատիկ սեմինարների և իրազեկման հանդիպումների քանակ: 4. Ծնողների հետադարձ կապի հարցումների արդյունքներ: 5. Դպրոցի խնդիրների լուծմանն ուղղված ծնողական առաջարկների թիվ		ժամային/առցանց ձևաչափով
4. Վերակազմակերպել աշակերտական խորհրդի աշխատանքը՝ մեծացնելով նախաձեռնողականությունը, ներառականությունը և տղաների մասնակցությունը	2026-2030	Մարդկային՝ ԿԱԴԱՀ, դասղեկներ, աշակերտական խորհուրդ, հոգեբան, զինղեկ, ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչ: Նյութական՝ միջոցառումների պլաններ, նախաձեռնությունների հայտեր, առաջնորդության զարգացման նյութեր: ՏՀՏ՝ դպրոցի սոցէջեր, ներկայացման ծրագրեր, առցանց հարցումներ:	1. Աշակերտական խորհրդի նախաձեռնությունների թվի աճ: 2. Տղաների մասնակցության աճը խորհրդում և ղեկավար դիրքերում: 3. Խորհրդի անդամների ակտիվության քարտերի առկայություն: 4. Սովորողների մասնակցային հարցումների արդյունքներ: 5. Խորհրդի կողմից իրականացված ծրագրերի շարունակականության աստիճան	Ավագ դասարանների ծանրաբեռնվածությունը կարող է սահմանափակել ակտիվությունը	Գործունեությունը բաժանել փոքր հանձնախմբերի և կապել իրական, կարճաժամկետ և տեսանելի արդյունք ունեցող նախաձեռնությունների հետ
5. Ստեղծել բազմակարծության և ազատ կարծիքարտահայտման	2026-2028	Մարդկային՝ տնօրեն, խորհուրդների ղեկավարներ, հոգեբան,	1. Կազմակերպված բաց քննարկումների, բանավեճերի և լսումների թիվ: 2.	Ակտիվությունը կարող է	Կիրառել անանուն և բաց ձևաչափերի համադրություն՝

ապահովման դպրոցական մեխանիզմներ բոլոր շահառուների համար		ուսուցիչներ, աշակերտական և ծնողական խորհուրդներ: Նյութական՝ առաջարկների արկղ, հարցումների ձևաթղթեր, քննարկումների սցենարներ: ՏՀՏ՝ անանուն առցանց հարցումներ, կարծիքների էլեկտրոնային հարթակ, սոցիալական էջեր:	Սովորողների, ծնողների, մանկավարժների կողմից ներկայացված առաջարկների քանակ: 3. Առաջարկների քննարկման և արձագանքման արձանագրումներ: 4. Բազմակարծության վերաբերյալ բավարարվածության հարցումների արդյունքներ: 5. Որոշումների մեջ շահառուների առաջարկների ներառման դեպքեր	կենտրոնանալ նույն խմբերի մոտ	ներգրավելով նաև պասիվ խմբերին
6. Զարգացնել ներառական միջավայրը՝ ԿԱՊԿ սովորողների, սոցիալապես խոցելի և նոր միջավայրում գտնվող երեխաների լիարժեք մասնակցությունը ապահովելու համար	2026-2031	Մարդկային՝ ուսուցիչներ, ուսուցչի օգնական, հոգեբան, ՏՄԱԿ մասնագետներ, ծնողական և աշակերտական խորհուրդներ: Նյութական՝ ԱՈՒՊ-ներ, տարբերակված նյութեր, աջակցող պարագաներ, հարմարեցված տարածքային լուծումներ: ՏՀՏ՝ ներառական	1. ԿԱՊԿ սովորողների մասնակցության և առաջընթացի դիտարկման քարտեր: 2. ԱՈՒՊ-ների որակի և կիրառման պարբերական ստուգումներ: 3. Համադպրոցական միջոցառումներում ներառված խոցելի խմբերի սովորողների թիվ: 4. Ուսուցիչների կողմից կիրառվող տարբերակված մոտեցումների	Ներառականությունը կարող է մնալ առանձին մասնագետների պատասխանատվության շրջանակում	Ներառական աշխատանքը դարձնել բոլոր խորհուրդների և բոլոր ուսուցիչների ընդհանուր թեմա

		ուսուցման նյութեր, դիտարկման թվային քարտեր: Ֆինանսական՝ դպրոցի բյուջե	արձանագրումներ: 5. Ծնողների և մասնագետների հետ համատեղ քննարկումների թիվ		
7. Ամրապնդել արժեքային միջավայրը՝ պատասխանատվության, փոխօգնության, ընթերցանության, թվային վարքագծի և քաղաքացիական մասնակցության ուղղություններով	2026-2031	Մարդկային՝ ԿԱԴԱՀ, դասղեկներ, գրադարանավար, հոգեբան, աշակերտական խորհուրդ, ծնողական խորհուրդ: Նյութական՝ թեմատիկ պաստառներ, ընթերցողական օրագրեր, միջոցառումների նյութեր, դաստիարակչական փաթեթներ: ՏՀՏ՝ տեսանյութեր, առցանց քարոզարշավներ, թվային վարքի ուսուցողական նյութեր:	1. Ընթերցանության միջոցառումների և մասնակիցների քանակ: 2. Վարքային և կարգապահական խնդիրների տարեկան համեմատություն: 3. Արժեքային թեմաներով դասղեկի ժամերի և միջոցառումների արձանագրումներ: 4. Սովորողների պատասխանատվության և վերաբերմունքի հարցումների արդյունքներ: 5. Թվային վարքագծի թեմայով ծնող-երեխա համատեղ հանդիպումների քանակ	Արտաքին միջավայրի ազդեցությունը կարող է նվազեցնել արդյունքը	Արժեքային աշխատանքը դարձնել շարունակական, ընտանիքի և դպրոցի համատեղ պատասխանատվությամբ
8. Խորհրդակցական մարմինների միջև համատեղ նախաձեռնությունների և փոխկապակցված	2026-2029	Մարդկային՝ բոլոր խորհրդակցական մարմինների ներկայացուցիչներ,	1. Համատեղ նախաձեռնությունների տարեկան թիվ: 2. Մանկավարժական, ծնողական	Մարմինները կարող են շարունակել	Տարեկան հաստատել ընդհանուր թեմաներ և նվազագույն համատեղ

աշխատանքի համակարգ ձևավորել		տնօրինություն, համայնքի ներկայացուցիչներ։ Նյութական՝ համատեղ նիստերի և միջոցառումների պլաններ, համագործակցության քարտեզ։ ՏՀՏ՝ ընդհանուր հաղորդակցման խումբ, համատեղ փաստաթղթերի պահոց, առցանց պլանավորում։	և աշակերտական խորհուրդների համատեղ նիստերի կամ քննարկումների քանակ։ 3. Համատեղ միջոցառումների մասնակցության բազմազանություն։ 4. Խորհրդակցական մարմինների աշխատանքի փոխլրացման փաստեր։ 5. Համագործակցության արդյունավետության վերաբերյալ ներքին գնահատման արդյունքներ	աշխատել իրարից անջատ	գործողությունների պարտադիր փաթեթ